सम्माननीय प्रधानमन्त्री के.पी. शर्मा ओली नेतृत्वको सरकारको

१०० दिन

प्रमुख उपलब्धिहरू

नेपाल सरकार
२०७५

<u>विषयसूची</u>

१. कार्यकारी सारांश	i - xiii
२. १०० दिनमा भएका उपलब्धिहरुको निकायगत विवरण	१ - ६३

कार्यकारी सारांश

१. सम्माननीय प्रधानमन्त्री के.पी. शर्मा ओली नेपालको पहिलो संघीय संसदको निर्वाचनपश्चातको संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको प्रथम प्रधानमन्त्रीका रूपमा २०७४ फागुन ३ गते नियुक्त हुनु भयो। **"समृद्ध नेपाल, सुखी नेपाली"** को दीर्घकालीन उद्देश्यका साथ सरकारले कार्य प्रारम्भ गर्‍यो । उच्चदरको आर्थिक वृद्धि हासिल गर्ने, नेपालीको जीवनस्तरमा गुणात्मक सुधार ल्याउने र समग्र विकासलाई समावेशी एवं सामाजिक न्यायमा आधारित बनाउने सङ्कल्पका साथ राष्ट्रिय कार्यभार सम्हालेको १०० दिन पुगेको छ ।

२. यस अवधिमा सरकारले संविधानको कार्यान्वयनलाई तीव्रताका साथ अगाडि बढाएको छ । आर्थिक विकास, आमरूपमा रोजगारीका अवसरहरूको सिर्जना, शासकीय सुधार र भ्रष्टाचार नियन्त्रणलगायतका प्रमुख राष्ट्रिय कार्यसूचीहरूमा राज्यको समग्र स्रोतसाधन, सामर्थ्य र संयन्त्रलाई अभियानका रूपमा परिचालन गर्ने नीति लिएको छ । विकासप्रतिको सोच र प्रक्रिया, सार्वजनिक निकायहरूको कार्यप्रभावकारिता, अर्थतन्त्रको संरचना, सुशासनका क्षेत्रमा रूपान्तरणको प्रक्रिया सुरु भइसकेको छ। विकास नीति, रणनीति, कार्यनीति, कानुन, संस्था, जनशक्ति, स्रोतसाधन, सेवाप्रवाह, अनुगमन र मूल्याङ्कनका क्षेत्रहरूमा उत्साहजनक परिवर्तनका सङ्केतहरू देखा परिसकेका छन् । शान्ति, सुरक्षा, स्थायित्व र सामाजिक सद्भाव मजबुत हुँदै गएको छ । छिमेकी मित्रराष्ट्रहरूसँगको सम्बन्ध सौहार्द भएको छ, नयाँ उचाइमा पुगेको छ।

३. सरकार गठन भएपछि राष्ट्रपति, उपराष्ट्रपति, प्रतिनिधिसभाका सभामुख र उपसभामुख, राष्ट्रिय सभाका अध्यक्ष र उपाध्यक्षको निर्वाचन सम्पन्न भई संविधानबमोजिमको निर्वाचनले पूर्णता पाएको छ ।

४. सरकारले २०७५ जेठ ७ गते संघीय संसदमा सरकारको नीति तथा कार्यक्रममार्फत दीर्घकालीन दृष्टिकोण, उद्देश्य र राष्ट्रिय लक्ष्य स्पष्टताका साथ प्रस्तुत गरेको छ । यो नीति तथा कार्यक्रमका आधारमा आगामी जेठ १५ गते सरकारको बजेट तथा कार्यक्रम ल्याउने तयारी गरिरहेको छ ।

संघीयता कार्यान्वयन

५. नेपाल सरकार (कार्यविभाजन) नियमावली, २०७४ स्वीकृत गरी संघीय मन्त्रालयको सङ्ख्या ३१ बाट २१ कायम गरिएको छ । कर्मचारी समायोजन नियमावली, २०७४ स्वीकृत गरी संघ, प्रदेश र स्थानीय तहमा राष्ट्रसेवक कर्मचारीलाई समायोजन गर्ने कानुनी आधार तयार गरिएको छ।

६. नेपालको संविधानबमोजिम तयार गर्नुपर्ने विधेयक तथा प्रदेश सरकारले निर्माण गर्नुपर्ने विधेयकको नमूना तयार गर्न महान्यायाधिवक्ताको संयोजकत्वमा गठित विधेयक तयारी सहजीकरण समितिले विविध विषयका १५ वटा नमूना कानुन तर्जुमा गरी प्रदेशमा पठाएको छ ।

७. स्थानीय तहमा सेवाप्रवाह सम्बन्धी व्यवस्था, २०७४ स्वीकृत गरिएको छ । स्थानीय तहको अन्तरिम संगठन स्वीकृत गरी करिब ५७ हजार ७ सय ६६ दरबन्दी सिर्जना गरिएको छ । स्थानीय तहमा कर्मचारी कामकाज गर्न खटाउने र विषयगत कार्यालय हस्तान्तरण गर्ने कार्य भइरहेको छ ।

८. प्रदेश सरकार गठनपश्चात प्रदेश सरकारको कामकारबाही गर्न तत्कालै १ हजार ६ सय कर्मचारी खटाइएको छ । प्रदेश प्रमुखको कार्यालय, प्रदेश मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयलगायतका सात मन्त्रालयहरू, प्रदेश सभा सचिवालय, मुख्य न्यायाधिवक्ताको कार्यालय र प्रदेश लेखानियन्त्रकको कार्यालयको लागि ३ हजार २ सय २७ दरबन्दीसहितको संगठन संरचना स्वीकृत भएको छ । यी निकायहरू सञ्चालनका लागि कार्यालय भवन, सवारी साधनलगायतको व्यवस्थापन गरिएको छ ।

९. प्रदेश र स्थानीय तहलाई आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को विकास कार्यक्रम तथा आयोजनाहरूको हस्तान्तरण गर्ने आधार स्वीकृत गरी तदनुरूप बजेट, कार्यक्रम पठाउने तयारी भएको छ, सोही अनुरूप आर्थिक वर्ष २०७५/७६ का लागि अनुमानित स्रोत उपलब्ध गराइएको छ ।

१०. प्रदेश सरकारका लागि यस अवधिमा रु. ७ अर्ब १४ करोड बजेट निकासा गरिएको छ । स्थानीय तहका लागि यस आर्थिक वर्षमा रु. २ खर्ब २५ अर्ब रकम निकासा गरिएको छ ।

११. प्रदेशको सुरक्षा व्यवस्थापनको गतिरोध अन्त्य गर्न प्रदेशमा रहने पदाधिकारीहरूको सुरक्षा प्रबन्ध मिलाउन तत्कालका लागि कार्यकारी निर्देशन जारी गरी सबै प्रदेशमा पठाइएको छ ।

१२. एक स्थानीय तह एक वाणिज्य बैङ्क नीति अनुरूप २०७५ वैशाख २६ गतेसम्ममा ४ सय २४ स्थानीय तहमा वाणिज्य बैंकको शाखा स्थापना भएको छ ।

कानुन निर्माण

१३. यस अवधिमा राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा अध्यादेश, २०७५ लगायत ४ वटा अध्यादेशहरू स्वीकृत भएका छन् । नेपालको संविधानको धारा २३ मा निवारक नजरबन्द विरुद्धको हकअन्तर्गतको संवैधानिक व्यवस्थालाई मूर्तरूप दिनको लागि "सार्वजनिक सुरक्षा ऐन, २०४६" लाई संशोधन गर्न बनेको विधेयकलाई संघीय संसदसमक्ष पेश गर्न स्वीकृति दिइएको छ ।

१४. भुक्तानी तथा फछर्यौट विधेयक, २०७४, विदेशी विनिमय व्यवस्थापन गर्ने सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक, आन्तरिक सुरक्षा तथा व्यवस्थासम्बन्धी विधेयक, कारागारसम्बन्धी प्रचलित कानुनलाई संशोधन र एकीकरण गर्नेसम्बन्धी विधेयक, गुठीसम्बन्धी विधेयकहरू तर्जुमा गर्न सैद्धान्तिक सहमति दिइएको छ।

१५. विद्युतीय भुक्तानी प्रणाली कार्यान्वयन गर्न आर्थिक कार्यविधि (पहिलो संशोधन) नियमावली, २०७५ स्वीकृत गरिएको छ । साथै, ६ वटा आदेश/ निर्देशिका/मार्गदर्शन स्वीकृत भएका छन्।

अर्थतन्त्र

१६. २०७४ चैत १६ गते देशको वर्तमान आर्थिक स्थिति सम्बन्धमा श्वेतपत्र जारी गरिएको छ। श्वेतपत्रले आम नागरिकलाई सरकार गठन हुँदाका बखत मुलुकको आर्थिक अवस्था कस्तो रहेको थियो भन्ने जानकारी गराएको छ । अर्थतन्त्रमा देखिएका चुनौतीहरूको सम्बोधन गर्ने गरी नीति तथा कार्यक्रमले दिशानिर्देश गरेको छ ।

१७. सरकारले अर्थतन्त्रलाई सहि गन्तव्यतर्फ डोऱ्याउन सुधारका कार्यक्रम अघि सारेको छ। यस आर्थिक वर्षमा करिब ५.९ प्रतिशतको आर्थिक वृद्धि हासिल गर्ने गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरिएका छन् ।

१८. सार्वजनिक क्षेत्रका अनुत्पादक खर्चलाई कम गरी उत्पादनमूलक क्षेत्रमा लगानी गर्न सार्वजनिक खर्चमा मितव्ययिता र प्रभावकारिता कायम गर्नेसम्बन्धी नीतिगत मार्गदर्शन, २०७५ जारी गरिएको छ । यसबाट करिब रु.१५ अर्ब बचत हुने अनुमान छ । वैदेशिक भ्रमणमा देखिएको अनावश्यक र फजुल खर्च नियन्त्रण गर्न र वैदेशिक भ्रमणलाई बढी उपयोगी, नतिजामूलक, पारदर्शी र व्यवस्थित बनाउन वैदेशिक भ्रमण व्यवस्थापन निर्देशिका, २०७५ स्वीकृत भएको छ।

१९. यस अवधिमा कर चुहावटलाई नियन्त्रण गरी सरकारले कुल लक्ष्यको ९८ प्रतिशत राजस्व असुली गर्न सफल भएको छ । नेपाल सरकारले प्राप्त गर्ने राजस्व र भुक्तानी गर्ने सबै खर्च विद्युतीय माध्यमबाट गर्ने नीति अनुरूप २०७५ वैशाख १२ गतेदेखि करदाता सेवा कार्यालय, ठमेलबाट रु. एक लाखसम्मको रकम विद्युतीय माध्यमबाट दाखिला गर्ने व्यवस्था सुरु गरेको छ।

२०. राष्ट्रिय गौरवका आयोजनाहरुमा स्रोतको कमी हुन नदिने प्रतिबद्धताबमोजिम थप रु. १५ अर्ब २४ करोड रकम निकासा गरिएको छ ।

२१. चिनी उद्योगको संरक्षण गर्न आयातित चिनीमा लाग्दै आएको भन्सार महसुलमा शत प्रतिशत वृद्धि गरिएको छ।

२२. सम्मानित सर्वोच्च अदालतको आदेशबमोजिम विशाल बजार कम्पनी लिमिटेडको नेपाल सरकारको नाममा कायम भएको रु. ३ अर्ब ९६ करोडको शेयर उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, अर्थ मन्त्रालय र महालेखा नियन्त्रक कार्यालयको नाममा कायम गरिएको छ ।

२३. वीरगञ्जस्थित एकीकृत भन्सार चौकी नेपाल र भारतका प्रधानमन्त्रीबाट संयुक्त रूपमा उद्घाटन भई सञ्चालनमा आएको छ । साथै दुबै देशका प्रधानमन्त्रीबाट ९०० मेगावाट क्षमताको अरुण तेस्रो जलविद्युत आयोजना शिलान्यास भएको छ ।

कृषि, वन र सिँचाइ

२४. कृषि क्षेत्रको विकासका लागि ५८ बुंदे कार्ययोजना सार्वजनिक भएको छ । भू-उपयोग ऐन, जग्गा नापजाँच ऐन, भूमिसम्बन्धी ऐन, मालपोत ऐन र गुठीसम्बन्धी ऐन संशोधनको लागि विधेयकको मस्यौदा तयार भएको छ।

२५. यस अवधिमा ३९ हजार ३ सय ४२ मेट्रिक टन रासायनिक मल अनुदानमा बिक्री गरिएको छ । उन्नत बीउ उपलब्ध गराउने लक्ष्यका साथ ६१ जिल्लामा ३६९ मेट्रिक टन मकैको बीउ, ५.३ मेट्रिक टन मुंगको बीउ र १ मेट्रिक टन सिमीको बीउ अनुदानमा वितरण गरिएको छ । करिब ३ हजार मेट्रिक टन धानको बीउ खरिदको बोलपत्र आह्वान भएको छ।

२६. सुनसरीको माछामारा, कैलालीको घोडाघोडी, सोलुको पातले, उदयपुरको रौतामाई र नुवाकोटको ककनी गरी पाँच स्थानमा अर्गानिक उत्पादन बढाउन सामूहिक कृषि पर्यटन अर्गानिक भिलेज स्थापनाको लागि छनौट भई कार्यारम्भ भएको छ ।

२७. प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजनामार्फत देहायका कार्यहरू सम्पन्न भएका छन् -

- विभिन्न बालीका ११ वटा जोन तथा सुपरजोनहरूमा २ हजार ४ सय ७२ हे. क्षेत्रफलका लागि रु. २ करोड ४७ लाख ५५ हजार प्रोत्साहन अनुदान रकम वितरण।
- जोन तथा सुपरजोनहरूमा १९ वटा कस्टम हायरिङ्ग सेन्टर स्थापना ।
- जोन तथा सुपरजोनहरुमा साना सिँचाइ पूर्वाधार निर्माणतर्फ २३५ वटा साना सिँचाइ आयोजना निर्माण ।
- पाल्पा र धनकुटा जोन तथा कास्की सुपरजोनमा २१ वटा सेमी हाईटेक नर्सरी/ग्रिन हाउस निर्माण ।
- बारा सुपरजोन तथा मोरङ्ग र रूपन्देही जोनमा १९ हेक्टर नयाँ पोखरी निर्माण ।

२८. खाद्य तथा दाना उद्योग, होटल रेष्टुरेण्ट, राजमार्गका होटलको अनुगमन निरीक्षण ७ सय ७८ पटक, खाद्य तथा दाना नमुना विश्लेषण २ हजार ३ सय ५७ वटा, खाद्य आयात निर्यात निरीक्षण तथा प्रमाणिकरण ११ हजार ५ सय १८ वटा, मुद्दा दायरी ५१ वटा, खाद्य मेला सञ्चालन ६ पटक, होटल स्तरीकरण लोगो वितरण ८ पटक गरिएको छ।

२९. आगामी हिउँदे सिजनदेखि प्रति सिजन प्रति प्रयोगशाला १ लाखका दरले गुणस्तरीय आलुको पूर्व मूल बीउ उत्पादन गरी विक्रि वितरण गर्न ४ स्थानमा तन्तु (Tissue) प्रजनन प्रयोगशाला स्थापना भएको छ।

३०. २०७५ वैशाख मसान्तसम्म भेरी बबई डाइभर्सन आयोजनाको ४ हजार ४ सय ९ मिटर टनेल बोरिङ्गको कार्य सम्पन्न भएको छ । विभिन्न साना सिँचाइ आयोजनाबाट करिब १३ हजार ८ सय ८६ हेक्टर क्षेत्रफलमा सिँचाइ सुविधा थप भएको छ । मझौला सिँचाइबाट यस अवधिमा ३ हजार ४ सय ६ हेक्टर सिँचाइ सुविधा उपलब्ध भएको छ । भूमिगत जलस्रोत र स्यालो टुयबवेलमार्फत करिब ९९२ हेक्टर क्षेत्रफलमा सिँचाइ सुविधा पुगेको छ।

३१. वन तथा वातावरण क्षेत्रको वर्तमान अवस्थाको स्थितिपत्र तथा सुधार कार्ययोजना कार्यान्वयनमा आएको छ । बाघ पाइने संरक्षित क्षेत्रहरूमा राष्ट्रिय बाघ गणना २०१८ को फिल्ड कार्य सम्पन्न भएको छ ।

३२. विभिन्न जिल्लाका भूकम्प पीडितलाई जिल्ला वन कार्यालय र टिम्बर कर्पोरेशन अफ नेपालमार्फत करिब ४० हजार क्यू फिट काठ सहुलियत दरमा उपलब्ध गराइएको छ ।

३३. यस अवधिमा ३ वटा जलविद्युत आयोजना, २ वटा सडक आयोजना, १ वटा नेपाली सेना र २ वटा प्रसारण लाईन गरी जम्मा ८ वटा आयोजनालाई १५७.४२२ हेक्टर वन क्षेत्रको जग्गा प्रदान गरिएको छ।

ऊर्जा

३४. औद्योगिक प्रतिष्ठानमा भइरहेको लोडसेडिङसमेत अन्त्य गरी देशलाई लोडसेडिङ मुक्त घोषणा गरिएको छ।

३५. निजी क्षेत्रबाट उत्पादित साना आयोजनाका २८ मेगावाट नयाँ उत्पादन राष्ट्रिय प्रसारण ग्रिडमा आबद्ध भएको छ । कूल २१२ मेगावाट क्षमताको ११ वटा आयोजनालाई उत्पादन अनुमतिपत्र जारी गरिएको छ । बीस आयोजनालाई सर्वेक्षण अनुमतिपत्र जारी गरिएको र कूल १५५ मेगावाटका १३ वटा आयोजनासँग विद्युत खरिद सम्झौता गरिएको छ । सिंहदरबार परिसरमा एक मेगावाट सौर्य ऊर्जा उत्पादन गरी विद्युत राष्ट्रिय प्रणालीमा जडान गरिएको छ । आगामी एक वर्षभित्र २५ मेगावाटको सौर्य ऊर्जा उत्पादन गर्ने लक्ष्यका साथ २०७५ वैशाखमा १४ गते नुवाकोटमा आयोजनाको शिलान्यास भएको छ।

उद्योग, श्रम तथा रोजगार

३६. यस अवधिमा ९१ वटा ठूला उद्योग दर्ता भई रु. ४६ अर्ब वैदेशिक लगानीसहित रु. ९८ अर्ब रकम बराबरको लगानी प्रतिबद्धता प्राप्त भएको छ ।

३७. बारा जिल्लाको सिमरामा निर्माण हुने सिमरा गार्मेन्ट प्रशोधन क्षेत्रको सम्माननीय प्रधानमन्त्रीबाट शिलान्यास भई निर्माण कार्य अघि बढेको छ । बाँके जिल्लाको नौबस्ता, रूपन्देही जिल्लाको मोतिपुर र मकवानपुर जिल्लाको मयुरधापमा औद्योगिक क्षेत्र स्थापनाको लागि विस्तृत अध्ययन प्रतिवेदन तयार गर्न सूचना प्रकाशन भएको छ ।

३८. आँखामा लाउने लेन्स उत्पादन कार्यक्रमको क्षमता अभिवृद्धि गर्न तिलगंगा आँखा प्रतिष्ठानलाई रु. १० करोड अनुदान रकम उपलव्ध गराइएको छ।

३९. सेफगार्ड, एन्टिडम्पिङ तथा काउण्टरभेलिङ सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयकको मस्यौदा तयार भएको छ।

४०. नेपाल - भारतबीच सहसचिवस्तर र सचिवस्तरमा अन्तर सरकारी समिति बैठक सम्पन्न भएको छ।

४१. वैदेशिक रोजगारीका लागि संयुक्त अरब इमिरेट्समा जाने नेपाली कामदारहरूले नेपाल सरकारबाट एकपटक प्रमाणिकरण भइसकेको कागजातहरूलाई पुनः नेपालस्थित संयुक्त अरब इमिरेट्स राजदूतावासबाट प्रमाणिकरण गर्नुपर्ने झन्झटिलो व्यवस्थालाई हटाई नेपाली श्रमिकहरूलाई सुविधा प्रदान गरिएको छ ।

४२. वैदेशिक रोजगारमा विभिन्न नाममा अनधिकृत रूपमा शुल्क उठाउने संस्थाहरूलाई कारबाहीको दायरामा ल्याइएको छ । विदेशमा मृत्यु भएका नेपालीहरूको शव त्रिभुवन अन्तराष्ट्रिय विमानस्थलबाट बुझ्न छुट्टै कक्षको स्थापना गरिएको छ ।

४३. वैदेशिक रोजगारलाई विश्वसनीय र व्यवस्थित बनाउन "वैदेशिक रोजगारीसम्बन्धी मागपत्र जाँचबुझ निर्देशिका, २०७५" तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ ।

पूर्वाधार, यातायात र सञ्चार

४४. यस अवधिमा कुल १७६ किलोमिटर कालोपत्रे सडक, २९६ किलोमिटर ग्राभेल सडक र २७८ किलोमिटर ट्र्याक निर्माण सम्पन्न भएको छ । त्रिशुली - स्याफ्रुबेसी - रसुवागढी सडकको मैलुङ-स्याफ्रुबेसी खण्डको १७ कि.मि. ट्र्याक खोलिएको छ । ९ वटा पुलको निर्माण सम्पन्न भएको छ।

४५. भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालयअन्तर्गत यातायात व्यवस्थापन कार्यविधि निर्देशिकालगायत १० विभिन्न निर्देशिकाहरू स्वीकृत भएका छन् ।

४६. काठमाडौं-रसुवागढी रेलमार्गको अध्ययन चीन सरकारको सहयोगमा प्रारम्भ गर्ने सहमति भएको छ। काठमाडौं-विरगञ्ज रेलमार्ग निर्माणको लागि भारत सरकारसँग सहमति भएको छ। भारत सरकारको सहयोगमा निर्माण गरिने रुपैडिया-नेपालगञ्ज र नौतनवा-भैरहवाको रेखाङ्कन सर्भेक्षण कार्य सुरु भएको छ।

४७. नेपाल टेलिकममार्फत भूकम्पबाट अति प्रभावित ४ जिल्ला (रसुवा, नुवाकोट, काभ्रेपलान्चोक र सिन्धुपाल्चोक) मा ब्रोडव्याण्ड सेवा १५० स्थानमा जडान गरिएको छ । नेपाल टेलिकममा रणनितिक साझेदार भित्र्याउने सम्बन्धमा परामर्शदाताबाट प्रतिवेदन प्राप्त भएको छ।

पर्यटन

४८. त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलमा हालको हवाई चापको समस्या न्यूनीकरण गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाई जेठ ७ गतेदेखि दैनिक २१ घण्टा सञ्चालन गरिएको छ ।

४९. निजगढ अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलको वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन प्रतिवेदन स्वीकृत भएको छ। संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयनमन्त्रीको संयोजकत्वमा उच्चस्तरीय सहजीकरण समिति गठन भई निर्माणसम्बन्धी कार्य सुरु भएको छ ।

५०. सम्माननीय राष्ट्रपतिको प्रमुख आतिथ्यतामा सम्पन्न २५६२औं वुद्ध जयन्ती समारोह तथा अन्तर्राष्ट्रिय वौद्ध सम्मेलन २०७५ मा लुम्बिनी नेपाललाई भगवान वुद्धको जन्मस्थल र विश्वशान्तिको मुहानका रूपमा प्रवर्द्धन गर्ने १० बुँदे घोषणापत्र जारी गरिएको छ ।

लुम्बिनीमा ३ हजार क्षमताको अस्थायी सभाहल निर्माण सम्पन्न भएको छ । ५ हजार क्षमताको नयाँ ध्यान एवं सभाहलको सम्माननीय राष्ट्रपतिबाट शिलान्यास भएको छ ।

सहरी विकास

५१. काठमाडौं उपत्यकामा बाहिरी चक्रपथ निर्माणको लागि पहिलो चरणअन्तर्गत चोभार-सतुगंल (६.६ कि.मि.) खण्डको विस्तृत योजना प्रतिवेदन स्वीकृत भएको छ । काठमाडौं उपत्यकाको विभिन्न भागमा १९.३५ कि.मि. सडक चौडा गर्ने कार्य र धोबीखोला करिडोरमा ४.७ कि.मि. सडक कालोपत्र गर्ने कार्य सम्पन्न भएको छ।

५२. विराटनगर-धरान, पोखरा-दमौली र बुटवल-भैरहवा-लुम्बिनी ३ वटा मेगा सिटीहरूको विकासको लागि परामर्शदाता छनौट भई अध्ययन कार्य अगाडि बढाइएको छ । काठमाडौं, ललितपुर र भक्तपुरका करिब १ लाख ३० हजार रोपनी क्षेत्रफलमा नयाँ सहर विकासको लागि परामर्शदाता छनौट भई डिपिआर बनाउने कार्य अगाडि बढेको छ । सघन सहरी आयोजनाअन्तर्गत तराईको १८ वटा जिल्ला सदरमुकाममा ४०.९ कि.मि. सडक ड्रेन निर्माण, ४९.५ कि.मि. सडकको सबबेस निर्माण, ११.७५ कि.मि. सडक कालोपत्र गर्ने कार्य सम्पन्न भएको छ ।

५३. यस अवधिमा १८३ वटा स्वास्थ्य भवन र ५५८ वटा जनता आवास एकाइ निर्माण सम्पन्न भएको छ । संघीय संसद भवनको निर्माणका लागि डिजाइनको कार्य प्रारम्भ भएको छ ।

पुनर्निर्माण

५४. यस अवधिमा थप ६३ हजार ७ सय ५१ निजी घरको निर्माण सम्पन्न भएको छ भने १ लाख ७९ हजारले दोस्रो किस्ता बुझी लगेका छन् ।

समग्र प्रगतिलाई सङ्क्षेपमा देहायमा प्रस्तुत गरिएको छः

क्र.सं.	विवरण	२०७४।११।०३ सम्म	२०७५।02।11 सम्म	वृद्धि संख्या
१	जम्मा लाभग्राही	767,705	767,710	5
२	अनुदान सम्झौता	689,125	717,908	28,783
३	प्रथम किस्ता भुक्तानी	679,859	708,592	28,733
४	निर्माण कार्य सुरु भएका घर संख्या	312,940	464,112	151,172
५	दोस्रो किस्ता प्रमाणिकरण	255,493	416,845	161,352
६	दोस्रो किस्ता भुक्तानी	203,501	382,870	179,369
७	तेस्रो किस्ता प्रमाणिकरण	62,413	153,939	91,526
८	तेस्रो किस्ता भुक्तानी	49,021	126,847	77,826
९	निर्माण सम्पन्न घर संख्या	97,813	161,564	63,751
१०	रु. २ लाख अनुदान लिई सुरक्षित स्थानमा जग्गा व्यवस्थापन गरिसकेका लाभग्राहीहरूको संख्या	206	480	274
११	सरकारी भवनहरुको पुनर्निर्माण सम्पन्न संख्या	203	220	17
१२	विद्यालय भवनहरूको पुनर्निर्माण सम्पन्न संख्या	3,100	3,636	536
१३	स्वास्थ्य संस्थाका भवनहरूको पुनर्निर्माण सम्पन्न संख्या	583	643	60
१४	पुरातात्विक सम्पदाहरूको पुनर्निर्माण सम्पन्न संख्या	80	106	26
१५	सुरक्षा निकायका भवनहरूको पुनर्निर्माण सम्पन्न संख्या	44	79	35

सामाजिक विकास

५५. विद्यालय जाने उमेर पुगेका बालबालिकालाई विद्यालय भर्ना अभियानअन्तर्गत नयाँ वर्षको पहिलो दिन सम्माननीय प्रधानमन्त्रीबाट कर्णाली प्रदेशको रारा तालबाट विद्यार्थीको अभिभावकत्व ग्रहण गर्दै भर्ना अभियान तथा पाठ्यपुस्तक वितरणको सुरुवात भएको छ। "हामी सबैको इच्छा, अनिवार्य निःशुल्क शिक्षा" भन्ने आदर्शका साथै "एक बच्चाको भर्ना मेरो सामाजिक दायित्व, पहुँचमा सुनिश्चितता र सिकाइमा स्थायित्व" भन्ने अभियानका साथ शैक्षिक सत्र २०७५ को विद्यार्थी भर्ना गरिएको छ। सम्माननीय प्रधानमन्त्री, माननीय मुख्यमन्त्रीहरू, संघीय तथा प्रदेशका माननीय मन्त्रीहरू, माननीय सांसदहरू, राष्ट्रसेवक कर्मचारीलगायतका व्यक्तित्वहरूबाट २०७५ वैशाख २३ गतेसम्ममा विद्यार्थी भर्ना अभियानमा ३५२ व्यक्ति/संस्थाबाट ६६८ बालबालिकाको अभिभावकत्व ग्रहण गरिएको छ।

५६. राष्ट्रिय परीक्षा बोर्ड केन्द्रिय कार्यालय र बोर्डका सबै ११ वटा शाखा कार्यालयहरूमा Virtual Private Network स्थापना भएको छ । काठमाडौं, बुटवल, दाङ र नेपालगञ्ज शाखाबाट कार्य सुचारु भएको छ । यसबाट कुनै विद्यार्थीको नाम, थर, जन्म मिति, परीक्षा दिएको विषयलगायतमा फरक परेका विवरण सच्याउन केन्द्रमा धाउनु पर्ने अवस्थाको अन्त्य भएको छ ।

५७. नेपालमा पहिलो पटक विषयगत अध्यापन अनुमतिपत्रको अवधारणाअनुसार पाठ्यक्रम विकास गरिएको छ ।

स्वास्थ्य

५८. स्वास्थ्यका क्षेत्रमा नेपालले नयाँ आयाम थपेको छ । विश्व स्वास्थ्य संगठनबाट नेपाल दक्षिण पूर्वी एसियामै खस्रे रोग (ट्रकोमा) निवारण गर्ने पहिलो राष्ट्रको रूपमा घोषणा भएको छ ।

५९. जनस्वास्थ्य विधेयकको मस्यौदा तयार गरिएको छ । हाल कार्यान्वयनमा रहेका विभिन्न २२ वटा नीतिहरूलाई समयसामयिक संशोधन एवं परिमार्जन गर्ने कार्य गरिएको छ ।

६०. राष्ट्रिय क्षयरोग नियन्त्रण कार्यक्रमअन्तर्गत छाति रोग अस्पताल निर्माण कार्य सुरु गरिनुका साथै सहिद गंगालाल हृदय रोग केन्द्रबाट नेपालगञ्ज र जनकपुरमा मुटुरोगसम्बन्धी सेवा विस्तार गरिएको छ।

६१. चिकित्सा विज्ञान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान, वीर अस्पतालमा होल्मोनियम लेजरबाट युरो सर्जरी सेवा, इन्ट्रा अपरेटिभ सि.टि. तथा न्यूरो नेभिगेशन सिष्टमबाट न्यूरो सर्जरी सेवा, डबल लुमिन इन्टेरो स्कोप तथा इण्डोस्कोपिक अल्ट्रासाउण्डबाट ग्यास्ट्रोलोजि सेवा र इण्डोब्रोङकियल अल्ट्रासाउण्डबाट पल्मोनोलोजी सेवा विस्तार गरिएको छ । वीर अस्पतालमा स्वास्थ्य कर कोषको अनुदानबाट पाठेघर, स्तन र मलाशयको क्यान्सरको नियमित परीक्षण सेवा सुरु गरिएको छ ।

६२. त्रिभुवन विश्वविद्यालय शिक्षण अस्पतालबाट कान नसुन्ने बालबालिकाहरूको लागि Cochlear Implant कार्यक्रम सुरु गरिएको छ ।

६३. स्वास्थ्य विमा कार्यक्रमअन्तर्गत २५ वटा जिल्लाका ८० हजार अति विपन्न परिवारको विमा गरिएको छ ।

६४. मेलम्ची खानेपानी आयोजनाको २७ किलोमिटर लामो सुरुङ्ग खन्ने कार्यमध्ये सम्पन्न हुन बाँकी रहेको २६७ मिटर सुरूङको २०७४ चैत २७ गते Breakthrough भएको छ । विभिन्न ३३ वटा खानेपानी आयोजना निर्माण सम्पन्न भई करिब ४२ हजार ५ सय ९४ जनसङ्ख्या लाभान्वित भएका छन् । भूकम्पबाट क्षतिग्रस्त भएकामध्ये ३१ आयोजनाको पुनर्स्थापना तथा जिर्णोद्धारबाट करिब १९ हजार २ सय ५१ जनसङ्ख्या लाभान्वित भएका छन् । बीस वटा सामुदायिक विद्यालयमा वर्षातको पानी सङ्कलन प्रविधि जडान सम्पन्न गरिएको छ ।

६५. बालबालिकासम्बन्धी ऐन, २०४८ लाई प्रतिस्थापन गर्ने नयाँ विधेयक, अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकारसम्बन्धी १० वर्षे राष्ट्रिय नीति तथा कार्यान्वयन कार्ययोजना र "अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिका सम्बन्धी नियमावली" को मस्यौदा तयार भएको छ ।

६६. अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकारसम्बन्धी संयुक्त राष्ट्रसंघीय महासन्धिअन्तर्गतको समितिले उठाएका विषयहरूको जवाफी प्रतिवेदन तयार गरी समितिमा पठाएको र नेपालले पेश गरेको प्रारम्भिक प्रतिवेदनमाथिको छलफलमा भाग लिई अपाङ्गता भएको व्यक्तिको हक र अधिकार सम्बर्धन र संरक्षणको क्षेत्रमा हासिल गरेका प्रगति तथा उपलब्धि प्रस्तुत गरेको छ ।

६७. मुलुकी ऐन जबरजस्ती करणी महलको १० (ग) बमोजिम अदालतबाट भएको आदेशअनुसार लैङ्गिक हिंसा निवारण कोषबाट हालसम्म ३७ जनालाई रु. ३५ लाख ५० हजार क्षतिपूर्ति उपलब्ध गराइएको छ । लैङ्गिक हिंसा निवारण कोषबाट केन्द्रीयस्तरबाट १२ जनालाइ रु. ४ लाख ४५ हजार राहत उपलब्ध गराइएको छ ।

६८. राष्ट्रिय युवा परिषद ऐन, २०७२; खेलकुद विकास ऐन, २०४८; नेपाल स्काउट ऐन, २०५० र राष्ट्रिय खेलकुद नीति, २०६७ को परिमार्जनको लागि मस्यौदा तयार भएको छ ।

६९. युवा तथा साना व्यवसायी स्वरोजगार कोषमार्फत २५९ वटा सहकारी संस्थाहरूसँग रु. १ अर्ब १२ करोड ४१ लाख कर्जा लागानी सम्झौता भएको छ । ६१७ वटा सहकारी संस्थाहरूलाई सम्झौता अनुसारको किस्ता रकम रु. १ अर्ब ३६ करोड १४ लाख ६५ हजार सहकारी संस्थाको खातामा स्वरोजगारका लागि रकमान्तर भई यस अवधिमा जम्मा ६ हजार ८ सय ६७ जना स्वरोजगार भएका छन् ।

शान्ति र स्थायित्व

७०. नागरिकको जनधन, मौलिक स्वतन्त्रता र व्यवसाय सुरक्षा गर्ने विषयलाई उच्च प्राथमिकतामा राखी सुरक्षा निकायहरूको प्रभावकारी परिचालन हुने व्यवस्था मिलाएको छ । नागरिकले जुनसुकै समयमा जुनसुकै स्थानमा भयरहित वातावरणमा काम गर्न पाउने वातावरणको

सुनिश्चितता गरेको छ । आपराधिक गतिविधि गरी आर्थिक उपार्जन गर्ने कार्यउपर सूक्ष्म निगरानी राखिएको छ ।

७१. विकास र समृद्धिका लागि शान्ति, सुरक्षा र सुशासन भन्ने नाराका साथ गृह प्रशासन सुदृढ गर्ने उद्देश्यले गृहप्रशासन सुधार कार्ययोजना, २०७४ लागू गरिएको छ ।

७२. सार्वजनिक यातायात क्षेत्रमा रहेका सिण्डिकेट-कार्टेलिङको अन्त्य गरिएको छ । साथै, अन्य क्षेत्रमा त्यस्ता गतिविधि हुन नदिन समन्वयात्मक रूपमा कार्यक्रमहरू सञ्चालन भइरहेका छन्। मुलुकमा शान्ति विरोधी गतिविधिमा संलग्नहरुलाई नियन्त्रणमा लिई आवश्यक कानूनी कारबाही अगाडि बढाइएको छ ।

७३. अति विशिष्ट र विशिष्ट व्यक्तिहरूको सुरक्षा निर्देशिका तयार गरी कार्यान्वयन गरिएको छ । सुरक्षा बाहेक अन्य प्रयोजनमा खटाइएका सुरक्षाकर्मीलाई फिर्ता गराई उनीहरूको प्रयोग राष्ट्रिय सुरक्षा व्यवस्थापनको कार्यमा लगाइएको छ ।

७४. सुख्खा मौसम, हावाहुरी, पूर्व मनसुनलगायतको प्रकोपहरूबाट हुने क्षति न्यूनीकरण गर्नको लागि सम्बन्धित सरकारी, गैरसरकारी संस्था, राष्ट्रिय युवा परिषद्, राष्ट्रिय खेलकुद परिषद्, नेपाल स्काउटलगायतले आफ्नो स्रोतसाधन चालु अवस्थामा राख्ने र आवश्यक परेको अवस्थामा विना कुनै विलम्ब परिचालित हुने संयन्त्रको निर्माण गरिएको छ ।

७५. मिति २०७५।०१।१२ गतेदेखि विदेशमा रहेका नेपालीहरूलाई इमेलमार्फत प्रहरी चारित्रिक प्रमाणपत्र वितरण गर्ने व्यवस्था लागू गरिएको छ ।

७६. सुन तस्करी काण्डमा संलग्न ६३ प्रतिवादीमध्ये २९ जनालाई पक्राउ गरी संगठित अपराध, अपहरण, कर्तव्य ज्यान र सुन तस्करी मुद्दामा अनुसन्धानपश्चात जिल्ला अदालत मोरङमा मुद्दा दर्ता गरिएको छ । अवैध व्यापार, लागू औषध नियन्त्रण, अवैध हातहतियार र सवारी नियम उल्लङ्घन गर्नेजस्ता काम कारबाहीलाई कानुनी दायरामा ल्याउन अनुगमन प्रक्रियालाई तीव्र पारिएको छ ।

शासकीय सुधार

७७. संघीय निकायहरूलाई छरितो र अधिकृतमूलक हुने गरी पुनर्संरचना गरिएको छ । साविकमा रहेका ३१ मन्त्रालयको सङ्ख्यालाई घटाई २१ वटा कायम गरिएको छ । यस अवधिमा संघमा रहने मन्त्रालयहरू, विभाग तथा केन्द्रियस्तरका कार्यालयहरू र संघको जिल्ला तथा स्थानीयस्तरमा रहने कार्यालयहरूको पुनर्संरचना गरी कूल दरबन्दी सङ्ख्या ३१ हजार ५ सय ६९ बाट घटाइ २४ हजार ६ सय ५८ कायम गरिएको छ । यसबाट ६ हजार ९ सय ११ पद कटौति भएको छ ।

७८. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयलाई प्रभावकारी तुल्याउन कार्यालयको साविकको संगठन संरचना पुनरावलोकन गरिएको छ । राष्ट्रिय अनुसन्धान विभाग, राजस्व अनुसन्धान विभाग र सम्पत्ति शुद्धीकरण अनुसन्धान विभागलाई प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय

मातहत ल्याइएको छ । साथै, महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयको सम्पर्कको कार्यालयको रूपमा रहने व्यवस्था गरेको छ ।

७९. राष्ट्रिय उत्पादन वृद्धिमा सघाउ पुऱ्याउने र सेवाप्रवाह गर्ने समयमा सुधार गर्ने उद्देश्यले साविकमा दिइँदै आएको १०२ दिन सार्वजनिक विदामा पुनरावलोकन गरी यस वर्षदेखि ६७ दिन पुरै विदा र २२ दिन धार्मिक, सांस्कृतिक र स्थान विशेषलाई मात्र विदा दिने व्यवस्था गरिएको छ । यसबाट देशभरका सबै कार्यालयमा काम गर्ने समयमा प्रति कर्मचारी वार्षिक करिब ९१ कार्यघण्टा र धार्मिक, सांस्कृतिक र स्थान विशेष विदाको हकमा करिब १५४ कार्यघण्टा थप भएको छ ।

८०. सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण प्रणालीलाई व्यवस्थित बनाउन बिद्युतीय प्रणालीबाट सामाजिक सुरक्षा भत्ता भुक्तानी रणनीति, २०७४ स्वीकृत भएको छ ।

८१. अनलाइन सूचना प्रणालीबाट व्यक्तिगत घटना दर्ता गर्ने स्थानीय तहका वडाहरूको सङ्ख्या १ हजार ४ सय २३ बाट १ हजार ५ सय ३१ पुगेको छ ।

८२. राष्ट्रिय योजना आयोगको पुनर्संरचना तथा पदाधिकारी नियुक्त गरी आयोगलाई पूर्णता दिइएको छ।

परराष्ट्र सम्बन्ध

८३. सम्माननीय प्रधानमन्त्री के.पी. शर्मा ओलीले भारतका महामहिम प्रधानमन्त्री श्री नरेन्द्र मोदीको निमन्त्रणामा २०७४ चैत २३-२५ सम्म भारतको राजकीय भ्रमण गर्नुभएको थियो । सम्माननीय प्रधानमन्त्री के.पी. शर्मा ओलीको निमन्त्रणामा भारतका महामहिम प्रधानमन्त्री श्री नरेन्द्र मोदीले २०७५ वैशाख २८-२९ सम्म नेपालको राजकीय भ्रमण गर्नुभयो । गत चार वर्षको अवधिमा तेस्रो पटक भएको भारतका प्रधानमनन्त्रीको यस भ्रमणबाट आपसी विश्वासमा अभिवृद्धि हुनुका साथै धार्मिक पर्यटन तथा सांस्कृतिक सम्बन्ध अझ प्रगाढ बनेको छ ।

८४. दुई मुलुकबीच कृषि, रेलमार्ग, जलमार्ग, ऊर्जा, व्यापार, पारवहन तथा हवाई उड्डयनलगायतका सबै विषयमा आगामी असोजसम्ममा सकारात्मक परिणाम आउने गरी सम्बोधन गर्ने एवं नेपालमा वर्षेनी हुने डुबानको समस्या समाधान गर्नका लागि यसपालीको मनसुन अगावै संयुक्त टोली खटाई दीर्घकालीन समाधान पहिल्याउने सहमति भएको छ । वाणिज्य सन्धि, पारवहन सन्धि र रेल सेवा सम्झौताको शीघ्र पुनरावलोकन हुने भएको छ ।

८५. नेपाल संयुक्त राष्ट्र संघीय The Committee on Conferences को सन् २०१८ को लागि अध्यक्ष, The United Nations Entity for Gender Equality and Empowerment of Women (UN-Women) को सन् २०१९-२०२१ का लागि कार्यकारी बोर्डको सदस्य र The Commission on Science and Technology for Development (CSTD) को सन् २०१९-२०२२ का लागि सदस्य पदमा निर्वाचित भएको छ ।

८६. पाकिस्तानका महामहिम प्रधानमन्त्री श्री साहिद खाकान अब्बासीले २१-२२ फागुन, २०७४ मा नेपालको भ्रमण गर्नुभयो । सम्माननीय प्रधानमन्त्री के.पी. शर्मा ओलीलाई बधाई तथा शुभकामना दिन आउनु भएका पाकिस्तानका प्रधानमन्त्रीको भ्रमणले नेपाल-पाकिस्तान सम्बन्धलाई थप सुदृढ तुल्याएको छ ।

८७. माननीय परराष्ट्रमन्त्रीले २०७५ वैशाख ३ देखि ८ गतेसम्म चीनको औपचारिक भ्रमण गर्नुभएको छ । उक्त अवसरमा नेपाल चीनबीच प्रस्तावित सम्झौता एवं समझदारीहरू छिटो टुङ्गयाउने, द्विपक्षीय संयन्त्रहरूको बैठक यथाशक्य आयोजना गर्ने एवं चीन सरकारको सहयोगमा नेपालमा सञ्चालित आयोजना एवं परियोजनाहरूको कार्यान्वयनमा सहजीकरणका लागि संयुक्त समन्वय तथा कार्यान्वयन संयन्त्र निर्माण गर्ने बारेमा सहमति भएको छ । त्यसैगरी नेपाल र चीनबीच दीर्घकालीन रूपमा हिमाल वारपार बहुआयामिक यातायात सञ्जाल निर्माण गर्ने बारेमा साझा धारणा बनेको छ।

८८. नयाँ वर्षको पहिलो दिन सम्माननीय प्रधानमन्त्रीबाट रारा-कर्णाली पर्यटन वर्षको उद्घाटन भयो। सोही अवसरमा कर्णाली प्रदेशको रारा तालबाट विद्यार्थी भर्ना अभियानको सुरुवात गर्नुभएको छ। यस अवधिमा प्रधानमन्त्रीबाट बागलुङको ढोरपाटन, सिराहा, बारा, लुम्बिनीलगायतका स्थानमा भ्रमण गर्नुभई राष्ट्रिय गौरव तथा राष्ट्रिय महत्त्वका आयोजनाहरूको निरीक्षण गर्नु भएको छ ।

सय दिनमा भएका उपलब्धीहरूको निकायगत बिबरण

१. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय

- सम्माननीय राष्ट्रपति विद्यादेवी भण्डारीबाट नेपाल सरकारको आर्थिक वर्ष ०७५/७६ को नीति कार्यक्रम सम्बन्धमा संघीय संसदको दुवै सदनको संयुक्त बैठकलाई सम्बोधन।
- मन्त्रिपरीषद् समितिका ३ वटा बैठक बसी ५ (सार्वजनिक बिदा, प्रशासकीय अदालत गठन, संगठन व्यवस्थापन सर्वेक्षण) वटा निर्णयहरू गरेको ।
- संघ, प्रदेश तथा स्थानीय तहमा कर्मचारी समायोजन प्रयोजनको लागि गठित संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण समितिबाट देहायका कार्य सम्पन्न भएको ।
    - ❖ २१ वटा संघीय मन्त्रालयहरूको संगठन संरचना, दरवन्दी तथा कार्यजिम्मेवारी स्वीकृत
    - ❖ संघ मातहतका कार्यालय/विभागहरूको संगठन संरचना, दरवन्दी तथा कार्यजिम्मेवारी स्वीकृत
    - ❖ स्थानीय तहमा सेवा प्रवाह सञ्चालन सम्बन्धी व्यवस्था, २०७४ स्वीकृत
- सम्माननीय प्रधानमन्त्रीज्यूको अध्यक्षतामा प्रदेशका मुख्यमन्त्रीहरूको पहिलो बैठक सम्पन्न भएको ।
- वैदेशिक भ्रमणलाई उपयोगी, नतिजामूलक, मितव्ययी, पारदर्शी र व्यवस्थित बनाउन वैदेशिक भ्रमण व्यवस्थापन निर्देशिका, २०७५ स्वीकृत भएको ।
- नेपालको संविधानको धारा ५३ मा राज्यका निर्देशक सिद्धान्त नीति र दायित्व कार्यान्वयनका लागि नेपाल सरकारले गरेका कार्य र प्राप्त उपलब्धि सहितको प्रतिवेदन राष्ट्रपतिसमक्ष पेश गर्नुपर्ने प्रावधान भएबमोजिम आ.व. ०७३/०७४ को नेपाल सरकारको वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरिएको ।
- नेपाल सरकारका मुख्यसचिवको अध्यक्षतामा विभिन्न मितिमा बसेको नेपाल सरकारका सचिव तथा विशिष्ट श्रेणीका पदाधिकारीहरूको बैठकबाट भएका निर्णय कार्यान्वयनको प्रगति अनुगमन ।

यसअवधिमा नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद्को २० वटा बैठक बसी २४५ वटा निर्णयहरू भएका छन् । यसमध्ये महत्त्वपूर्ण निर्णयहरू देहायबमोजिम रहेका छनः-

मन्त्रिषरिषद् पहिलो बैठकः- मिति २०७४/११/३ गतेको मन्त्रिपरिषद्को पहिलो बैठकबाट देशमा प्राविधिक दक्ष जनशक्तिको विकास, उद्योग धन्दाको विस्तार र खेलकुद क्षेत्रको विकासको लागि निम्न निर्णय गरिएको थियोः

- ❖ प्रत्येक स्थानीय तहमा न्यूनतम एक उद्योगग्राम स्थापना गर्ने ।
- ❖ प्रत्येक प्रदेश सदरमुकाममा आधुनिक र सुविधासम्पन्न खेलग्रामसहित रङ्गशाला निर्माण गर्ने।
- ❖ प्रत्येक प्रदेशमा प्राविधिक तथा व्यवसायिक महाविद्यालय स्थापना गर्ने ।

महत्त्वपूर्ण राजनैतिक नियुक्तिः

- सम्माननीय राष्ट्रपतिज्यूबाट नेपालको संविधानको धारा ८६ को उपधारा (२) को खण्ड (ख) बमोजिम नेपाल सरकार, मन्त्रिपरिषद्को मिति २०७४/११/८ को सिफारिसअनुसार देहायका व्यक्तिहरू राष्ट्रिय सभाको सदस्यमा मनोनित हुनुभएको।
    - ❖ श्री युवराज खतिवडा, झापा
    - ❖ श्री रामनारायण विडारी, मकवानपुर
    - ❖ श्री विमला पौडयाल, मोरङ्ग

- नेपाल सरकार, मन्त्रिपरिषद्को मिति २०७५/१/११ को निर्णयबाट राष्ट्रिय योजना आयोगमा रिक्त उपाध्यक्ष पदमा प्रा.डा. पुष्पराज कंडेल र अन्य ५ जना सदस्यहरू नियुक्त गरिएको ।
- नेपाल प्रहरी र सशस्त्र प्रहरी बल, नेपालको प्रहरी महानिरीक्षक तथा सशस्त्र प्रहरी महानिरीक्षक पदमा बढुवा नियुक्ति गरी दुबै संगठनमा नयाँ नेतृत्व प्रदान गरिएको।

नीतिः

- "अध्यागमन नीति, २०७५" नेपाल सरकार, मन्त्रिपरिषद्को सामाजिक समितिमा छलफलको क्रममा रहेको छ ।

कानुन तर्जुमा :

क. अध्यादेश:

सम्माननीय राष्ट्रपतिबाट नेपालको संविधानबमोजिम नेपाल सरकार, मन्त्रिपरिषद्को सिफारिसमा देहायका क्षेत्रहरूमा ४ वटा अध्यादेशहरू स्वीकृत प्राप्त भएका छनः-

१. राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा अध्यादेश, २०७५
२. राष्ट्रिय सभा सदस्यको निर्वाचन सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको अध्यादेश, २०७५
३. बेपत्ता पारिएका व्यक्तिको छानबिन, सत्य निरूपण तथा मेलमिलाप आयोग (पहिलो संशोधन) अध्यादेश, २०७५

४. संघीय संसदका महासचिव, प्रतिनिधि सभाका सचिव तथा राष्ट्रिय सभाका सचिवको योग्यता, पारिश्रमिक, सुविधा तथा सेवाका शर्त सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको अध्यादेश, २०७५।

ख. संघीय संसदमा पेश गर्न स्वीकृति प्रदान गरिएको विधेयकः

१. सार्वजनिक सुरक्षा ऐन, २०४६" लाई संशोधन गर्न बनेको विधेयक

ग. विधेयक तर्जुमा गर्नका लागि सैद्धान्तिक स्वीकृतिः

१. भुक्तानी तथा फछ्र्यौंट विधेयक, २०७४,

२. विदेशी विनिमय व्यवस्थापन गर्ने सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक,

३. आन्तरिक सुरक्षा तथा व्यवस्थासम्बन्धी विधेयक,

४. कारागारसम्बन्धी प्रचलित कानुनलाई संशोधन र एकीकरण गर्नेसम्बन्धी विधेयक, र

५. गुठीसम्बन्धी विधेयक ।

घ. नियमावली

१. नेपालको संविधानको धारा ८२ अनुसार "नेपाल सरकार (कार्यविभाजन) नियमावली, २०७४" स्वीकृत गरिएको ।

२. "कर्मचारी समायोजन नियमावली, २०७४" स्वीकृत गरिएको

३. "आर्थिक कार्यविधि (पहिलो संशोधन) नियमावली, २०७५" स्वीकृत गरिएको छ।

ङ. आदेश/निर्देशिका/मार्गदर्शनः

१. "राष्ट्रिय योजना आयोग (गठन तथा कार्यसञ्चालन) आदेश, २०७४" स्वीकृत गरिएको

२. "प्रधानमन्त्रीको सल्लाहकार र सचिवालय व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७४" स्वीकृत गरिएको

३. "वैदेशिक भ्रमण व्यवस्थापन निर्देशिका, २०७५" स्वीकृत गरिएको

४. "वैदेशिक रोजगारसम्बन्धी मागपत्र जाँचवुझ निर्देशिका, २०७५" स्वीकृत गरिएको

५. "सार्वजनिक खर्चमा मितव्यियता र प्रभावकारिता कायम गर्नेसम्बन्धी ४० बुँदे नीतिगत मार्गदर्शन, २०७५" स्वीकृत गरिएको

६. नेपाल सरकार र संयुक्त राज्य अमेरिकाबीच सम्पन्न भएको अमेरिकी डलर ५०० मिलियन (करिब रु. ५१ अर्ब ३८ करोड) मिलेनियम च्यालेन्ज सम्झौता कार्यान्वयन गर्न "मिलेनियम च्यालेन्ज एकाउन्ट नेपाल विकास समिति (गठन) आदेश, २०७४" स्वीकृत गरिएको

संघीयता कार्यान्वयन सम्बन्धीः

१. "स्थानीय तहमा सेवा प्रवाहसम्बन्धी व्यवस्था, २०७४" स्वीकृत गरिएको ।

२. आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को विकास कार्यक्रम/आयोजनाहरू प्रदेश तथा स्थानीय तहमा हस्तान्तरण गर्ने आधार स्वीकृत गरी नेपाल सरकारले प्रदेश तथा स्थानीय तहलाई उपलब्ध गराउने अनुमानित स्रोतको सीमा निर्धारण गरिएको छ । संघ, प्रदेश र स्थानीय तहमा गरिने विकास कार्यक्रमको बाँडफाँटका आधार लिँदा नेपालको संविधानको अनसूची ५, ६, ७, ८ र ९ मा व्यवस्था भएको अधिकारको सूचीअनुसार समष्टिगत आधार र क्षेत्रगत आधार लिइएको छ । राजस्व बाँडफाँटका आधारहरू तय गर्दा जनसङ्ख्या र जनसाङ्ख्यिक विवरण, क्षेत्रफल, मानव विकास सूचकाङ्क र न्यून विकास सूचकाङ्क गरी चारवटा आधारहरू र वित्तीय समानीकरण अनुदान निर्धारण गर्दा खर्चको आवश्यकता र राजस्व क्षमताबीचको अन्तर, मानव गरिबी सूचकाङ्क, सामाजिक तथा आर्थिक विभेद सूचकाङ्क र पूर्वाधार सूचकाङ्क गरी चारवटा आधारहरू लिई सोहीअनुसार प्रदेश र स्थानीय तहमा राजस्व र वित्तीय समानीकरण अनुदानको अनुमानित सीमा निर्धारण गरिएको छ ।

३. घर वहाल आयमा लाग्ने घर वहाल कर नेपालको संविधान, अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ र प्रचलित कानुनको अधिनमा रही सम्बन्धित स्थानीय तहहरूले सङ्कलन गर्न देहायबमोजिमको व्यवस्था गरिएको छः-

   क) आ-आफ्नो क्षेत्राधिकारभित्रका प्राकृतिक व्यक्तिले आर्जन गर्ने घर वहाल आयमा लाग्ने घर वहाल कर नेपालको संविधान, अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ र प्रचलित कानुनको अधिनमा रही सम्बन्धित स्थानीय तहहरूले सङ्कलन गर्ने र आन्तरिक राजस्व कार्यालयहरूले भाडा वापतको आयमा आयकर सङ्कलन नगर्ने ।

   ख) स्थानीय तहलाई घर वहाल कर तिरेका प्राकृतिक व्यक्तिहरूले आर्जन गरेको घर वहाल आयमा संघीय सरकारलाई तिर्न बुझाउन पर्ने चालु आर्थिक वर्षको आयकर आर्थिक ऐन, २०७४ को दफा १९ बमोजिम छुट दिने ।

ग) यसप्रकार घर वहाल कर स्थानीय तहले सङ्कलन गर्ने हुँदा गत विगत वर्षको लगतसमेत करदाताको स्थायी ठेगाना रहेको स्थानीय तहमा आन्तरिक राजस्व कार्यालयले हस्तान्तरण गर्ने।

घ) घर वहाल कर सङ्कलन गर्ने निकायबाटै त्यस्तो कर तिर्नेको आय प्रमाणित गर्ने ।

४. स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०४ बमोजिम स्थानीय तहमा कार्यक्रम, बजेट, जनशक्ति, संगठन स्थानान्तरण गर्ने सन्दर्भमा चालु आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को ९ महिना अवधि व्यतित भइसकेको र अधिकांश कार्यक्रमहरू कार्यान्वयनको अन्तिम चरणमा रहेको अवस्थासमेतलाई मध्यनजर गरी सबै विषयगत मन्त्रालयअन्तर्गतको बजेट कार्यान्वयनलाई प्रभावकारी बनाउन र स्थानीय तहमा हुने स्थानान्तरण कार्यलाई व्यवस्थित बनाउन देहायबमोजिम व्यवस्था गरिएको:–

(क) मिति २०७४ साल चैत २८ गतेसम्म सम्पन्न भएका स्थानीय तहको कार्यक्षेत्रभित्र परेका कार्यक्रमहरू स्थानीय तहमा स्थानान्तरण गर्ने ।

(ख) चालु आर्थिक वर्षको बजेट तथा कार्यक्रममा परेका स्थानीय तहको कार्यक्षेत्रभित्रका कार्यक्रमहरूमध्ये मिति २०७४ चैत २८ गतेसम्म खरिदसम्बन्धी सूचना प्रकाशन भइसकेका कार्यक्रमहरू सोही अवस्थामा स्थानान्तरण गर्दा प्रक्रियागत जटिलता आउनसक्ने देखिएकोले कार्यक्रम सञ्चालन र बजेट व्यवस्थापनलाई सहज बनाउन र समयमै सम्पन्न गर्न त्यस्ता कार्यक्रमहरू मिति २०७५ असार मसान्तसम्म मौजुदा निकायबाटै सम्पादन गर्ने गरी अन्तरिम व्यवस्था गर्ने ।

(ग) संघको क्षेत्राधिकारभित्र परेका कार्यक्रमहरूको सम्बन्धमा अर्को संघीय निकायको व्यवस्था नभएसम्म मौजुदा निकायबाटै सम्पादन गर्ने ।

(घ) मिति २०७४ चैत २८ गतेसम्म काम सुरु नभएका स्थानीय तहको कार्यक्षेत्रभित्र परेका कार्यक्रमहरू र तत्सम्बन्धी बजेट तत् तत् स्थानीय तहलाई स्थानान्तरण गर्ने गरी विषयगत मन्त्रालयले कार्ययोजना तयार गरी अर्थ मन्त्रालयमा अनुरोध गर्ने ।

(ङ) अर्थ मन्त्रालयले खण्ड (घ) बमोजिम विषयगत मन्त्रालयबाट प्राप्त अनुरोधका आधारमा स्थानीय तहलाई बजेट स्थानान्तरण गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।

(च) चालु आर्थिक वर्षको बाँकी अवधिभित्र खण्ड (ख) बमोजिम सम्पन्न हुने स्थानीय तहको कार्यक्षेत्रभित्र परेका आयोजना/कार्यक्रमहरू सम्पन्न हुनासाथ तत् तत् स्थानीय तहलाई स्थानान्तरण गर्ने ।

(छ) स्थानीय तहमा सेवा प्रवाहसम्बन्धी व्यवस्था, २०७४ को दफा २० बमोजिमको जिल्ला समन्वय समितिले दफा १८ र २० बमोजिमको कामको समन्वय गर्दा माथि खण्ड (क) देखि खण्ड (छ) सम्म उल्लिखित विषयहरुलाई समेत सहजीकरण गर्ने गरी कार्य गर्ने ।

संगठन संरचना र दरबन्दी व्यवस्थाः

१. नेपाल सरकार (कार्यविभाजन) नियमावली, २०७४ बमोजिम संघमा रहने मन्त्रालयहरूको संगठन संरचना तथा दरबन्दी कर्मचारी समायोजन नियमावली, २०७४ बमोजिमको समितिबाट सिफारिस भई साविकको ३१ वटा मन्त्रालय सङ्ख्या घटाई २१ वटा कायम गरिएको । परराष्ट्र मन्त्रालय, कानुन, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय र रक्षा मन्त्रालयको संगठन संरचना र दरबन्दी साविकबमोजिम कायम गरी अन्य २१ वटा मन्त्रालयहरूको साविकको दरबन्दी सङ्ख्या ३२६० लाई घटाई २६५४ कायम गरीएको ।

२. संघमा रहेका साविकका ६३ विभागहरूको संगठन संरचना तथा दरबन्दी विवरणलाई पुनरावलोकन गरी ५३ वटा विभागहरू कायम गरी ती विभागहरूमा भएको साविकको दरबन्दी ५८२० बाट १७२९ घटाई ४०९१ कायम गरिएको।

३. स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय अन्तर्गत रहने विभिन्न ५ वटा केन्द्र (राष्ट्रिय एड्स तथा यौनरोग नियन्त्रण, क्षयरोग नियन्त्रण, स्वास्थ्य तालिम, जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, शिक्षा, सूचना तथा सञ्चार), ५ वटा केन्द्रीय अस्पताल, चिकित्सा विज्ञान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान अन्तर्गत ३ वटा निकाय (वीर अस्पताल, राष्ट्रिय ट्रमा सेन्टर र वीर अस्पताल नर्सिङ क्याम्पस), राष्ट्रिय औषधि प्रयोगशाला र सोहीअन्तर्गत विराटनगर, वीरगञ्ज र नेपालगञ्जको संगठन संरचना तथा दरबन्दी स्वीकृत भएको छ । स्वास्थ्य सेवाको संवेदनशीलतालाई मध्यनजर गरी साविककै संगठन संरचना तथा दरबन्दी यथावत स्वीकृत गरिएको छ ।

४. जिल्ला प्रशासन कार्यालयअन्तर्गत शिक्षा विकास तथा समन्वय एकाइ स्थापना गरी सिर्जना हुने दरबन्दीमा मौजुदा जनशक्तिबाट नै पदपूर्ति गर्नेगरी अन्तरिम संगठन संरचना तथा अन्तरिम दरबन्दी तेरिज स्वीकृत गरिएको छ । यसअनुसार मुलुकका ७७ जिल्लालाई कार्यबोझको आधारमा ४ वटा क्लष्टरमा विभाजन गरी बढी कार्यबोझ भएका "क" वर्गका ६ जिल्लामा शिक्षा सेवाका राजपत्राङ्कित द्वितीय

श्रेणीका उपसचिवको नेतृत्वमा ९ जना कर्मचारीको दरले ५४ जना, "ख" वर्गका ३५ जिल्लामा शिक्षा सेवाका राजपत्राङ्कित द्वितीय श्रेणीका उपसचिवको नेतृत्वमा ८ जनाका दरले २८० जना, "ग" वर्गका २८ जिल्लामा शिक्षा सेवाका राजपत्राङ्कित तृतीय श्रेणीका अधिकृतको नेतृत्वमा ६ जनाको दरले १६८ जना र "घ" वर्गका ८ जिल्लामा शिक्षा सेवाका राजपत्राङ्कित तृतीय श्रेणीका अधिकृतको नेतृत्वमा ५ जनाको दरले ४० जना गरी जम्मा ५४२ जनाको दरबन्दी तेरिज र संगठन संरचना स्वीकृत गरिएको छ ।

५. नेपाल प्रहरी अस्पतालको कुल दरबन्दी सङ्ख्या ६४२ मध्ये प्राविधिक समूहतर्फको दरबन्दी ५३६ र प्रशासनतर्फको दरबन्दी १०६ यथावत रहने गरी स्वास्थ्य उपसमूहअन्तर्गतका प्राविधिक पदलाई स्वास्थ्य समूह/उपसमूहतर्फ मिलान गरी समूहगत र तहगत दरबन्दी रहने व्यवस्था गरिएको छ ।

६. प्रदेशमा रहने मन्त्रालय तथा निकायहरूको साविकको अन्तरिम संगठन संरचना तथा दरबन्दी विवरणलाई प्रतिस्थापन गरी "प्रदेशमा रहने मन्त्रालय तथा निकायहरूको संगठन संरचना तथा दरबन्दी" स्वीकृत गरिएको छ । यसबमोजिम प्रत्येक प्रदेशमा प्रदेश प्रमुखको कार्यालय, मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयलगायत ७ वटा मन्त्रालय, प्रदेश सभा सचिवालय, मुख्यन्यायाधिवक्ताको कार्यालय र प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय गरी एउटा प्रदेशमा रहने सबै कार्यालयहरूको कूल दरबन्दी ४६१ का दरले ७ वटै प्रदेशमा जम्मा ३२२७ दरबन्दी स्वीकृत भएको छ ।

७. संघीय संरचना अनुरूप कायम स्थानीय तहमा जनसङ्ख्याका आधारमा वर्गीकरण गरी देहायबमोजिम संगठन संरचना तथा दरबन्दी विवरण स्वीकृत गरिएको छ।

स्थानीय तह	**जनसङ्ख्या**	**स्थानीय तहको सङ्ख्या**	**कार्यालय**	**वडा**	**जम्मा**
गाउँपालिका	२५ हजारसम्म	३३४	५६७८	४५३८	१०२१६
गाउँपालिका	२५ हजारभन्दा बढी	१२६	३१५०	१८९४	५०४४
जम्मा		**४६०**	**८८२८**	**६४३२**	**१५२६०**
नगरपालिका	२५००० सम्म	३१	७७५	६१८	१३९३
नगरपालिका	५०००० सम्म	१५१	४५३०	४९२३	९४५३
नगरपालिका	७५००० सम्म	६८	२६५२	२४८७	५१३९

नगरपालिका	७५००० भन्दा बढी	२६	१११८	१०२०	२१३८
उपमहानगरपालिका		११	९२४	९३६	१८६०
महानगरपालिका		५	६५५	९९४	१६४९
काठमाडौं म.न.पा.		१	१४१	२२४	३६५
जम्मा			**१०७९५**	**११२०२**	**२१९९७**
जिल्ला समन्वय समिति		७७	५३९		५३९
कुल जम्मा			**२०१६२**	**१७६३४**	**३७७९६**

समिति/आयोग गठन

१. नेपालको संविधानबमोजिम तयार गर्नुपर्ने विधेयक तथा प्रदेश सरकारले निर्माण गर्नुपर्ने विधेयकको नमुना तयार गर्न महान्यायाधिवक्ताको संयोजकत्वमा विधेयक तयारी सहजीकरण समिति गठन गरिएको छ।

२. सुन तस्करीको घटना जोडिएको विषयमा अनुसन्धान गर्न संगठित अपराध निवारण ऐन, २०७० को दफा १२ मा व्यवस्था भएबमोजिम गृह मन्त्रालयका सहसचिवको संयोजकत्वमा विशेष अनुसन्धान टोली गठन गरी उक्त टोलिले अनुसन्धान तहकिकात गरी घटनामा संलग्न देखिएका व्यक्तिहरू उपर जिल्ला अदालत मोरङमा अभियोगपत्र दायर भएको छ ।

३. बारा जिल्लाको निजगढस्थित दोस्रो अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल आयोजना निर्माण कार्यमा आउने समस्याहरू समाधानको लागि समन्वय, सहजीकरण र दिशानिर्देश गरी आयोजनालाई परिणाममुखी तुल्याउन निरन्तर क्रियाशील रहने संयन्त्रको रूपमा संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रीको संयोजकत्वमा "दोस्रो अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल आयोजना निर्माणका लागि उच्चस्तरीय सहजीकरण समिति" गठन गरिएको छ ।

ऋण तथा अनुदान स्वीकृतिः

१. जापान सरकारले नेपाल सरकारलाई अनुदान सहायता स्वरुप उपलब्ध गराउने जापानी येन ७००,०००,००० (ने.रु. करिब ६८ करोड ६० लाख) स्वीकार गरिएको ।

२. एसियाली विकास बैंकबाट Resilient Water Management of Kathmandu Valley (sub) Project को लागि प्राप्त हुने १० मिलियन अमेरिकी डलर (करिब रु. एक अर्ब) बराबरको अनुदान सहायता स्वीकार गरिएको ।

३. नेपालको सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापनमा नीतिगत र संस्थागत सुधार कार्यक्रम कार्यान्वयनको लागि विश्व बैंक समूहको अन्तर्राष्ट्रिय विकास संस्था (IDA) ले नेपाल

सरकारलाई प्रदान गर्ने ऋण रकम करिब रु. २० अर्ब ७९ करोड (२०० मिलियन अमेरिकी डलर) स्वीकार गरिएको ।

महत्त्वपूर्ण भ्रमण

१. सम्माननीय प्रधानमन्त्री के.पी. शर्मा ओलीबाट मिति २०७४/१२/२३ देखि २०७४/१२/२५ सम्म भएको ३ दिनको मित्रराष्ट्र भारतको राजकीय भ्रमण ।

२. भारतका प्रधानमन्त्री महामहिम श्री नरेन्द्र मोदीको मिति २०७५/१/२८ र २९ गते दुई दिनको नेपालको राजकीय भ्रमण ।

३. नेपालका माननीय परराष्ट्रमन्त्री प्रदिपकुमार ज्ञवालीबाट २०७५/१/३ देखि २०७४/१/८ गतेसम्म जनवादी गणतन्त्र चीनको औपचारिक भ्रमण ।

प्राथमिकताप्राप्त आयोजना कार्यान्वयनको लागि वनक्षेत्रको प्रयोगः

कोशी कोरिडोर २२० के.भी. प्रसारण लाइन, माया खोला जलविद्युत आयोजना (१४.९० मे.वा.), रुकुम गाड जलविद्युत आयोजना (५मे.वा.), तल्लो हेवा खोला १३२ के.भी. प्रसारणलाइन, माथिल्लो त्रिशुली-१ जलविद्युत आयोजना (२१६मे.वा.), धादिङबेंशी-आरुघाट-गोरखा सडकखण्डको स्तरोन्नति, २ वटा प्रादेशिक सडकहरूको स्तरोन्नति र नेपाली सेनाको तालिम केन्द्र विस्तारलगायतका राष्ट्रिय प्राथमिकताप्राप्त आयोजना तथा क्षेत्रका लागि तोकिएको शर्तको अधिनमा रही वातावरण संरक्षणमा प्रतिकूल असर नपर्ने गरी राष्ट्रिय वन क्षेत्रभित्रको जग्गा प्रयोग गर्न स्वीकृति दिइएको छ।

प्राथमिकताप्राप्त आयोजना कार्यान्वयनको लागि जग्गा प्राप्तिः

भेरी बबई डाइभर्सन बहुउद्देश्यीय आयोजनाका कार्यान्वयनको लागि जग्गा प्राप्ति गर्न र काठमाडौं उपत्यकामा निर्माण गर्न प्रस्ताव गरिएको करिब ७२ कि.मि. बाहिरी चक्रपथको चोभार-सतुंगल क्षेत्रको ६.६ कि.मी सडक खण्डको जग्गा एकीकरणको माध्यमबाट प्राप्त गरी भौतिक विकास योजना सञ्चालन गर्न जग्गा प्राप्त गर्न स्वीकृति प्रदान गरिएको छ।

द्विपक्षीय सहयोग, पर्यटन तथा व्यापार प्रवर्द्धनः

१. चीनमा आयोजना हुने नेपाल पर्यटन मेला र Nepal Sales Mission कार्यक्रममा संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयका सचिवलाई सहभागी हुन स्वीकृति दिइएको।

२. नेपाल-भारत विद्युत व्यापार सम्झौताअन्तर्गतका संयुक्त सञ्चालक समिति र संयुक्त कार्यसमूहको पाँचौं बैठकमा ऊर्जा सचिवको नेतृत्वमा गठन भएको नेपाली प्रतिनिधिमण्डललाई भाग लिन स्वीकृति दिइएको ।

जनकल्याण, राहत र सुव्यवस्थासम्बन्धीः

१. विद्यार्थी भर्ना तथा पाठ्यपुस्तक वितरण सम्बन्धमा विपन्न, गरिब, सीमान्तकृत, लोपोन्मुखलगायत शिक्षाको अवसरबाट बञ्चित विद्यालय जाने उमेरका

बालबालिकामध्ये कम्तिमा एक जना बालक वा बालिका पहिचान गरी विद्यालयमा भर्ना गरिदिन र भर्ना भएका बालबालिकाको पठनपाठनलाई निरन्तर सुनिश्चित गर्न स्वैच्छिक योगदान गरिदिन नेपाल सरकारका मन्त्रीहरू, सम्पूर्ण राजनीतिक दलका पदाधिकारी, संघ, प्रदेश र स्थानीय तहका निर्वाचित जनप्रतिनिधि, उद्योगी, व्यापारी, बुद्धिजीवी, नागरिकसमाज, सञ्चारकर्मी, रङ्गकर्मी, कलाकर्मी, प्राध्यापक, शिक्षाविद्, पेसाकर्मी, राष्ट्रसेवक कर्मचारी, निजामती कर्मचारीहरूको आधिकारिक ट्रेड युनियन, सरकारी एवं गैरसरकारी सङ्घसंस्था, शिक्षक महासंघ, विद्यालय व्यवस्थापन समिति, शिक्षक अभिभावक सङ्घ, प्रधानाध्यापक, शिक्षक, विद्यार्थी, अभिभावकलगायतका सम्पूर्ण देशभक्त एवं शिक्षाप्रेमी नागरिकहरूमा नेपाल सरकारका तर्फबाट आह्वान गर्ने निर्णय गरिएको छ।

२. २०७५ साल वैशाख महिनाभित्र घटेका विपदका कारण मृत्यु भएका मृतकका परिवारलाई तत्काल राहत स्वरूप रु. १ लाख, गुजाराको लागि १० हजार र घरको छाना छाउन १५ हजार राहत उपलब्ध गराउने निर्णय भएको ।

३. यातायात क्षेत्रसँग सम्बन्धित संघ, संस्थाहरूको दर्ता तथा नवीकरण नगर्ने निर्णय भएको ।

४. सार्वजनिक हितको लागि आवश्यक सेवामा हडताल गर्न निषेध गर्ने सूचना नेपाल राजपत्रमा प्रकाशन गरिएको छ ।

५. व्यवस्थित बसोबास आयोग आदेश, २०७३ खारेज गर्ने र सो आदेशबमोजिम गठित व्यवस्थित बसोबास आयोग र जिल्ला बसोबास व्यवस्थापन समितिहरू विघटन गर्ने निर्णय भएको छ ।

६. सम्माननीय राष्ट्रपतिज्यूबाट नेपालको संविधानको धारा ९५ को उपधारा (२) बमोजिम सम्बत २०७५ साल जेठ ७ गते सोमबार संघीय संसदको दुबै सदनको संयुक्त बैठकलाई सम्बोधन भएको छ ।

७. चुरे तथा भित्री मधेशका उपत्यका जोड्ने झापाको शान्तिनगर — धरान — चतारा — गाइघाट —कटारी —सिन्धुलीमाडी - हेटौंडा, गैंडाकोट — रामपुर — राम्दी — रिडी — तम्घास — सिमलटारी — प्युठान (मच्छी)-घोराही — तुल्सीपुर — वोटेचौर — सुर्खेत — बड्डीचौर — सिमचौर - वि.पि.नगर — सहजपुर — बुडर — जोगबुडा — डडेलधुराको रूपाल सडकलाई मदनभण्डारी राजमार्ग नामकरण गर्ने निर्णय भएको छ।

८. सम्माननीय राष्ट्रपतिबाट विभूषित हुने व्यक्तिहरूको नामावली घोषणा प्रत्येक वर्ष संविधान दिवस असोज ३ गते (राष्ट्रिय दिवस) का दिन गर्ने गरी तोक्ने र प्रत्येक वर्ष वैशाख १ गते नयाँ वर्ष आरम्भको पहिलो दिन सुशोभन गर्ने निर्णय भएको छ।

९. निक्षेप तथा कर्जा सुरक्षण कोष ऐन, २०७३ को दफा ६ को उपदफा (३) बमोजिम निक्षेप तथा कर्जा सुरक्षण कोषको विभिन्न कोषमा मौज्दात रहेको रकम मध्येबाट रु. ३ (तीन) अर्ब थप गरी चुक्ता पूँजी रु. ८ (आठ) अर्ब पुऱ्याउन स्वीकृति दिइएको ।

१०. वर्तमान मन्त्रिपरिषद्का सदस्यहरूले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ५० बमोजिम प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयमा पेश गरेको सम्पत्ति विवरण सार्वजनिक गर्ने निर्णय भएबमोजिम मन्त्रिपरिषद्का २२ जना सदस्यहरूको सम्पत्ति विवरण सार्वजनिक गरिएको छ।

११. विक्रम सम्वत् २०७५ सालमा दिइने सार्वजनिक विदालाई देहायअनुसार कायम गरिएकोः

२०७४ सालमा भएको १०२ दिन सार्वजनिक विदालाई घटाई ८९ दिन कायम गरिएको । यसअनुसार २०७५ सालमा जम्मा ८९ दिन सार्वजनिक विदा हुने सोमध्ये सबै नागरिकको लागि ६७ दिन र सम्बन्धित धर्म, सम्प्रदाय र क्षेत्रको लागि २२ दिन विदा हुने । यसैगरी गत साल सबैलाई दिइएका विदाहरूमध्ये १० दिन सम्बन्धित धर्म सम्प्रदायको लागि मात्र विदा दिने व्यवस्था गरिएको । यसप्रकार २०७५ सालमा गत सालभन्दा २२ दिन बढी सरकारी कार्यालयहरू खुला रहने छन् ।

१२. मुख्य न्यायाधिवक्ताको पद तथा गोपनीयताको शपथको ढाँचा स्वीकृत गर्ने र प्रदेश प्रमुखको उपस्थितिमा सम्बन्धित उच्च अदालतको मुख्यन्यायाधीशले सोही ढाँचाबमोजिम मुख्य न्यायाधिवक्ताको शपथ गराउने निर्णय भएको।

अन्य कार्यहरूः

- सम्माननीय प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओली र भारतका महामहिम प्रधानमन्त्री श्री नरेन्द्र मोदीद्वारा ९०० मेगावाटको अरुण तेस्रो जलविद्युत परियोजनाको निर्माण कार्यको सिलान्यास ।
- नेपाल राज्यका विरुद्ध विभिन्न व्यक्तिहरूका तर्फबाट संयुक्त राष्ट्रसंघीय मानव अधिकार समितिमा दायर गरिएका मुद्दाहरूको सम्बन्धमा प्रतिरक्षा गरिएको ।
- Convention on Rights of Disabled Person (CRPD) को प्रतिवेदन सम्बन्धी List of Issues सम्बन्धी जवाफ सम्बन्धित समितिमा पठाइएको।
- गणतन्त्र नाउरुको भ्रष्टाचार विरुद्धको संयुक्त राष्ट्रसंघीय महासन्धी कार्यान्वयनको अवस्थाको स्थलगत पुनरावलोकन गरिएको।
- राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगबाट प्राप्त सिफारिस कार्यान्वयन र सो को अनुगमनसम्बन्धी कार्य।

- सुनसरी र मोरङ जिल्ला स्थित कार्यालयहरूमा मानव अधिकारसँग सम्बन्धित अन्तर्राष्ट्रिय महासन्धि अनुरुप पेश भएका राष्ट्रिय प्रतिवेदन उपर प्राप्त सिफारिसहरूको कार्यान्वयन अवस्थाबारे अध्ययन अनुगमन सम्पन्न गरिएको।
- Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment (CAT) महासन्धी बमोजिमको तेस्रो, चौथो, पाँचौं, छैठौं र सातौं आवधिक प्रतिवेदनलाई अन्तिम मस्यौदा तयार गरिएको।
- भ्रष्टाचार विरुद्धको संयुक्त राष्ट्रसंघीय महासन्धी कार्यान्वयनको अवस्थाको पुनरावलोकन चेकलिष्ट अनुसारको प्रारम्भिक मस्यौदा तयारी ।
- नेपालका लागि जापान, संयुक्त राज्य अमेरिका र फिनल्याण्डको प्रस्तावित आवासीय राजदूत पदमा र भेनेजुयला, कोलम्बिया र नेदरल्याण्डका गैरआवासीय राजदूत पदमा नियुक्तिका लागि प्राप्त प्रस्ताव बमोजिम नियुक्त गर्न नेपाल सरकारको तर्फबाट सहमति प्रदान गरिएको।
- कार्यालयबाट विभिन्न विषयमा जारी भएका प्रेस विज्ञप्तिहरू तयार गरी कार्यालयको वेवसाइट (www.opmcm.gov.np) मा राखिएको साथै प्रचार प्रसारका लागि मिडियाहरूमा समेत पठाइएको।
- कार्यालयका महत्वपूर्ण सूचना प्रवाहका लागि १६१८०७०७०११११ को अडियो नोटिस वोर्डको संचालन गरिएको र यसमा सामयिक रुपमा अद्यावधिक गरिएको ।
- सूचना मागकर्ताहरूलाई सूचना प्राप्तिका लागि नियमित रूपमा सहजीकरण गरेको।

२. अर्थ मन्त्रालय

१. समग्र आर्थिक स्थिति

क. अनुमानित आर्थिक वृद्धि दरः ५.९ प्रतिशत

ख. सार्वजनिक वित्त

- राजस्व रु. ५ खर्ब ८४ अर्ब ३८ करोड
- खर्च रु. ७ खर्ब ७८ अर्ब ११ करोड

ग. मुद्रास्फीति ६ प्रतिशत

घ. शोधनान्तरः रु. २४ अर्ब ७३ करोड (घाटा)

ङ. वैदेशिक व्यापार

- आयात रु. ७ खर्ब ६७ अर्ब ३६ करोड
- निर्यात रु. ५३ अर्ब ७२ करोड
- व्यापार घाटा रु. ७ खर्ब १३ अर्ब ६४ करोड

च. विदेशी विनिमय संचित रु. १० खर्ब ४९ अर्ब २२ करोड

छ. विप्रेषण आम्दानी रु. ४ खर्ब ७१ अर्ब ८६ करोड

२. सम्पादित मुख्य कामहरू

क. देशको वर्तमान आर्थिक स्थिति सम्बन्धी श्वेतपत्र संघीय संसदमा प्रस्तुत गरिएको।

ख. आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को लागि बजेटको सीमा (संघ, प्रदेश र स्थानीय तह) निर्धारण ।

ग. आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को बजेटको अर्ध वार्षिक मूल्याङ्कन प्रकाशन।

घ. आर्थिक वर्ष २०७३/७४ को बजेटको वार्षिक प्रतिवेदन प्रकाशन।

ङ. राष्ट्रिय गौरवका आयोजनालाई श्रोत (बजेट) अभाव हुन नदिने प्रतिवद्धताबमोजिम थप रु. १५ अर्ब २४ करोड रकम निकास गरिएको।

च. रु. १ खर्ब ३५ अर्ब ६७ करोड आन्तरिक ऋण लिइएको ।

छ. सार्वजनिक-निजी साझेदारी विधेयकको मस्यौदा तयार भएको।

ज. नियमनकारी निकाय नभएका गैर वित्तीय क्षेत्रको नियमनकारी निकाय तोक्ने प्रक्रिया पूरा भएको।

झ. संघ, प्रदेश र स्थानीय तहमा वित्तीय संघीयताका विविध पक्षका क्षमता विकास सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन भएका।

ञ. अन्तर सरकारी वित्त परिषद्मा सदस्यको नियुक्ति भई पहिलो बैठक सम्पन्न भएको,

ट. विनियोजन ऐन, २०७४ अन्तर्गत प्रदेशहरूको लागि रु. ७ अर्ब १४ करोड ६५ लाख र स्थानीय तहहरूका लागि रु. २ खर्ब २५ अर्ब ५ करोड ४१ लाख निकासा दिइएको।

ठ. मस्यौदा तयारी;

- प्रदेश संचित कोष संचालन कार्यविधि
- सार्वजनिक निजी साझेदारी
- प्रदेश र स्थानीय तहलाई समपूरक अनुदान प्रदान गर्ने सम्बन्धी,
- प्रदेश र स्थानीय तहलाई विशेष अनुदान प्रदान गर्ने सम्बन्धी
- राजस्व बोर्ड गठन सम्बन्धी,

ड. नेपाल सरकारले प्राप्त गर्ने राजस्व दाखिला र भुक्तानी गर्ने सबै खर्च विद्युतीय प्रणाली मार्फत गर्ने नीति तयार गरी रु. १ लाख सम्मको भुक्तानीको लागि परीक्षण प्रारम्भ,

ढ. राजस्व परिचालनको वैकल्पिक कार्ययोजनाको कार्यान्वयन

ण. स्थानीय तहले प्राकृतिक व्यक्तिबाट घर बहाल कर असुल गर्न सक्ने व्यवस्था,

त. बिरगंजको एकीकृत भन्सार चौकीबाट जाँचपास शुरु

थ. चिनीको आयातमा लाग्ने भन्सार महसूलमा शत प्रतिशत वृद्धि,
द. व्ययसायिक कृषि कर्जामा व्याज अनुदान दिने कार्यविधिको संशोधन
ध. पूर्वाधार विकास बैंकमा ५% लगानी गर्ने निर्णय
न. धितोपत्र निस्काशन नियमावली जारी भएको,
प. आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को बजेट नीति र सिद्धान्त संघीय संसदमा प्रस्तुत गरिएको।

३. उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय

उद्योग

देहायबमोजिमका कानुनको मस्यौदा तयार गरिएकोः-

- प्रादेशिक औद्योगिक व्यवसाय ऐन ।
- औद्योगिक व्यवसाय ऐन, २०७३ संशोधन ।
- बौद्धिक सम्पत्ति सम्बन्धी विधेयक।
- एक्रीडीटेशन परिषद्को सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक ।
- गरिवी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम निर्देशिका ।
- सार्वजनिक निकायमा स्वदेशी वस्तुको उपयोग सम्बन्धी निर्देशिका ।
- पश्मिना, कफी, मह, खानेपानीको मिटर र सडक सुरक्षासम्बन्धी नेपाल गुणस्तर मस्यौदा ।
- सेफगार्ड, एन्टिडम्पिङ तथा काउण्टरभेलिङ सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक ।
- आयात निर्यात ऐन संशोधन विधेयक ।
- प्रदेशमा व्यापार व्यवसाय नियमित र व्यवस्थापन गर्ने नमूना कानुनको मस्यौदा ।
- वस्तुको प्रत्यक्ष विक्री (व्यवस्थापन तथा नियमन गर्ने) नियमावली ।

विविध

- विदेशी लगानीका ७७ सहित ९१ वटा ठूला उद्योग दर्ता भएको। दर्ता भएका ९१ उद्योगका लागि रु. ९८ अर्ब लगानि प्रतिवद्धता भएको छ। यो प्रतिवद्धता मध्ये रु. ४६ अर्ब बराबरको बैदेशिक लगानिको प्रतिवद्धता प्राप्त भएको ।
- भैरहवा विशेष आर्थिक क्षेत्रमा उद्योग स्थापना तथा सञ्चालनार्थ उद्योगीहरूलाई अनुमतिपत्र प्रदान गरिएको।
- बारा जिल्लाको सिमरामा निर्माण हुने सिमरा गार्मेन्ट प्रशोधन क्षेत्रको सम्मानननीय प्रधानमन्त्रीबाट शिलान्यास भई निर्माण कार्य अघि बढेको ।

- बाँके जिल्लाको नौबस्ता, रूपन्देही जिल्लाको मोतिपुर र मकवानपुर जिल्लाको मयुरधापमा औद्योगिक क्षेत्र स्थापनाको लागि विस्तृत अध्ययन प्रतिवेदन तयार गर्न सूचना प्रकाशन भएको ।
- घौवादी फलाम अन्वेषणमा २५० हेक्टर सर्भे कार्य तथा ३०० मिटर च्यानल स्याम्पलिङ्ग कार्य सम्पन्न भएको। महादेवस्थान धादिङ्गमा चुनढुङ्गा अन्वेषण ३५० विस्तृत अध्ययन कार्य र कान्द्राङगढी, धादिङ्गमा ३१० मिटर ड्रिलिङ्ग कार्य सम्पन्न।
- खनिज अन्वेषण कार्यको लागि २६०० वर्ग किमी क्षेत्रको भौगर्भिक सर्वेक्षण फिल्ड कार्य सम्पन्न भएको।
- नेपाल आँखा कार्यक्रम, तिलगंगा आँखा प्रतिष्ठानबाट उत्पादित आँखामा लगाउने लेन्सको उत्पादन क्षमता वृद्धि गर्न अनुदान उपलब्ध गराइएको ।

बाणिज्य

- राष्ट्रिय अर्थतन्त्रलाई नोक्सान पुऱ्याउने आयातलाई नियन्त्रण गर्ने साथै व्यापारलाई देशगत र वस्तुगत विविधिकरण गर्न सेफगार्ड, एन्टिडम्पिङ तथा काउण्टरभेलिङ सम्बन्धी कानूनी व्यवस्था गर्न यस सम्बन्धी मस्यौदा तयार गरी संसदमा पेश गर्ने तयारी सम्पन्न भएको ।
- हालको व्यापार घाटालाई नियन्त्रण गर्न र अन्तर्राष्ट्रिय व्यापारलाई नियमन गर्ने उद्देश्यले निकासी पैठारी (व्यवस्थापन) ऐनको मस्यौदा संसदमा प्रस्तुत गर्ने तयारी सम्पन्न भएको ।
- नेपालको संविधानको अनुसूची ६ बमोजिम प्रदेशको एकल अधिकारको सूची अनुसार प्रदेशमा व्यापार व्यवसाय नियमित र व्यवस्थापन गर्न जारी गर्नुपर्ने कानूनको नमूना ऐनको मस्यौदा तयार भएको ।
- अनावश्यक र सार्वजनिक अहित हुने आयातलाई नियन्त्रण गर्न नेपाल राजपत्रमा प्रकाशन गरेको सूचनालाई अद्यावधिक गरी आयातमा पूर्ण तथा परिमाणात्मक बन्देज लगाउन व्यवस्थित गर्ने सम्बन्धी प्रस्ताव तयार भएको।
- गत अप्रिल २०१८ मा नेपाल-भारत वीचको अन्तर सरकारी समिति (IGSC सह-सचिवस्तरमा र IGC सचिवस्तरमा) बैठक सम्पन्न भएको । उक्त बैठकबाट नेपालको व्यापार घाटालाई न्यूनीकरण गर्न विद्यमान नेपाल-भारत व्यापार सन्धी, पारवहन सन्धी र रेल्वे सेवा सम्झौतालाई पुनरावलोकन एवं परिमार्जन गर्न सहमती भएको ।
- नेपाल-चीन बीच Free Trade Agreement (FTA) गर्ने सम्बन्धमा संभाव्यता अध्ययन सम्पन्न भएको ।

- विरगञ्ज स्थित एकीकृत भन्सार जाँच चौकी (ICP) को निर्माण सम्पन्न भई नेपाल र भारतका सम्माननीय प्रधानमन्त्रीज्यूहरूबाट संयुक्त रुपमा उद्घाटन भई उक्त जाँच चौकीलाई सञ्चालनमा ल्याएको ।
- २०७२ सालको भूकम्प तथा बाढीबाट क्षतिग्रस्त तातोपानी नाका स्थित सुख्खा बन्दरगाह चीन सरकारको सहयोगमा पुनःनिर्माण कार्य शुरु भएको ।
- रसुवा स्थित टिमुरेमा सुख्खा बन्दरगाह निर्माण कार्य शुरु गर्न चीनको छेन्दुमा गत जनवरी २०१८ मा चीनिया पक्षसंग सम्झौता सम्पन्न भएको ।
- काठमाडौंको चोभारमा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरको सुख्खा बन्दरगाहको निर्माण कार्य शुरु गर्ने तयारी सम्पन्न भएको ।

आपूर्ति

- अत्यावश्यक वस्तु तथा सेवा जनतालाई सरल र सहज रुपमा उपलव्ध गराउन तथा कालोबजारी एवं कृतिम अभाव हुन नदिन १०० दिनको अवधिमा उपत्यका बाहिर र भित्र समेत विभिन्न व्यवसायिक फर्महरूमा ६८७ पटक बजार अनुगमन गरी आवश्यक कारवाही गरिएको ।
- खाद्यान्न ढुवानी अनुदान कार्यक्रम अन्तर्गत डोल्पा, मुगु, हुम्ला लगायतका दुर्गम जिल्लाहरूमा ५५६९मे.टन खाद्यान्न ढुवानी गरिएको र कण्ठरोग नियन्त्रण कार्यक्रम अन्तर्गत तोकिएका दुर्गम जिल्लाहरूमा ३०१८३.०५ क्वीण्टल नून ढुवानी गरिएको।
- नेपाल र भारतका सम्माननीय प्रधानमन्त्रीहरूबाट गत अप्रिल २०१८ मा नयाँ दिल्लीबाट संयुक्त रुपमा शिलान्यास गरी मोतिहारी-रक्सौल-अमलेखगंज पेट्रोलियम पाइपलाइन हालसम्म ११ कि.मी. निर्माण कार्य सम्पन्न भएको ।
- न्यूनतम ९० दिनसम्मको आवश्यकतालाई धान्ने गरी पेट्रोलियम पदार्थ भण्डारण क्षमता अभिवृद्धि गर्ने कार्यक्रम अन्तर्गत भण्डारण गृह निर्माण कार्यको लागि नुवाकोटको बट्टार, तनहुँको खैरेनी लगायत काभ्रेपलाञ्चोक र ललितपुर जिल्लाका उपयुक्त स्थानमा सरकारी जग्गा पहिचान कार्य सम्पन्न भएको ।
- पेट्रोलियम पदार्थको ढुवानीमा हुने गरेको चुहावटलाई नियन्त्रण गर्न भारतबाट आउने सबै विन्दुहरूमा पेट्रोलियम ट्याङ्करहरूको लकिङ्ग प्रणाली कार्य लागु गरिएको।

४. ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिंचाई मन्त्रालय

संस्थागत पुर्नसंरचना तर्फ

- **"समृद्ध नेपाल, सुखी नेपाली"** को उद्देश्यलाई साकार पार्न ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइ क्षेत्रको हालको अवस्था, समस्या र चुनौतिहरूको यथार्थ चित्रण सहित यस क्षेत्रको समग्र विकासको लागी भावी मार्ग चित्र (**श्वेतपत्र**) २०७५ जारी गरिएको।

ऊर्जा तर्फ

- चीन सरकारको अनुदान सहयोगमा सिंहदरबार परिसरको सरकारी भवनहरूमा १ मेगावाट क्षमता बराबरको सौर्य विद्युत राष्ट्रिय प्रणालीमा जडान कार्य सम्पन्न भई चिनियाँ पक्षबाट हस्तान्तरण भएको ।
- नेपाल भारत वीच सम्पन्न विद्युत खरीद सम्झौताको म्याद मार्च २०१८ सम्म भएकोमा **Power Exchange Committee** को बैठक मार्फत १५ महिना अवधि थप गरी आयात भैरहेको करीव १२० मेगावाट क्षमता बरावरको बिद्युत आपुर्ति सुनिश्चित गरिएको।
- पञ्चेश्वर विकास प्राधिकरणको **Joint Committee** को चौथो तथा **Governing Body** को छैठौं वैठक क्रमश: बैशाख १०,११ र १३ गते बसी पञ्चेश्वर विकास प्राधिकरण सम्बन्धमा अघिल्लो बैठकका निर्णयहरूको कार्यन्वयन पुनरावलोकन गरी वार्षिक बजेट, कार्यक्रम तथा विभिन्न प्रशासनिक विषयहरूका साथै डि.पि.आर.लाई अन्तिम रुप दिन संयुक्त प्राविधिक टोली को बैठक यथाशीघ्र आयोजना गर्ने निर्णय भएको।
- नेपाल सरकार, नेपाल विद्युत प्राधिकरणको लगानी र विश्व बैंकको सहुलियतपूर्ण ऋण सहयोगमा २५ मेगावाट क्षमताको ग्रीड सौर्य परियोजना एक वर्षमा निर्माण सम्पन्न गर्ने लक्ष्यका साथ मिति २०७५/०१/१४ गते नुवाकोटमा सिल्यान्यास भएको।
- निजी क्षेत्रबाट संचालित जलविद्युत परियोजना अन्तर्गत ओखलढुंगाको मोलुंग खोलाबाट ७ मेगावाट, कास्कीको मङ्क्यु खोलाबाट १३ मेगावाट र इलामको माई साना क्यास्केडबाट ८ मेगावाट गरी जम्मा २८ मेगावाट विद्युत राष्ट्रिय प्रशारण ग्रीडमा आबद्ध भएको।
- लघु तथा साना जलविद्युत आयोजना सौर्य ऊर्जा प्रणाली, सुधारिएको पानीघट्ट र वायु ऊर्जा मार्फत ७८०० घर परिवारमा विद्युतको पहुँच पुगेको ।
- सुधारिएको फलामे चुलो र बायोग्यास जडानबाट विभिन्न क्षेत्रका करिब २ हजार घर परिवारमा स्वच्छ खाना पकाउने ऊर्जाको पहुँच पुगेको ।
- ४९ धार्मिक संस्थाहरू, ९ वटा कृषि फर्म, ३८ वटा सामुदायिक संस्था, ५० वटा कृषि सिंचाई, १२ वटा अस्पतालमा सौर्य ऊर्जा प्रणाली जडान भई त्यस्ता क्षेत्र र संस्थाहरूमा बिद्युतको पहुँच पुगेको।

- नवीकरणीय ऊर्जाको प्रवर्द्धन र विकासको लागि ग्रामिण क्षेत्रको नवीकरणीय ऊर्जा (RERA)कार्यक्रम संचालनमा ल्याइएको ।
- लघु जलबिद्युत आयोजनाबाट प्राप्त भएको ५६,६९४ **Tonnes of $CO_२$ Equivalent (Certified Emission Reduction)** युरो १,३९,४६७ मा विश्व बैंकलाई बिक्रि गरिएको । उक्त रकम वैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्द्धन केन्द्र अन्तर्गत रहेको कार्बन कोषमा दाखिला गरिएको।
- कूल २१२ मेगावाट क्षमताको ११ वटा आयोजनालाई उत्पादन अनुमतिपत्र जारी गरिएको छ। त्यस्तै २० आयोजनालाई सर्वेक्षण अनुमतिपत्र जारी गरिएको र कूल १५५ मेगावाटका १३ वटा आयोजनासँग विद्युत खरिद सम्झौता गरिएको छ।

सिंचाइ तर्फ

- भेरी बबई डाइभर्सन बहुउद्देश्यीय आयोजना मा ४४०९ मिटर सुरुङ्ग निर्माण कार्य सम्पन्न भएको ।
- रानी जमरा कुलरिया सिचाई आयोजना दोस्रो चरणको लागी विश्वबैंक संग अमेरिकी डलर ६६ मिलियन बराबरको सम्झौता भएको ।
- सिक्टा सिंचाइ आयोजनाको पूर्वी मूलनहरको निर्माण कार्य शुरुभै ९ कि.मि.मुल नहर निर्माणको लागी रुख कटान कार्य सम्पन्न भएको ।
- समुदाय व्यवस्थित सिंचित कृषि क्षेत्र आयोजना,सिचाइ तथा जलश्रोत व्यवस्थापन आयोजना तथा मझौला सिंचाइ आयोजना अन्तर्गत ४९ वटा योजना सम्पन्न भई थप ६४३६ हेक्टर क्षेत्रफलमा व्यवस्थित सिंचाइ सेवा उपलव्ध भएको ।
- भुमिगत जलस्रोत तर्फ ३५ वटा नयां डिप ट्युववेल, ७७ वटा मेशिन ड्रिल स्यालो ट्युववेल निर्माण भई ९९२ हेक्टर जमिनमा थप सिंचाइ सुविधा उपलव्ध भएको ।
- काठमाण्डौमा **8th Asian Regional Conference on Irrigation and Drainage, 2-4 May 2018** मा सम्पन्न भएको ।

जल उत्पन्न प्रकोप व्यवस्थापन तर्फ

- २०७४ साल श्रावण महिनाको अन्तिम साता परेको भिषण वर्षाले गर्दा देशको अधिकांस स्थानहरूमा आएको बाढी तथा पहिरोबाट क्षतिग्रस्त संरचनाहरूको पुनःस्थापना तथा पुनःनिर्माणको लागि प्राप्त रु. १ अर्ब बजेट तथा कार्यक्रम स्वीकृत भई सोही बमोजिम पुनः निर्माणको कार्य संचालन भएको ।

- बबई नदी (बर्दिया खण्ड) को स्वीकृत विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन तथा खरिद गुरु योजना बमोजिम ठेक्का बन्दोबस्त भई उक्त नदीको अति सम्वेदनशिल स्थलहरूमा नदी नियन्त्रण कार्य शुरु भएको ।
- नेपाल भारत संयूक्त प्राविधिक टोलीवाट बाग्मती,कमला तथा लालवकैया नदिको संवेदनस्थलको पहिचान तथा संरक्षणका लागि निरीक्षण सहित काठमाण्डौमा नेपाल भारत **JCIFM (Joint Committee on Inundation Flood Management)** को १२ औं बैठक **April 16th-20 th ,2018** मा सम्पन्न हुनुका साथै संचालित कार्यको लागी भारत सरकार बाट रु १८ करोडको अनुदान सहयोग प्राप्त भएको ।

जल तथा मौसम विज्ञान तर्फ

- मौसमी राडार स्थापनाका लागि सुर्खेत को रातानाङलामा आवश्यक पूर्वाधार निर्माणको कार्य सम्पन्न भई टावर जडान गर्ने काम सुरु भएको ।
- कोशी र पश्चिम राप्ती नदिहरूमा वाढी पूर्व सूचना प्रणालि स्थापना गर्ने काम सम्पन्न भै परिक्षणको चरणमा रहेको ।
- चट्याङ्ग संजाल प्रणाली (**Lightning Detection System)** को स्थापना एवं सफल परिक्षण समेत सम्पन्न भएको ।

५. कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय

देहायका नमुना कानूनहरूको मस्यौदालाई अन्तिम रुप दिई सबै प्रदेशमा पठाइएकोः

- मुख्य न्यायाधिवक्ताको काम कर्तव्य र अधिकार तथा सेवा शर्त सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक
- प्रदेशका सार्वजनिक लिखत प्रमाणीकरण कार्यविधिका सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक
- गाउँ सभा र नगर सभाको कानून निर्माण प्रक्रियाका सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक
- प्रदेश सरकारको आर्थिक कार्यविधि नियमित तथा व्यवस्थित गर्न बनेको विधेयक
- प्रदेश आकस्मिक कोष सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक
- मुख्य मन्त्री र मन्त्रीको पारिश्रमिक तथा सुविधा सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक
- प्रदेश सभाका पदाधिकारी तथा सदस्यको पारिश्रमिक तथा सुविधा सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक
- प्रदेश सभा सचिवालय सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक

- प्रदेशको अन्तरिम सार्वजनिक खरिद कार्यविधि
- गाउँसभा/नगरसभाको कार्य सञ्चालन सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक
- न्यायिक समितिको कार्यविधिका सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक
- प्रदेश सहकारी विधेयक
- जिल्ला सभा तथा जिल्ला समन्वय समिति सम्बन्धी विधेयक
- आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को सेवा र कार्यहरूको लागि प्रदेश सञ्चित कोषबाट केही रकम खर्च गर्ने र विनियोजन सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक।
- स्थानीय तहको लागि न्यायिक समितिको कार्यविधिका सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक ।

देहायका विधेयक/अध्यादेशहरू व्यवस्थापिका संसदमा दर्ता वा पेश गरिएकोः

- बेपत्ता पारिएका व्यक्तिको छानविन सत्य निरुपण तथा मेलमिलाप आयोग (पहिलो संशोधन) अध्यादेश, २०७५
- राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा अध्यादेश, २०७५
- सार्वजनिक सुरक्षा (तेस्रो संशोधन) विधेयक, २०७५
- राष्ट्रिय सभा सदस्यको निर्वाचन सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको अध्यादेश, २०७५
- संघीय संसदका महासचिव, प्रतिनिधि सभाका सचिव तथा राष्ट्रिय सभाका सचिवको पारिश्रमिक, सेवाका शर्त र सुविधा सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको अध्यादेश, २०७५

घ. देहायका विषयमा नयाँ विधेयक तर्जुमाको लागि सिद्धान्त स्वीकृति दिइएकोः

- विदेशी विनियम व्यवस्थापन गर्ने विधेयक
- भुक्तानी तथा फछ्र्यौट सम्बन्धी विधेयक
- आवासको अधिकार सम्बन्धी विधेयक
- कृषि जैविक विविधता संरक्षण तथ सदुपयोग सम्बन्धी विधेयक
- शिक्षाको अधिकार सम्बन्धी विधेयक
- नेपाल एक्रिडिएसन विधेयक
- क्यासिनो व्यवसायको सञ्चालन सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक
- संघीय वन तथ भू-संरक्षण विधेयक

ङ. देहायका विषयमा नयाँ विधेयक तर्जुमाको लागि तर्जुमा सहमति दिइएकोः

- राष्ट्रिय सभा सदस्यको निर्वाचनका सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक
- गुठी सम्बन्धी कानूनलाई व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक

- लेखापरीक्षण सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक

च. देहायका विषयमा नयाँ नियम तर्जुमाको लागि मस्यौदामा तर्जुमा सहमति दिइएकोः

- कर्मचारी समायोजन नियमावली, २०७४
- श्रम नियमावली, २०७५
- विद्युत नियमन आयोग नियमावली, २०७५
- निक्षेप सुरक्षण नियमावली, २०७५
- कर्जा सुरक्षण नियमावली, २०७५
- निक्षेप तथा कर्जा सुरक्षण कोषको प्रमुख कार्यकारी अधिकृतको सेवा, शर्त, पारिश्रमिक तथा अन्य सुविधा सम्बन्धी नियमावली, २०७५

छ. देहायका विषयमा नियम संशोधनको लागि सहमति दिइएकोः

- जन्म, मृत्यु तथा अन्य व्यक्तिगत घटना (दर्ता गर्ने) (दोस्रो संशोधन) नियमावली, २०७५
- (२) निर्वाचन क्षेत्र पूर्वाधार विशेष कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि (तेस्रो संशोधन) नियमावली, २०७१
- (३) सैनिक सेवा (पहिलो संशोधन) नियमावली, २०७५

ज. सन्धि, सम्झौताको मस्यौदा तर्जुमा, जाँच र राय

देहायका सन्धि सम्झौताका मस्यौदा जाँच गरी राय दिइएकोः

- नेपाल सरकारको परराष्ट्र मन्त्रालय र न्यूजिल्याण्ड सरकारको Ministry of Foreign Affairs and Trade बीच द्विपक्षीय परामर्श संयन्त्र स्थापना सम्बन्धी,
- नेपाल सरकार र SAIEVAC बीच Regional Secretariat स्थापना गर्ने समझदारीपत्रको नवीकरण सम्बन्धी,
- नेपाल सरकार र अन्तर्राष्ट्रिय विकास संस्था (IDA) बीच First Programmatic Fiscal and Public Financial management Development Policy Credit सम्बन्धी,
- एशियाली विकास बैंकले काठमाडौं उपत्यका खानेपानी लिमिटेडलाई प्रदान गर्ने Investment Grant का सम्बन्धमा तयार पारिएको Exchange of Letter तथा Investment Grant Concept Note सम्बन्धी,
- नेपाल सरकार र जापान सरकार बीच नेपालको सामाजिक र आर्थिक विकासको लागि सहायता प्रदान गर्ने Exchange of Notes को सम्झौता सम्बन्धी,

- नेपाल तथा अन्तर्राष्ट्रिय विकास संस्था (IDA) बीच रानी जमरा कुलरिया सिंचाई योजनाको आधुनिकीकरण– चरण २ आयोजनाका सम्बन्धमा सम्पन्न हुने वित्तीय सम्झौता सम्बन्धी,
- नेपाल सरकार तथा United Nations Environment बीच Global Environment facility full size Project संचालन गर्नको लागि सम्पन्न हुने प्रस्तावित आयोजना सहयोग सम्झौता सम्बन्धी,
- नेपाल सरकार तथा सर्विया सरकार बीच कुटनीतिक एवं सरकारी राहदानी बाहकलाई एक अर्काको मुलुकमा भ्रमण गर्दा प्रवेशाज्ञा छुट दिने सम्बन्धी,
- नेपाल टेलिभिजन र रसिया टुडे टेलिभिजन बीच सम्पन्न हुने प्रस्तावित समझदारीपत्रका सम्बन्धी,
- नेपाल सरकार तथा भारत सरकार बीच सम्पन्न हवाई सम्झौताको धारा १३ लाई संशोधन गर्ने सम्बन्धी,
- नेपालको तातोपानी र रसुवागढीको चीनसँग जोडिएका सीमा नाकाका पुलहरू पुनःनिर्माणका लागि नेपाल सरकार र चीन सरकारबीच सम्पन्न हुने सम्झौताको मस्यौदाका सम्बन्धी।

झ. देहायका अन्तर्राष्ट्रिय लिखतको पक्ष बन्ने सम्बन्धमा राय दिइएकोः

- Regional Cooperative Agreement, 2017 लाई ग्रहण गर्ने सम्बन्धी,
- BIMSTEC Convention Against Trafficking in Persons का सम्बन्धी,
- Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, supplementing the United Nations Convention Against Transnational Organized Crime (UNTIP Protocol), 2000 लाई सम्मिलन गर्ने सम्बन्धी,
- BBIN Motor Vehicles Agreement लाई भुटान बाहेकका पक्षहरू बीच कार्यान्वयन गर्ने सम्बन्धमा सम्पन्न हुने Exchange of Letter सम्बन्धी,
- Nagoya Protocol on Access to Genetic Resources and the fair and Equitable sharing of benefits arising from their utilizations to the convention on biological diversity मा पक्ष राष्ट्र बन्ने सम्बन्धमा ।

ञ. देहायको सम्झौतालाई प्रभावकारी बनाउन कानूनी राय (Legal Opinion) उपलब्ध गराइएको :

- नेपाल र एशियाली विकास बैंक बीच Rural Connectivity Improvement Project कार्यान्वयनका लागि सम्पन्न ऋण सम्झौतालाई प्रभावकारी बनाउन नेपाल सरकारको तर्फबाट उक्त बैंकलाई पठाउनु पर्ने कानूनी राय दिइएको।

६. कृषि, भूमि व्यवस्था तथा सहकारी मन्त्रालय

भूमि व्यवस्था तर्फ

- स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा १०४ पछि "तर भू-अभिलेख सूचना व्यवस्थापन प्रणाली मार्फत स्थानीय तहमा जग्गा प्रशासन सम्बन्धी सेवा संचालन नहुँदासम्म मालपोत कार्यालय, नापी कार्यालय र भूमिसुधार कार्यालयबाट यथावत सेवा संचालन हुनेछ स्थानीय तहले जग्गा प्रशासन सम्बन्धी पूर्वाधार तयार गरे पछि क्रमशः स्थानीय तहमा हस्तान्तरण हुनेछ" भन्ने प्रतिवन्धात्मक वाक्यांश थप गर्न केही नेपाल ऐनमा संशोधन गर्ने विधेयकमा समावेश गर्न मस्यौदा कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयमा पठाइएको ।
- भू-उपयोग विधेयकको मस्यौदा तर्जुमा भई सहमतिको लागि कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयमा पठाइएको ।
- गुठी सम्बन्धी विधेयक तर्जुमा गर्न अवधारणा पत्र स्वीकृतिको लागि नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषदमा पठाइएको ।
- मालपोत तथा नापी कार्यालयहरूमा भू-अभिलेख सूचना व्यवस्थापन प्रणाली विस्तार गर्नको लागि कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको ।
- आ.व. २०७५/७६ मा मुक्त कमैया पुनर्स्थापन कार्य सम्पन्न गर्ने गरी कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको । साथै आ.व. २०७६/७७ मा मुक्त हलिया पुनर्स्थापन कार्य सम्पन्न गर्ने गरी कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको ।
- सगरमाथा उचाइ मापनको कार्यविधि तय गर्न अन्तराष्ट्रिय विज्ञ सम्मिलित गोष्ठी मार्फत मापनको विधि (methodology) लाई अन्तिम रुप दिई समतलन तथा GPS विधिबाट गरिने सर्वेक्षण कार्य सुरु गरिएको।
- भूकम्प प्रभावित क्षेत्रमा रहेका प्रथम दर्जाका ११ वटा नियन्त्रण विन्दुको सर्भेक्षण कार्य सम्पन्न गरिएको।
- नापी कार्यालय पर्वत, रामेछाप, सिन्धुलिको भवन निर्माण कार्य सम्पन्न भएको ।
- NSDI Policy को मस्यौदा तयार भएको ।
- ७५३ वटै स्थानीय तहहरूको संघीय डाटावेश तयार भएको ।
- नेपाल भारत संयुक्त सीमा सर्वेक्षण कार्यको लागि ४ वटा सर्वेक्षण टोली परिचालन गरिएको ।
- मालपोत कार्यालय चन्द्रगढी, झापामा पूर्ण रुपमा अनलाईन सेवा लागु गरिएको ।
- हाल २३ वटा मालपोत कार्यालयमा अनलाईन सेवा संचालनमा रहेको र चालु आ.व. को अन्त्य सम्ममा थप ३९ वटा मालपोत कार्यालयहरूमा लागु गर्ने गरी कार्य अगाडि वढाइएको ।
- १० वटा जिल्लाका भू-उपयोग नक्सा डाटा तयार गरिएको । साथै तयार भएका भू-उपयोग नक्शा डाटा स्थानीय तहमा हस्तान्तरण गर्ने कार्य अगाडी वढाइएको ।

- मालपोत कार्यालयका लिखत, मिसिल, मोठ, स्रेस्ताको इमेज/स्क्यानिङ र IT Equipment खरिद कार्यका लागि वोलपत्र आवहान गरिएको ।
- पञ्च बर्षिय मार्गचित्र, २०७५ कार्यानि्वयनका लागि कार्य योजना तयार भैरहेको ।

सहकारी तर्फ

- स्थानीय तहमा सहकारी हस्तान्तरणको कार्य ५३ जिल्लामा सम्पन्न भएको ।
- प्रदेश तहमा सहकारी हस्तान्तरणको तयारी कार्य भइरहेको ।
- सहकारी नियमावली २०७५ को मस्यौदा तयार भएको ।
- ६१ औं राष्ट्रिय सहकारी दिवस २०७४/१२/२० को उपलक्षयमा ***सहकारी मार्फत आत्मनिर्भर राष्ट्रिय अर्थतन्त्रको निर्माण*** विषयक अन्तरक्रिया कार्यक्रम सहित सहकारीताको विकासमा महत्वपूर्ण योगदान पुऱ्याउने २ जना व्यक्तित्व र २ वटा सहकारी संस्थालाई पुरस्कृत गरिएको ।

कृषि विकास तर्फ

- अल्पकालिन, मध्यकालिन र दिर्घकालिन योजना सहितको ५८ बुँदे कृषि, पशुपन्छी, भूमि व्यवस्था र सहकारी क्षेत्रको रुपान्तरण मार्गचित्र, २०७५ जारी गरिएको।
- **ऐन, नीति तथा कार्यविधिहरूको तर्जूमाः**
- कृषि ब्यवसाय प्रवर्द्धन ऐन तथा भू -उपयोग ऐनको मस्यौदा तयार ।
- खाद्य स्वच्छता नीति Food safety Policy को मस्यौदा तयार ।
- कृषि विमा कम्पनी, किसान प्रतिनिधी तथा सरोकारवालाहरूको सहभागीतामा कृषि विमाको हालको अवस्था, आई परेका समस्याहरू तथा समाधानका उपायहरू सम्बन्धमा छलफल तथा अन्तर्क्रिया गरिएको।
- प्रदेश तथा स्थानीय तहमा ८ जना वरिष्ठ अधिकृत, २०९ जना अधिकृत, ४०२ जना प्रा.स. र ८९ जना ना.प्रा.स. गरी ७०८ जना कर्मचारीहरूलाई कामकाज गर्न खटाईएको।
- २५८ कृषि सेवा केन्द्रहरूको भवन तथा सम्पत्ति स्थानीय तहमा हस्तान्तरण गरिएको बाँकि सेवा केन्द्रहरू हस्तान्तरणको क्रममा रहेको।
- २६ हजार ३ सय ३१ मे.टन यूरिया, १२ हजार १२ मे.टन डि.ए.पी. र ९ सय ९९ मे.टन पोटास गरी जम्मा ३९ हजार ३ सय ४२ मे.टन रासायनिक मल अनुदानमा बिक्री वितरण गरिएको।
- उन्नत बीउको आपुर्तिलाई सहज वनाई बीउ प्रतिस्थापन दरमा वृद्धि ल्याउने उद्धेश्यका साथ ६१ जिल्लामा ३६९ मे.टन मकैको बीउ, ५.३ मे.टन मुङको बीउ र १ मे.ट सिमीको बीउ अनुदानमा वितरण गरिएको। विभिन्न बालीका ४० वटा जातहरू सूचित भई कृषकस्तरमा थप नयाँ सूचित जातहरूको उपलब्धता बढेको। करिब ३ हजा मे.टन धानको बीउ खरिदको बोलपत्र आह्वान भएको ।

- नेपाली चियाको ब्राण्डिङ तथा प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्यले २०७४ चैत्र २३ देखि २५ गते सम्म तेश्रो अन्तर्राष्ट्रिय चिया महोत्सव सञ्चालन गरिएको। महोत्सवमा १३ मुलुकका २९ जना अन्तर्राष्ट्रिय चिया क्षेत्रका प्रतिनिधीहरूको सहभागिता रहेको।
- बुटवलमा २०७४ फाल्गुन ३ देखि ७ सम्म एघारौं राष्ट्रिय प्राङ्गारिक मेला सञ्चालन भई १८,७९५ अवलोकनकर्ताले अवलोकन गर्नुका साथै रु. २६ लाख ७५ हजार बराबरको आर्थिक कारोबार भएको।
- क्षेत्रीयस्तरमा उत्कृष्ठ १५ जना कृषकहरूलाई राष्ट्रपति उत्कृष्ठ कृषक पुरस्कारबाट सम्मानित गरिएको ।
- सुनसरीको माछामारा, कैलालीको घोडाघोडी, सोलुको पातले, उदयपुरको रौतामाई र नुवाकोटको ककनी गरी ५ स्थानमा ७५ घरधुरीको सहभागितामा सामूहिक कृषि पर्यटन अर्गानिक भिलेज/ Modern Green Tour village स्थापना कार्य आरम्भ गरिएको।
- कालिमाटी फलफूल तथा तरकारी बजारमा अवस्थित बिषादी अवशेष द्रुत बिश्लेषण प्रयोगशाला मार्फत तरकारी तथा फलफूलका नमुनामा विषादि अवशेष परिक्षण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिईएको तथा देशका अन्य ७ स्थानमा समेत यस किसिमको परिक्षणलाई विस्तार गरी आम उपभोक्ताको सुरक्षित फलफूल तथा तरकारी उपभोग गर्न पाउने अधिकारलाई सुनिश्चित गर्न सहयोग पुऱ्याईएको।
- **पुर्वाधार निर्माण:**

  प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकिकरण परियोजनाः

  - ❖ निजी क्षेत्रको साझेदारीमा १४ वटा ५००० मे.टन क्षमताका मल्टिच्याम्बर कोल्ड स्टोर निर्माणका लागि प्रस्ताव आव्हान भएको।
  - ❖ विभिन्न बालीका ११ वटा जोन तथा सुपरजोनहरूमा २४७२ हे. क्षेत्रफलका लागि रु. २ करोड ४७ लाख ५५ हजार प्रोत्साहन अनुदान रकम वितरण गरिएको।
  - ❖ जोन तथा सुपरजोनहरूमा १९ वटा कस्टम हायरिङ्ग सेन्टर स्थापना भएको तथा २५ वटा कस्टमा हायरिङ्ग सेन्टर र ३७ वटा पोष्ट हार्भेष्ट सेन्टर निर्माण भैरहेको।
  - ❖ जोन तथा सुपरजोनहरूमा साना सिंचाई पुर्वाधार निर्माण तर्फ २३५ वटा साना सिंचाई आयोजना निर्माण सम्पन्न भएको र ९७९ वटा आयोजनाहरू संचालन भईरहेको।
  - ❖ पाल्पा र धनकुटा जोन तथा कास्की सुपरजोनमा २१ वटा सेमी हाईटेक नर्सरी/ग्रिन हाउस निर्माण भएको।
  - ❖ बारा सुपरजोन तथा मोरङ्ग र रुपन्देही जोनमा १९ हेक्टर नयाँ पोखरी निर्माण तथा ४८ हेक्टर पुराना माछा पोखरी मर्मत भएको।

❖ प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकिकरण परियोजनालाई विभिन्न बाली र वस्तुको प्राथमिकताका आधारमा विस्तार गरिएको ।

- मत्स्य विकास केन्द्रहरू मार्फत ४ करोड २६ लाख ५२ हजार गुणस्तरीय मत्स्य विज उत्पादन तथा वितरण गरिएको।
- कृषि फार्म तथा केन्द्रहरू मार्फत विभिन्न तरकारी वालीका १५३ केजी मूल तथा उन्नत बीउ र २१५.४ हजार विरुवा उत्पादन तथा विक्री वितरण भएको र हिँउदे फलफूलका ४६७३५ वटा विरुवा उत्पादन तथा विक्रि वितरण भएको।
- फूलका गुणस्तरीय विरुवा तथा cut flower हरूको उत्पादन र विक्री वितरणमा सहयोग पुर्याउने उद्धेश्यले २० वटा साना ग्रीन हाउस, ७ वटा आधुनिक ग्रीन हाउस २ वटा Protected Cold Room स्थापना भएको।
- गोर्खा र लमजुङ्ग जिल्लामा सुन्तलाजात स्रोतकेन्द्र स्थापना भईरहेको। स्रोतकेन्द्र स्थापना पश्चात सुन्तलाजात फलफूलका ८० हजार गुणस्तरीय विरुवा उत्पादन हुनुका साथै कागती / सुन्तला को नमुना High Density Planting बगैचा स्थापना हुने अपेक्षा गरिएको। सोलुखुम्बुमा कीवी तथा भुँईस्याउ प्रोसेसिङ्ग प्लान्ट स्थापना कार्य थालनी भएको ।
- तराईका २० जिल्लामा २७०० वटा स्यालो ट्युववेल र ४ वटा डीपट्युववेल जडान तथा १२ वटा डीपट्युववेल मर्मत भएको।
- आगामी हिउँदे सिजनदेखि प्रति सिजन प्रति प्रयोगशाला १ लाखका दरले गुणस्तरीय आलुको पूर्व मूल बीउ उत्पादन गरी विक्रि वितरण गर्न ४ स्थानमा तन्तु (Tissue) प्रजनन प्रयोगशाला स्थापना भएको छ।
- खाद्य दाना उद्योग, होटल रेष्टुरेण्ट, राजमार्गका होटलको अनुगमन निरीक्षण ७७८ पटक, खाद्य तथा दाना नमुना विश्लेषण २३५७ वटा, खाद्य आयात निर्यात निरीक्षण तथा प्रमाणिकरण ११५१८ वटा, मुद्दा दायरी ५१ वटा, खाद्य मेला सञ्चालन ६ पटक, होटल स्तरीकरण लोगो वितरण ८ पटक गरिएको।

द्विपक्षीय सहयोग र समझदारी

- हालै सम्पन्न नेपाल र भारतबीच New Partnership in Agriculture अवधारणालाई तत्काल कार्यान्वयन गर्न प्रक्रिया सुरु भएको ।
- माननीय कृषि, भूमि व्यवस्था तथा सहकारीमन्त्री ईजरायलको भ्रमणमा द्विपक्षीय वार्ता भई कृषिमा ईजरायली हाईटेक प्रविधि नेपालमा नमूनाका रुपमा सुरु गर्ने सहमति भएको ।
- नेपाल भारत बीच Deemed University स्थापना, प्राविधिक सहयोग र प्रविधि आदान प्रदान गर्ने सहमति भएको ।

- उत्पादन र उपभोक्ता बीचको कृषि उपजको खाडल कम गर्ने कसि स्वरुप कालिमाटी तरकारी तथा फलफूल बजारमा सम्भावित कार्टेलिङ अन्त्य गर्ने क्रियाकलाप अगाडि बढाईएको ।
- खाद्य स्वच्छता कायम गर्ने सन्दर्भमा बजार अनुगमन र खाद्य नमूना अध्ययन तिब्र पारिएको ।

पशुसेवा तर्फ

- दुध उत्पादन र बजारीकरणका आधारमा अनुदान पाइलट कार्यक्रम अन्तर्गत २३ जिल्लाका २०० दुग्ध उत्पादक सहकारी संस्थाहरूलाई रु ७ करोड अनुदान वितरणको लागि मूल्याङ्कन सपन्न भएको ।
- २० वटा भन्दा बढी दुहुना गाईभैंसी पाल्ने ३० जना व्यवसायिक कृषकहरूलाई ३० वटा मिल्किङ्ग मेशिन खरिदमा प्रति मेशिन अधितम रु २ लाख सम्म अनुदान उपलब्ध गराउन संझौता सम्पन्न भएको ।
- पशु कल्याणको क्षेत्रमा कार्यरत ९ वटा संस्थाहरूलाई बेवारिसे गाई, बाच्छाबाच्छी व्यवस्थापन तथा उपपदार्थजन्य उद्योग स्थापनामा प्रति संस्था रू ५ लाखका दरले अनुदान उपलव्ध गराउने कार्यक्रमका लागि छनौट र संझौता सम्पन्न भएको ।
- सहकार्यमा मिल्किङ्ग पार्लर स्थापना कार्यक्रम अन्‍्तरगत ५ वटा मिल्किङ्क पार्लर स्थापना गर्न अन्तिम मूल्याङ्कन सपन्न भएको।
- डेरी एशोसिएसनसंगको सहकार्यमा दुग्ध क्षेत्र सुधार कार्यक्रम ७ प्रदेशमा १/१ वटा दुग्ध प्रशोधन प्लान्ट र चिलिङ्ग सेन्टर स्थापनाको लागि प्रस्ताव आव्हान भएको ।
- कृत्रिम गर्भाधान कार्यक्रमको लागि ६३ वटा सिमेन रेफ्रि, ८१ वटा कृत्रिम गर्भाधान गन, ३२९३३९ डोज सिमेन, ९५१३४ लिटर तरल नाइट्रोजन वितरण र ४४ जनालाई कृत्रिम गर्भाधान तालिम प्रदान गरिएको ।
- बिभिन्न ७ स्थानमा मिनि ह्याचरी स्थापना र सञ्चालनका लागि संझौता सम्पन्न भएको ।
- कास्कीमा निर्माणाधिन रुपमा रहेको वंगुर औधोगिक पार्क स्थापना कार्यक्रम अन्तर्गत फ्याटनर खोरहरू -१६ तथा ब्रिडर खोरहरू -१० वटा, भेटेरिनरी क्लिनिक निर्माण, सोलार जडान लगायत कार्य सम्पन्न भैसकेको र अन्य संरचना निर्माणको क्रममा रहेको ।
- दुग्ध उत्पादक सहकारी संस्था, दुध संकलन केन्द्र, चिस्यान केन्द्र र साना दुग्ध प्रशोधन उद्योगका ७७ जना कर्मचारीको लागि सफा दुध उत्पालन GMP तालिम सम्पन्न भएको ।

- "व्यवसायिक बाख्रापालन नेपालीको सान, मासुमा आत्मनिर्भरता राष्ट्रिय अभियान" भन्ने मुल नाराका साथ नुवाकोटको विदुरमा मिति २०७४।११।१६ देखि २०७४।११।२६ प्रथम राष्ट्रिय बाख्रा महोत्सव सपन्न भएको ।
- बाख्रामा नश्ल सुधारको लागी १००० डोज बोयर बोकाको सिमेन खरिदको लागि सूचना प्रकाशन भई खरीद सम्झौताको क्रममा रहेको।
- नश्ल सुधारको लागि १ लाख २७ हजार १ सय जनावरमा कृत्रिम गर्भाधान गरिएको ।
- पशुपन्क्षीका रोगका विरुद्ध राष्ट्रिय कार्यक्रमबाट निम्न खोप कार्य भएको
  - ✓ एच.एस.बि.क्यू. रोग विरुद्ध २ लाख १० हजार पशुमा निःशुल्क खोप कार्य भएको ।
  - ✓ पि.पि.आर. रोग विरुद्ध ११ लाख भेडाबाख्रामा निशुल्क खोप कार्य भएको ।
  - ✓ रानीखेत रोग बिरुद्ध ६ लाख ५ हजार ग्रामिण कुखुरामा निःशुल्क खोप कार्य भएको ।
- कुखुरामा लाग्ने गम्वरो तथा फवलपक्स रोग विरुद्धको २५०० डोज खोप बजारमा बिक्री वितरणको लागि उपलव्ध गराइएको ।
- देशका बिभिन्न नाकाबाट देशमा भित्रिएका तथा देशबाट बाहिरिएका ९०७७ पशुहरूको क्वारेन्टाइन जाँच गरी महामारी रोग नियन्त्रणमा सहयोग पुर्याएको ।
- स्वदेशमै पशु खोप उत्पादनमा आत्मनिर्भर हुन विभिन्न पशु रोग विरुद्धको खोप ९१ लाख ८९ हजार ५ सय ५० डोज उत्पादन भएको ।
- रेबिज विरुद्धको खोप ३५ हजार डोज उत्पादन भइ वितरण भएको ।
- पशु सेवा तालिम मार्फत ज्ञान तथा सिप अभिवृद्धिको लागि अधिकृतस्तर तालिम ८ स्लटमा ९८ जना, सहायकस्तर १६ स्लटमा १८० जना र कृषक/ व्यवशायी/ उद्यमी २० स्लटमा ४०० जना लाभान्वित भएको ।
- पशु बजार व्यवस्थित गरी राजधानीमा स्वदेशी पशुहरूको मासुको अपुर्ति बढाउन १० वटा संस्थासंग राजधानीमा पशु ढुवानीको लागि सहकार्यमा अनुदानमा सम्झौता भएको ।
- २५० जना युवाहरूलाई पशुपन्छी बजार प्रबर्द्धन कार्यमा अनुदान सहयोगको लागि छनौट गर्ने कार्य अन्तिम चरणमा पुगेको ।
- दुध मासुमा स्वच्छता कायम गर्न GMP तालिमको व्यवस्था भएको ।

- छाला संकलन तथा प्रशोधनको लागि तालिमको आयोजना गरिएको ।
- हिमाली आयोजनाबाट निम्न कार्य भएको
  - ✓ आयोजना लागु भएका जिल्लामा ४ वटा प्रिफेब भवन निर्माण
  - ✓ चरन खर्क विकास गर्न २८ वटा बाटो पुल तथा पोखरी निर्माण
  - ✓ हिमाली क्षेत्रमा उत्पादित वस्तुहरूको प्रशोधनको २ हप्ते तालिम १५ जनाको लागि सपन्न गरिएको ।

पशु चिकित्सा परिषद्

- दर्तावाल पशु चिकित्सकलाई तालिम, १८ जना पशु चिकित्सकहरूलाई मत्स्य चिकित्सा नोटिफिकेशन र प्रमाणिकरण बारे तालिम प्रदान गरी भेटेरिनरी सेवा प्रवाह गर्न, पशुपन्छी तथा मानव स्वास्थ्य संरक्षण गर्न र पशुपन्छी तथा तत्जन्य उत्पादकत्वमा वृद्धि गर्न सघाउ पुगेको।
- भेटेरिनरी स्नातक तहको कार्यक्रम संचालित विश्वविद्यालय तथा शिक्षण संस्थाहरूमा परिषद्को न्यूनतम मापदण्ड कार्यान्वयन गरी गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान गरी योग्य पशु चिकित्सक उत्पादन गर्ने कार्यको निरीक्षण तथा नियमन गरेको।

राष्ट्रिय दुग्ध विकास बोर्ड

- चितवनमा ६०० र गोरखामा ४०० स्कूलका बालबालिकाहरूलाई दूधको महत्त्व बारेमा ज्ञान दिनुको साथै दूध तथा दुग्ध पदार्थको वितरण गरिएको।
- कैलालीको अत्तरीयामा दुग्धबाट बन्ने विभिन्न परीकार बनाउने विधिबारे २८ जना दुग्ध उद्योगी एवं सहकारी संस्थाको कर्मचारीहरूलाई तालिम प्रदान गरिएको।
- कैलालीको अत्तरीयामा दुध चिस्यान गर्ने भ्याटको संचालन तथा मर्मत सम्बन्धि तालिम २८ जनालाई प्रदान गरिएको।

दुग्ध विकास संस्थान

- विराटनगर धुलो दूध कारखानामा मेशिनरिज उपकरण जडान तथा परीक्षण उत्पादन भई दैनिक ६००००लि भन्दा बढि दूध प्रशोधन गरी धुलो दूध उत्पादन गर्ने क्षमता बिस्तारको कार्य सम्पन्न गरिएको।
- संस्थानको मौजुदा क्षमता तथा पूर्वाधारको अधिकतम उपभोग गरी स्थानीय उत्पादित दूध संकलन प्रशोधन तथा बजारिकरण कार्य गरिएको।
- संस्थानको मौजुदा संयन्त्रको विस्तार तथा अन्य सम्भावित दुग्ध उत्पादन क्षेत्रको पहिचान गरि विस्तृत व्यवसायिक कार्ययोजनाहरू मन्त्रालयमा लेखि पठाईएको।

७. खानेपानी मन्त्रालय

- राष्ट्रिय खानेपानी तथा सरसफाई नीति र राष्ट्रिय महिनावारी स्वच्छता नीतिको प्रारम्भीक मस्यौदा तयार गरिएको ।
- राष्ट्रिय गौरवको आयोजनाको रुपमा रहेको मेलम्ची खानेपानी आयोजनाको सुरुङ्ग निर्माण कार्यको २६७ मिटर सुरुङ्ग खन्ने कार्य सम्पन्न भई २०७४ चैत्र २७ गते सिन्धु- ग्याल्थुम खण्डको सुरुङ खन्ने कार्यको ब्रेकथ्रु सम्पन्न गरिएको । मेलम्ची खोलाको १७ करोड लिटर पानी सुन्दरीजल पानी प्रशोधन केन्द्रमा पथान्तरण २०७५ साल भाद्र महिना भित्र गर्ने गरी ठेकेदार कम्पनीको सहमतीमा कार्य योजना तयार गरिएको ।
- मेलम्ची खानेपानी आयोजनाको दोस्रो चरणको याङग्री र लार्के खोलाबाट थप ३४ करोड लिटर पानी पथान्तरण गर्नका लागि EIA कार्य सुरु गरिएको, DPR गर्ने कार्य अन्तिम चरणमा रहेको र प्रवेश मार्ग र पुलहरूको निर्माणको लागि E-Procurement को कार्य सुरु गरिएको ।
- काठमाण्डौं उपत्यका भित्र मेलम्ची खानेपानीको थोक वितरण प्रणालीको यस अवधिमा १.६० कि.मि. पाइप जडान कार्य सम्पन्न गरी हालसम्म थोक वितरण प्रणालीको ६९ कि.मि. मध्ये ५९.४० कि. मि. (८६ प्रतिशत) पाइप जडान कार्य सम्पन्न भएको । वितरण प्रणाली निर्माण तर्फ ४४.५० कि.मी. पाइप जडान कार्य सम्पन्न भई कुल ७२० मध्ये ६८५.०४ कि.मि. (९५.१ प्रतिशत) पाइप जडान कार्य सम्पन्न भएको ।
- सुन्दरीजल देखि चावहिल सम्म मेलम्ची खानेपानीको थोक वितरण प्रणाली (करिव ९.६० कि.मि.) मा Pressure Test गर्ने कार्य सम्पन्न भई महाँकाल चौरको पुरानो पानीपोखरीसँग Connection गर्ने कार्य सम्पन्न गरी मेलम्चीको पानी सुन्दरीजल पानी प्रशोधन केन्द्रमा प्राप्त हुनासाथ थोक वितरण प्रणालीको पाइप सफा गरी पुराना संजाल मार्फत तुरुन्त वितरण गर्न सकिने गरी व्यवस्था गरिएको ।
- खानेपानी रिजर्वायर निर्माण कार्य विभिन्न ६ स्थान (बालाजु, महाराजगञ्ज, आरुबारी, महाँकालचौर, बाँसबारी-हेपाली हाइट र खुमलटार) को यस अविधमा थप ७ प्रतिशत कार्य सम्पन्न भई करिव ५ वटा खानेपानी रिजर्वायर निर्माण कार्य सम्पन्न हुने अवस्थामा रहेको ।
- गुह्येश्वरी स्थित ढल प्रशोधन केन्द्र निर्माण गर्ने कार्य यस अवधिमा थप ११ प्रतिशत कार्य सम्पन्न भई हालसम्म ५५ प्रतिशत निर्माण कार्य सम्पन्न भएको। सल्लाघारी, कोडकु तथा धोबीघाटमा नयाँ ढल प्रशोधन केन्द्र निर्माण कार्यको डिजाइन कार्य सम्पन्न भएको ।
- दोस्रो साना शहरी खानेपानी तथा सरसफाइ आयोजना अन्तर्गत दैलेख खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना र खानेपानी गुणस्तर सुधार कार्यक्रम अन्तर्गतका

तीनवटा आयोजना सम्पन्न भई कूल २५३४९ जना प्रशोधित खानेपानी सेवाबाट लाभान्वित भएका ।

- ५ जिल्ला (सिन्धुली, सप्तरी, सिराहा, पाल्पा र कन्चनपुर) खुला दिशामुक्त क्षेत्र घोषणा भई हालसम्म ५३ जिल्ला खुला दिशामुक्त घोषणा गरिएको।
- ग्रामिण खानेपानी अन्तर्गत यस अवधिमा जम्मा २६ वटा आयोजनाहरू सम्पन्न भई कुल १६०४२ जनसङ्ख्या आधारभूत खानेपानी तथा सरसफाइबाट लाभान्वित भएका ।
- भूकम्पबाट क्षतिग्रस्त ३१ वटा आयोजनाहरू जिर्णोद्धार र पुनःस्थापना गरि कुल १९२५१ जनसङ्ख्या आधारभुत खानेपानी तथा सरसफाइबाट लाभान्वित भएका।
- काठमाण्डौ उपत्यका खानेपानी लिमिटेड अन्तर्गत रहेका ७ वटा Tube Well मर्मत गरि संचालनमा ल्याई थप ५० लाख लिटर वितरण गरिएको ।
- १५० वटा खानेपानी वितरण गर्ने ट्याङ्करलाई स्टीकर (खानेपानी प्रयोजनका लागि निलो, घरायसी प्रयोजनका लागि हरियो र अन्य प्रयोजनका लागि पँहेलो) प्रदान गरि कानुनी दायरामा ल्याइएको ।
- भूकम्पबाट क्षतिग्रस्त २० वटा सार्वजनिक विद्यालयहरूमा वर्षातको पानी संकलन प्रविधि जडान गरि करिब ६००० विद्यार्थीहरू लाभान्वित भएका ।

८. गृह मन्त्रालय

- विकास र समृद्धका लागि शान्ति, सुरक्षा र सुशासन भन्ने नाराका साथ गृहप्रशासन सुदृढ गर्ने उद्धेश्यले **गृहप्रशासन सुधार कार्ययोजना, २०७४** लागू गरिएको ।
- सार्वजनिक यातायात क्षेत्रमा रहेका अस्वस्थ्य र विकृतियुक्त सिण्डीकेट प्रणाली अन्त्य गरिएको ।साथै अन्य क्षेत्रमा त्यस्ता गतिविधि हुन नदिन समन्वयात्मक रुपमा कार्यक्रमहरू सञ्चालन भइरहेको।
- कानून, नीति, निर्देशिका तथा कार्यविधि तर्जुमा गर्ने प्रयोजनार्थ मस्यौदा समिति गठन भएको ।
- विरोध प्रदर्शनका लागि सबै जिल्लाहरूमा निश्चित स्थल तोकी सो स्थलमा मात्र विरोध प्रदर्शन गर्न पाइने व्यवस्था गरिएको ।
- सुरक्षा बाहेक अन्य प्रयोजनमा खटाइएका सुरक्षाकर्मीलाई फिर्ता गराई उनीहरूको प्रयोग राष्ट्रिय सुरक्षा व्यवस्थापनको कार्यमा लगाईएको ।
- संघ, प्रदेश तथा स्थानीय तहका VVIP/VIP को सुरक्षा निर्देशिका तयार गरी कार्यान्वयन गरिएको ।
- सरोकारवालाको सहकार्यमा पर्यटकको आगमन बढि हुने क्षेत्रहरूमा २४ घण्टा बजार खुला राख्न आवश्यक सुरक्षा व्यवस्था मिलाउन सबै जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरूमा

निर्देशन भए पश्चात् कतिपय जिल्लाका त्यस्ता क्षेत्रहरूमा सुरक्षित रुपमा २४ घण्टा बजार खुला राख्न सुरु भएको ।

- प्रदेशको सुरक्षा व्यवस्थापनको गतिरोध अन्त्य गर्न प्रदेशमा रहने पदाधिकारीहरूको सुरक्षा प्रवन्ध मिलाउन तत्कालका लागि कार्यकारी निर्देशन जारी गरी सबै प्रदेशमा पठाइएको ।
- सुख्खा मौसम, हावाहुरी, पूर्व मनसुन लगायतको प्रकोपहरूबाट हुने क्षतिन्यूनीकरण गर्नको लागि सम्बन्धित सरकारी. गैरसरकारी संस्था, राष्ट्रिय युवा परिषद्, राष्ट्रिय खेलकुद परिषद्, नेपाल स्काउट लगायतले आफ्नो स्रोतसाधन चालु अवस्थामा राख्ने र आवश्यक परेको अवस्थामा विना कुनै विलम्व परिचालित हुने संयन्त्रको निर्माण गरिएको।
- विराटनगर, विरगञ्ज, भैरहवा, पोखरा, नेपालगञ्ज र धनगढी विमानस्थलहरूमा विश्व खाद्य कार्यक्रमले सामग्री भण्डारण सुविधा Forward logistic base र mobile logistic hubs स्थापना गरी संचालन गर्नेसम्बन्धमा गृह मन्त्रालय र विश्व खाद्य कार्यक्रमबीच Letter of understanding भएको।
- पाँचथर जिल्लाका १,१०,००० जना नागरिक र सिंहदरबार भित्रका ७००० जना कर्मचारीहरूलाई चालू आर्थिक वर्षभित्र राष्ट्रिय परिचयपत्र उपलब्ध गराउने गरी नागरिकका विवरण दर्ता प्रणाली र परिचयपत्र छपाई तथा प्रशोधन प्रणाली (card personalization) को स्थापना भएको।
- राष्ट्रिय परिचय पत्र व्यवस्थापन प्रणाली स्थापना सम्बन्धी प्राविधिक कार्यहरू अन्तिम चरणमा रहेको ।
- Eleventh SAARC Conference on Co-operation in Police matters preceded by the Sixth Meeting of Focal Point of STOMD and SDOMD सम्बन्धी सम्मेलन काठमाडौंमा सम्पन्न भएको ।
- अध्यागमन व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउन विदेशी नागरिक अनुगमन निर्देशिका तर्जुमा गरिएको ।
- अध्यागमन नीति र कार्यविधि मस्यौदा तयार भएको ।
- कारागार डडेल्धुरा र कारागार सिन्धुपाल्चोकमा नयाँ कारागारहरू सञ्चालनमा आएको।
- प्रहरी संगठन भित्र आचारसंहिता पालना सम्बन्धमा स्पष्ट आधार तथा मापदण्ड तयार भएको ।
- दोस्रो त्रिवर्षीय Crime Action Plan स्वीकृत भई कार्यान्वयनको चरणमा रहेको ।
- अवैध सुन तस्करी एवं सनम शाक्य हत्याकाण्डमा संलग्न ६३ प्रतिवादी मध्ये २९ जनालाई पक्राउ गरी संगठित अपराध, अपहरण, कर्तव्य ज्यान र सुन तस्करी मुद्दामा

अनुसन्धान पश्चात् जिल्ला अदालत मोरङमा मिति २०७५।०१।१९ गते पेश गरेको।

- यौनजन्य हिंसाको न्यूनिकरण गर्न "Safety Pin Campaign" अन्तर्गत १०३ जनालाई पक्राउ गरी त्यस मध्ये ८४ जना अभिभावकलाई जिम्मा लगाईएको र १९ जनालाई मुद्धा चलाईएको ।
- विभिन्न लागूऔषध सम्बन्धी अपराधमा संलग्न ९३० जनालाई पक्राउ गरी कानुन बमोजिम कारवाही गर्नुका साथै चरेस ३५२ किलो, गाजा ९८५ किलो, ब्राउनसुगर ३२० ग्राम २७५ मिलिग्राम, हेरोईन १८५ ग्राम ६०७ मिलिग्राम, बुप्रेनाफ्रिन ३,९६६ एम्पुल, फेनारगन १२,१५६ एम्पुल, डाइजेपाम ११,८३६ एम्पुल, नाईट्रोभेट ११,५७६ एम्पुल, एभिल २,७४४ एम्पुल, ईस्प्रामोप्रोक्सिभिन ४,१६०, नुर्फिन ८,४९३ एम्पुल, लुपिजसिक २०१ एम्पुल बरामद गरिएको।
- ठुला हतियार ४ थान, साना हतियार २७ थान र सो मा लाग्ने गोली राउण्ड ६१ थान, घरेलु भरुवा ४ थान र बिष्फोटक पदार्थ १२० थान बरामद गरिएको ।
- अवैधरूपमा भन्सार छली चोरी पैठारी गरिएको सुन ८७५०.३७ ग्राम, अवैध मुद्रा तर्फ USD ९६,८२५/-, UAE Dirham ४०,०००/-, Saudi Riyal ३२,०००/-, Chinese Yuan ३८,१००/- बरामद गरी ५ जना नेपाली, ४ जना भारतीय र १ जना चिनीया नागरिक समेतलाई पक्राउ गरिएको ।
- नेपाल प्रहरीका पूर्वाधारहरूलाई लैंगिक मैत्री बनाउने नीति अनुरुप महिला तथा बालबालिका सेवाकेन्द्रको छुट्टै भवनहरू विभिन्न १२ जिल्लामा निर्माण गरी संचालनमा ल्याईएको ।
- प्रहरी प्रधान कार्यालय र सबै प्रदेश प्रहरी कार्यालयहरू बीच Video Conferencing प्रारम्भ गरिएको ।
- नेपाल प्रहरीको Data Center को पूर्वाधार निर्माण कार्य पूरा भई सञ्चालनमा ल्याइएको।
- भरपर्दो संचार नेटवर्कको लागि आठ प्रहरी कार्यालयहरू (सीमा प्रहरी चौकी ओलाङचुङगोला ताप्लेजुङ, प्रहरी चौकी फोक्सिङटार काभ्रे, सीमा प्रहरी चौकी लोमाङथाङ मुस्ताङ, ईलाका प्रहरी कार्यालय रन्मामैकोट रुकुम, प्रहरी चौकी राराली जुम्ला, प्रहरी चौकी शहरतारा डोल्पा, सीमा प्रहरी चौकी धुली बझाङ र प्रहरी प्रधान कार्यालय नक्साल) मा V-SAT जडान गरी सेवा सञ्चालन गरिएको।
- मिति २०७५।०१।१२ गतेदेखि विदेशमा रहेका नेपालीहरूलाई इमेल मार्फत् प्रहरी चारित्रिक प्रमाणपत्र वितरण गर्ने व्यवस्था लागू गरिएको र उपत्यकामा जनताको सुविधाको लागि थप दुई स्थान महानगर प्रहरी वृत्त, कालिमाटी र गौशालामा दर्ता केन्द्र स्थापना गरी सेवा विस्तार गरिएको ।

९. परराष्ट्र मन्त्रालय

द्विपक्षीय सम्बन्धको विस्तार तथा सुदृढीकरण

- **पाकिस्तानका सम्माननीय प्रधानमन्त्री साहिद खाकान अब्बासीको नेपाल भ्रमण**
  पाकिस्तानका महामहिम प्रधानमन्त्री श्री साहिद खाकान अब्बासीले २१-२२ फाल्गुण २०७४ मा नेपालको भ्रमण गर्नुभयो। सम्माननीय प्रधानमन्त्री श्री केपी शर्मा ओलीलाई बधाई तथा शुभकामना दिन आउनु भएका पाकिस्तानका प्रधानमन्त्रीको भ्रमणले नेपाल-पाकिस्तान सम्बन्धलाई थप सुदृढ तुल्याएको छ।

- **सम्माननीय प्रधानमन्त्री श्री के.पी. शर्मा ओलीको भारतको राजकीय भ्रमण**
  भारतीय महामहिम प्रधानमन्त्री श्री नरेन्द्र मोदीको निमन्त्रणामा सम्माननीय प्रधानमन्त्री के.पी. शर्मा ओलीले २३-२५ चैत्र २०७४ मा भारतको राजकीय भ्रमण गर्नुभयो । उक्त भ्रमणले नेपाल र भारतवीच विश्वासको स्तर अभिवृद्धि गरी द्विपक्षीय सम्बन्धलाई थप सुदृढ गर्न सहयोग पुर्याएको छ । नेपाल र भारतका बीच समानता, आपसी विश्वास, पारस्परिक सम्मान र आपसी हितका आधारमा द्विपक्षीय सम्बन्ध अगाडि बढाउने प्रतिवद्धता व्यक्त भएको छ । आर्थिक, सामाजिक तथा द्विपक्षीय सहयोगका अन्य क्षेत्रहरूका साथै कृषि, रेलमार्ग र जलमार्ग गरी तीन नयाँ क्षेत्रमा सहयोग अघि बढ्ने भएको छ । द्विपक्षीय परियोजनाहरूको शीघ्र कार्यान्वयन गर्ने तथा विद्यमान संयन्त्रहरूलाई थप सक्रिय तुल्याइने भएको छ । उक्त भ्रमणका अवसरमा भएको बीरगञ्ज एकीकृत जाँच चौकीको उदघाटनबाट व्यापार, पारवहन तथा आवतजावतमा सहजता थपिएको छ।
- **भारतका महामहिम प्रधानमन्त्री श्री नरेन्द्र मोदीको नेपाल भ्रमण**
  सम्माननीय प्रधानमन्त्री के.पी. शर्मा ओलीको निमन्त्रणामा भारतका महामहिम प्रधानमन्त्री श्री नरेन्द्र मोदीले २८ र २९ वैशाख २०७५ मा नेपालको राजकीय भ्रमण गर्नुभयो। गत चार बर्षको अवधिमा तेश्रोपटक भएको भारतका प्रधानमनन्त्रीको यस भ्रमणबाट आपसी विश्वासमा अभिबृद्धि हुनुका साथै धार्मिक पर्यटन तथा साँस्कृतिक सम्बन्ध अझ प्रगाढ बन्ने वातावरण तयार भएको छ। नेपाल र भारतका बीच विगतमा भएका सवै सम्झौता तथा सहमतिको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुने भएको छ । द्विपक्षीय सहयोगका क्षेत्रमा ठोस प्रगति हासिल गर्नका लागि दुई मुलुकबीच कृषि, रेलमार्ग, जलमार्ग, ऊर्जा, व्यापार, पारवहन तथा हवाई उड्डयन लगायतका सवै विषयको यही असोजसम्मको समयसीमा तोकेर सकारात्मक परिणाम आउने गरी सम्बोधन गर्ने एवं नेपालमा बर्षेनी हुने डुबानको समस्या समाधान गर्नका लागि यसपालीको मनसुन अगावै संयुक्त टोली खटाई दीर्घकालीन समाधान पहिल्याउने सहमति भएको छ। वाणिज्य सन्धि, पारवहन सन्धि र रेल सेवा सम्झौताको शीघ्र पुनरावलोकन हुने भएको छ।

- **बिराटनगर स्थित भारतीय दूतावासको क्याम्प अफिस बन्दः**

सम्माननीय प्रधानमन्त्रीज्यूको विशेष कुटनीतिक प्रयासको फलस्वरूप बिराटनगरस्थित भारतीय दूतावासको क्याम्प अफिस बन्द भएको छ, हटेको छ ।

- **माननीय परराष्ट्र मन्त्रीबाट चीनको औपचारिक भ्रमण**

  माननीय परराष्ट्रमन्त्रीले चीनका स्टेट काउन्सिलर तथा विदेश मन्त्री महामहिम श्री वाङ यीको मैत्रीपूर्ण निमन्त्रणामा मिति २०७५ वैशाख ३ देखि ८ गते तदनुसार सन् २०१८ को अप्रिल १६ देखि २१ तारिखसम्म चीनको औपचारिक भ्रमण गर्नुभएको थियो । उक्त अवसरमा नेपाल चीनवीच प्रस्तावित सम्झौता एवं समझदारीहरू छिटो टुङ्ग्याउने, द्विपक्षीय संयन्त्रहरूको वैठक यथाशक्य आयोजना गर्ने एवं चीन सरकारको सहयोगमा नेपालमा संचालित आयोजना एवं परियोजनाहरूको कार्यान्वयनमा सहजीकरणका लागि संयुक्त समन्वय तथा कार्यान्वयन संयन्त्र निर्माण गर्ने बारेमा सहमति भएको थियो । त्यसैगरी नेपाल र चीनवीच दीर्घकालीन रूपमा हिमाल वारपार बहुआयामिक यातायात संजाल (Trans-Himalayan Multi-Dimensional Transport Network) निर्माण गर्ने बारेमा साझा धारणा बनेको छ।

- **नेपाल भारतवीच Joint Project Monitoring Committee (JPMC) को पहिलो बैठक**

  हुलाकी मार्ग सम्बन्धी विषयमा छलफलका लागि २१ फेब्रुअरी २०१८ मा काठमाडौंमा सम्पन्न भएको Joint Project Monitoring Committee(JPMC) को पहिलो बैठकबाट नेपाल र भारतबीच सहमति भएका विभिन्न Hulaki Road Projectsको प्रगतिको पुनरावलोकन गरिएको ।

- **नेपाल-भारत एकीकृत जाँच चौकी (Integrated Check Posts) को Project Steering Committee (PSC) को आठौं बैठक**

  नयाँ दिल्लीमा २२ फेब्रुवरी २०१८ मा सम्पन्न भएको नेपाल-भारत द्विपक्षीय Integrated Check Posts Project Steering Committee (PSC) को आठौं बैठकमा बीरगञ्जको एकीकृत जाँच चौकी सहज रुपमा सञ्चालन गर्ने, बिराटनगरमा एकीकृत चेकपोष्ट निर्माणलाई शीघ्रता दिने तथा भैरहवा र नेपालगञ्जमा निर्माण हुने एकीकृत चेकपोष्टहरूको प्राविधिक कार्य शीघ्र अघि बढाउन पहल भएको ।

- **Nepal-India Joint Committee on Inundation and Flood Management (JCIFM)" को बाहौं बैठक**

  Nepal-India Joint Committee on Inundation and Flood Management को बाहौं बैठक ३-७ बैशाख २०७५ मा काठमाडौंमा सम्पन्न भयो । उक्त बैठक बागमती, कमला तथा लालबकैया नदीका परियोजनाहरू तथा Flood Management, Inundation संग सम्बद्ध समस्याहरूको समाधानमाथि केन्द्रित रहेको ।

- **Joint Committee of Panchehswor Development Authority को बैठक**

  Pancheshwor Development Authority को Governing Body को बैठक १३ बैशाख २०७५ मा काठमाडौंमा सम्पन्न भयो । पञ्चेश्वर परियोजनाको DPR लाई अन्तिम रुप दिनका लागि विज्ञहरूको टोलीको म्याद यही ३० सेप्टेम्बर २०१८ सम्म थप्न सिफारिश गर्ने निर्णय भएको छ ।

- **Nepal-India Inter-Governmental Committee (IGC) on Trade, Transit and Cooperation to control Unauthorized Trade को बैठक**

  Nepal-India Inter-Governmental Committee (IGC) on Trade, Transit and Cooperation to control Unauthorized Trade को बैठक १३-१४ बैशाख मा काठमाडौंमा सम्पन्न भयो । नेपालको भारतसँग रहेको बढ्दो व्यापार घाटालाई सम्बोधन गर्न तथा पारवहन सहजीकरणका लागि दुई मुलुकका बीच रहेको वाणिज्य सन्धि, पारवहन सन्धि तथा रेल सेवा सम्झौताको पुनरावलोकन गर्ने सहमति भएको ।

  काठमाण्डौ र स्पेनको म्याड्रिड शहरबीच भगिनी सम्बन्ध स्थापना गर्ने सम्झौतामा दुई शहरका बीच २६ फेब्रुअरी २०१८ मा काठमाण्डौमा हस्ताक्षर सम्पन्न भएको।

संयुक्त राष्ट्रसंघ र बहुराष्ट्रिय कूटनीति

- **असंलग्न आन्दोलनको १८औं मन्त्रीस्तरीय सम्मेलनमा सहभागिता**

  नेपालले ५-६ अप्रिल २०१८ मा अजरबैजानको बाकुमा भएको असंलग्न आन्दोलनको १८ औं मन्त्रीस्तरीय सम्मेलनमा भाग लिएको। नेपाल एशिया प्रशान्त क्षेत्रको तर्फबाट यस सम्मेलनको उपाध्यक्षमा निर्वाचित भएको ।

- **मानव अधिकार परिषद्को ३७औं सभामा प्रतिनिधित्व**

  नेपाल मानव अधिकार परिषद्को सदस्य (२०१८-२०२० अवधि) मा निर्वाचित भए पश्चात जिम्मेवार सदस्यको रुपमा २२ फ्रेबुअरी देखि मार्च २३, २०१८ सम्म जेनेभामा सम्पन्न भएको मानव अधिकार परिषद्को ३७ औं सभाको उच्चस्तरीय सत्रमा सहभागिता जनाएको ।

विगत तीन महिनामा नेपाल निम्न संयुक्त राष्ट्र संघीय मञ्चहरूमा निर्वाचित भएको छ -

- सन् २०१८ को लागि The Committee on Conferences को अध्यक्ष,
- सन् २०१९-२०२१ का लागि The United Nations Entity for Gender Equality and Empowerment of Women (UN-Women) को कार्यकारी बोर्डको सदस्य, र
- सन् २०१९-२०२२ का लागि The Commission on Science and Technology for Development (CSTD) को सदस्य।

- परराष्ट्र मन्त्रालय र The Organization of Prohibition of Chemical Weapons (OPCW) को सहकार्यमा ९-१३ अप्रिल २०१८ मा ७ औं Regional Training Course on Emergency Response to Chemical Incidents for State Parties in Asia आयोजना गरीयो।

क्षेत्रीय कूटनीतिमा सक्रियता

- **BBIN Motor Vehicles Agreement अन्तर्गतको Trial Run सम्पन्न**
  बंगलादेश, भुटान, भारत र नेपाल सम्मिलित मिति १५ जुन २०१५ मा थिम्पुमा हस्ताक्षर भएको BBIN Motor Vehicles Agreement अन्तर्गत बस सेवाको Trial Run १० देखि १३ बैशाख २०७५ मा बंगलादेशबाट भारत हुंदै नेपाल आएर सम्पन्न भयो ।
- ११ अप्रिल २०१८ का दिन काठमाडौंमा SAARC Police Conference सम्पन्न भयो।

सेवा प्रवाह

- राहदानी विभागबाट यस अवधिमा १२६६७३ थान राहदानी जारी गरिएको छ।
- राहदानी ऐन, २०७४ को मस्यौदा संघीय, प्रादेशिक र स्थानीय संरचना अनुकुल हुने गरी तयार गरिएको ।
- राहदानीको लागि आवेदकले बुझाउने शुल्कलाइ Revenue Management Information System (RMIS) अन्तर्गत बैंकले प्रविष्ट गरेको राजश्वको विवरण विभागको अभिलेखमा रूजु गरी यस्तो विवरणको Cross Verification हुने Software निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ।
- मलेसियाको लेन्गेग घरफिर्ती केन्द्रबाट मिति २०७४ फागुन १० गते १० जना र बुटिक जलिल घर फिर्ती केन्द्रबाट ३० जना अलपत्र परेका नेपाली श्रमिकहरूको उद्धार गरी नेपाल ल्याइएको छ ।

१०. भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय

- पुष्पलाल (मध्यपहाडी) लोकमार्ग आयोजना अन्तर्गत ३० कि.मि. ग्राभेल सडक निर्माण, २ वटा पुल निर्माण सम्पन्न भएको,
- हुलाकी राजमार्ग आयोजना अन्तर्गत ४५ कि. मि. ग्राभेल सडक निर्माण, २ वटा पुल निर्माण सम्पन्न भएको,
- उत्तर दक्षिण लोकमार्ग (कोशी राजमार्ग) अन्तर्गत ५ कि.मि. ट्रयाक निर्माण, ६ कि. मि. ग्राभेल सडक निर्माण सम्पन्न भएको,
- उत्तर दक्षिण लोकमार्ग (कालीगण्डकी राजमार्ग) अन्तर्गत १० कि.मि. ट्रयाक निर्माण, १२ कि. मि. ग्राभेल सडक निर्माण सम्पन्न भएको,

- उत्तर दक्षिण लोकमार्ग (कर्णाली (हिल्सा- सिमीकोट) राजमार्ग) अन्तर्गत १ कि.मि. ट्र्याक निर्माण सम्पन्न भएको,
- काठमाण्डौ उपत्यका सडक विस्तार आयोजना अन्तर्गत ९ कि.मि. कालोपत्रे सडक निर्माण सम्पन्न भएको,
- व्यापारिक मार्ग विस्तार आयोजना अन्तर्गत २.० कि.मि. कालोपत्रे सडक निर्माण सम्पन्न भएको,
- व्यापारिक मार्ग विस्तार आयोजना अन्तर्गत जटही जनकपुर ढल्केवर सडक निर्माण कार्य चालु भएको,
- व्यापारिक मार्ग विस्तार आयोजना-विरगंज पथलैया सडक अन्तर्गत ३ कि.मि. ग्राभेल सडक निर्माण सम्पन्न भएको,
- व्यापारिक मार्ग विस्तार आयोजना-वेलहिया वुटवल सडक अन्तर्गत २.५कि.मि. कालोपत्रे सडक निर्माण सम्पन्न भएको
- नदाहा कोशीपुल चतरा रुपनगर सडक अन्तर्गत १.८ कि.मि. कालोपत्रे सडक निर्माण सम्पन्न भएको,
- लेगुवाघाट भोजपुर सडक अन्तर्गत १२ कि.मि. कालोपत्रे सडक निर्माण भएको,
- हलेसी दिक्तेल सडक अन्तर्गत ७.० कि.मि. कालोपत्रे सडक निर्माण भएको,
- रामेछाप मन्थली सडक अन्तर्गत १.० कि.मि. कालोपत्रे सडक निर्माण सम्पन्न भएको
- सम्भावित रणनीतिक सडकहरू अन्तर्गत २१ कि.मि. कालोपत्रे, २६ कि. मि. ग्राभेल,४६ कि.मि. ट्र्याक निर्माण सम्पन्न भएको,
- सम्भावित प्रादेशिक सडकहरू अन्तर्गत ३९ कि.मि. कालोपत्रे, ५६ कि. मि. ग्राभेल,६९ कि.मि. ट्र्याक निर्माण सम्पन्न भएको,
- निर्वाचन क्षेत्र सडकहरू अन्तर्गथ २१ कि.मि. कालोपत्रे, ३२ कि. मि. ग्राभेल,३४ कि.मि. ट्र्याक निर्माण सम्पन्न,
- दक्षिणी सीमा नाका-जिल्ला सदरमुकाम-पूर्व पश्चिम जोडने सडकहरू अन्तर्गत ५ कि.मि. कालोपत्रे, ११ कि. मि. ग्राभेल,१७ कि.मि. ट्र्याक निर्माण सम्पन्न भएको,
- समग्रमा सडक तथा पुल १७६ कि.मि. कालोपत्रे, २९६ कि. मि. ग्राभेल, २७८ कि.मि.ट्र्याकनिर्माण, ९ वटा पुल निर्माण सम्पन्न भएको,
- यातायात व्यवस्थापन कार्यविधि निर्देशिका लगायत विभिन्न १० वटा निर्देशिका र मापदण्ड स्वीकृत गरी लागू गरिएको ।
    - यातायात व्यवस्थापन कार्यविधि निर्देशिका, २०७४
    - सवारी प्रदूषण परीक्षण निर्देशिका, २०७४
    - मालवाहक सवारी साधनको भारवहन नियमन सम्बन्धी निर्देशिका, २०७४
    - मझौला तथा साना सवारी परीक्षण सम्बन्धी मापदण्ड, २०७४
    - बाटो निर्धारण निर्देशिका, २०७४

- ❖ स्कूल बस निर्देशिका, २०७४
- ❖ बस बडी बिल्डिङ्ग मापदण्ड, २०७४
- ❖ कारखाना तथा वर्कशप सञ्चालन निर्देशिका, २०७४
- ❖ सवारी चालक प्रशिक्षण केन्द्र सञ्चालन निर्देशिका, २०७४
- ❖ मझौला तथा साना सवारी निरीक्षण सम्बन्धी मापदण्ड, २०७४

- महानगरपालिका, उपमहानगरपालिका र काठमाण्डौ उपत्यकामा हरियो स्टिकर बाहेकका सवारी साधन २०७५ साउन १ देखि सञ्चालन गर्न नपाउने गरी आवश्यक व्यवस्था मिलाइएको ।
- काठमाण्डौ-रसुवागढी रेलमार्गको अध्ययन चीन सरकारको सहयोगमा प्रारम्भ गर्ने सहमति भएको ।
    - काठमाण्डौ-विरगंज रेलमार्ग निर्माणको लागि भारत सरकारसंग सहमति भएको।
    - भारत सरकारको सहयोगमा निर्माण गरीने रुपैडिया-नेपालगंज र नौतनवा-भैरहवाको रेखाङ्कन सर्भेक्षण कार्य सुरु भएको ।

११. महिला, बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक मन्त्रालय

- सन् २०३० सम्ममा सवै किसिमका लैंगिक विभेदको अन्त्य गर्ने, राज्यका सवै क्षेत्र संरचना तथा तहहरुमा महिलाको समान तथा अर्थपूर्ण सहभागिता सुनिश्चत गर्ने र अवसर पहुँच प्रतिफल र लाभहरुमा सारभूत समानता कायम राख्ने लक्ष्यका साथ लैंगिक समानतामूलक राष्ट्र निर्माण गर्न राष्ट्रिय लैंगिक समानता नीति, को अन्तिम मस्यौदा २०७५, तयार भएको ।
- नेपालको संबिधानमा बालबालिका सम्बन्धमा भएका व्यवस्थाहरु कार्यन्वयन गर्न बालबालिकाको सुरक्षा, संरक्षण, विकास र सहभागिता अभिवृद्धिका साथै बालअधिकारको सम्मान, सम्बर्धन, परिपूर्ति एवं बालमैत्री न्याय सम्पादन र बालबालिकाको सर्बोत्तम हित कायम गर्न बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०४८ लाई प्रतिस्थापन गर्ने नयाँ ऐनको मस्यौदा तयार गरी कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयमा पठाइएको ।
- लैंगिक हिंसा निवारण कोष संचालन नियमावली २०६७ मा उल्लेखित जिल्लास्थित कार्यालयहरु रुपान्तरण भईसकेको सन्दर्भमा संघीय संरचना अनुकुल हुने गरी र लैंगिक हिंसा पीडित⁄ प्रभावितहरुले तत्काल राहत पाउने गरी लैंगिक हिंसा निवारण कोष संचालन नियमावलीका प्रवधानहरुलाई संशोधन

गर्न नियमावली मस्यौदा तयार गरिएको छ ।अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धी १० बर्षे राष्ट्रिय नीति तथा कार्यान्वयन कार्ययोजनाको मस्यौदा तयार भएको ।

- अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धी ऐन २०७४ बमोजिम अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धी नियमावलीको मस्यौदामा विभिन्न मन्त्रालयको राय प्रतिक्रिया माग भएकोमा केही मन्त्रालयबाट प्रतिक्रिया प्राप्त भै सो अनुरुप मस्यौदालाई अन्तिम रुप दिइ स्वीकृतिका लागि पेश हुने क्रममा रहेको छ ।
- राष्ट्रपति महिला उत्थान कार्यक्रम मार्फत मानव विकास सूचकांकमा पछाडि परेका १४ जिल्ला (भोजपुर, सुनसरी, वारा, रौतहट, दोलखा, सिन्धुली, तनहुँ, लम्जुङ, रोल्पा, दाङ, दैलेख, मुगु,, अछाम, दार्चुला) का करिब ११०० महिलाहरुले तालीम लिई स्वरोजगार तथा उद्यमशीलता विकासमा सहयोग भैरहेको छ । अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार मेलामा ललितपुरमा महिला प्रवर्धित सहकारी संस्थाद्धारा २० स्टल राखी बजार प्रबर्द्धन कार्य गरिएको ।
- ४ वटा प्रदेशको १० जिल्लाको १४ ठाउँमा स्थानीय जनप्रतिनिधिहरुलाई लैंगिक हिंसा विरुद्ध अभिमुखीकरण कार्यक्रम संचालन गरिएको छ । लैंगिक हिंसा पिडित तथा प्रभावितको लागि १९ जिल्लामा अल्पकालीन सेवा केन्द्र संचालनमा ल्याइएको।
- हिंसा पीडितहरुको दीर्घकालीन पुनस्थापनाको लागि काठमाण्डौमा संचालित मंगला सहाना पुनस्थापना केन्द्रमा ४० जनालाई सेवा उपलब्ध गराइएको छ । हाल २१ जना लैङ्गिक हिंसा पीडित/प्रभावितहरु आश्रय लिईरहेका छन् जसमध्ये १० जनाले औपचारिक शिक्षा ७ जनाले अनौपचारिक शिक्षा र ८ जनाले विभिन्न किसिमका सिप तथा तालिमहरु लिईरहेका छन् । केन्द्रबाट १० जनालाई पारिवारिक पुर्नस्थापना गराईएको ।
- मुलुकी ऐन जबरजस्ती करणी महलको १० (ग) बमोजिम अदालतबाट भएको आदेश अनुसार लैङ्गिक हिंसा निवारण कोषबाट हालसम्म ३७ जनालाई ३५ लाख ५० हजार रकम क्षतिपूर्ति उपलब्ध गराईएको छ । त्यसैगरी लैङ्गिक हिंसा निवारण कोषबाट केन्द्रीय स्तरबाट १२ जनालाइ ४ लाख ४५ हजार रकम राहत उपलब्ध गराईएको ।

- मानब बेचबिखन तथा ओसारपसार नियन्त्रण सम्बन्धमा सरकारी रगै सरकारी निकायबाट सम्पादन भएका प्रगति तथा उपलब्धीहरु समेटी राष्ट्रिय प्रतिवेदन तयार गरिएको ।
- मन्त्रालयवाट बिद्यमान नीति ऐन कानून तथा कार्यक्रमका वारेका प्रदेश नं १ को ४ जिल्ला र प्रदेश नं ४ का सवै जिल्लाका १२० स्थानीय तहका प्रमुख र उप प्रमुखलाई अभिमुखीकरण गरिएको ।
- एकल महिलाको क्षमता अभिवृद्धि, आय आर्जन र स्वरोगारका लागि सुरक्षाकोषवाट नुवाकोटमा २ लाख १८ हजार र वाजुरामा २ लाख ३० हजार बजेट उपलब्ध गराईएको ।
- कोलम्बो प्लानका २७ देशका लैंगिक सम्पर्क व्यक्तिहरुको ३ दिने क्षेत्रीय सम्मेलन नेपालमा आयोजना गरी महिला तथा वालवालिकाका क्षेत्रमा भएका असल अभ्यासको आदानप्रदान तथा आगामी कदमको वारेमा छलफल भएको ।
- अठारौं सार्क सम्मेलनको घोषणापत्रको बुँदा नं २० अनुसार सार्क क्षेत्रको लागि सामाजिक संरक्षण कार्ययोजनाको मस्यौदा तयार गरिएको ।
- सिंहदरबार परिसरभित्र सञ्चालित दिवा शिशु स्याहार केन्द्र सञ्चालन भईरहेको हाल ९२ जना शिशुहरु केन्द्रमा राखी सेवा उपलब्ध गराइएको ।
- भक्तपुर, कास्की र मोरङमा संचालन भइरहेको बाल सुधार गृहमा हाल २८८ जना रहेका छन् भने नेपालगञ्जमा बालसुधार गृह संचालनको क्रममा रहेको।
- UNCRPD समितिले उठाएका List of Issues को जबाफी प्रतिबेदन तयार गरी समितिमा पठाइएको र सो समितिसमक्ष नेपालले पेश गरेको अपांगता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धी महासन्धिको प्रारम्भिक प्रतिबेदनमाथिको छलफलमा भाग लिई नेपालले अपांगता भएको व्यक्तिको हक र अधिकार सम्बर्धन र संरक्षणको क्षेत्रमा हासिल गरेका प्रगति, उपलब्धि प्रस्तुती गरिएको ।
- सबै प्रदेशमा अपांगता भएका व्यक्तिको लागि सहायक सामग्री उत्पादन तथा निशुल्क वितरण गरिएको छ । यस अवधिमा २२०० जनालाई सहायक सामग्री उपलब्ध गराइएको ।
- ज्येष्ठ नागरिक सम्बन्धित १२२ वटा संघसंस्थाहरुमार्फत ज्येष्ठ नागरिक आश्रम निर्माण र संचालनका लागि आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराइएको |

- नयाँ पुस्तामा ज्येष्ठ नागरिकहरु प्रति सम्मानपूर्वक भावनाको विकास गर्न ७७ जिल्लाका २२५ विद्यालयमा अन्तरपुस्ता सिप हस्तान्तरण कार्यक्रम संचालन भएको।

१२. युवा तथा खेलकुद मन्त्रालय

- मन्त्रालयको संगठन संरचना नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषदबाट स्वीकृत भएको, राष्ट्रिय युवा परिषदको संगठन संरचना मन्त्रिपरिषदको स्वीकृतिका लागि संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयमा पठाएको तथा राष्ट्रिय खेलकुद परिषद, युवा तथा साना व्यवसायी स्वरोजगार कोष र नेपाल स्काउटको संगठन संरचनाको मस्यौदा तयार भएको ।
- राष्ट्रिय युवा परिषद ऐन, २०७२; खेलकुद विकास ऐन, २०४८ र नेपाल स्काउट ऐन, २०५० को संशोधनका लागि मस्यौदा तयार भएको ।
- राष्ट्रिय खेलकुद नीति, २०६७ को परिमार्जनको लागि मस्यौदा तयार भएको ।
- राष्ट्रिय अपाङ्ग कोषमार्फत् १७० जना अपाङ्ग युवालाई सहयोग सामग्री वितरण भएको ।
- उपराष्ट्रपति युवा पुनर्स्थापना कार्यक्रम सञ्चालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि स्वीकृत भई पुनर्स्थापना सम्बन्धी कार्य शुरु भएको।
- प्रदेश १ को सुनसरी जिल्लाको इटहरी; प्रदेश २ को धनुषा जिल्लाको जनकपुर; प्रदेश ३ को मकवानपुर जिल्लाको हेटौंडा; प्रदेश ४ को कास्की जिल्लाको पोखरा; प्रदेश ५ को दाङ; कर्णाली प्रदेशको सुर्खेत र प्रदेश ७ को कैलाली जिल्लाको धनगढीमा आधुनिक सुविधा सम्पन्न रंगशाला निर्माणका लागि जग्गा पहिचान भएको।
- युवा तथा साना व्यवसायी स्वरोजगार कोष मार्फत् २५९ वटा सहकारी संस्थाहरूसंग रु. १ अर्ब १२ करोड ४१ लाख कर्जा लागानी सम्झौता भएको ।६१७ वटा सहकारी संस्थाहरूलाई सम्झौता अनुसारको (प्रथम, दोश्रो र तेस्रो) किस्ता रकम रु. १ अर्ब ३६ करोड १४ लाख ६५ हजार सहकारी संस्थाको खातामा स्वरोजगारका लागि रकमान्तर भई यस अवधिमा जम्मा ६८६७ जना स्वरोजगार भएको । साथै ४८२७ वटा व्यवसाय र व्यवसायीको बीमा भएको ।
- काठमाण्डौ उपत्यका भित्र अन्तर्राष्ट्रिय स्तरको राष्ट्रिय रंगशाला निर्माणका लागि जग्गा पहिचान गर्ने क्रममा भक्तपुर जिल्लाको सूर्य विनायक नगरपालिकाको वडा नं. ९ र १० तथा सो नगरपालिकासंगै जोडिएको चाँगु नारायण नगरपालिकाको वडा नं. ८ र ९ को जग्गा पहिचान भएको ।

१३. रक्षा मन्त्रालय

नीतिगत तथा संगठनात्मक सुधार

- रक्षा मन्त्रालय र अन्तर्गत निकायको तत्काल सुधार कार्ययोजना, २०७५ तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याइएको ।
- राष्ट्रिय सुरक्षा परिषद् ऐन तर्जुमा गर्ने कार्य प्रारम्भ भएको ।
- सैनिक ऐन, २०६३ र नियम, २०६९ परिमार्जनको मस्यौदा तयार भएको ।
- सैनिक प्राविधिक सेवा नियमावलीको प्रारिम्भक मस्यौदा तयार भएको ।
- राष्ट्रिय सुरक्षा नीति, २०७३ को परिमार्जन कार्य प्रारम्भ भएको ।
- मन्त्रालयको निजामती कर्मचारी विदेश भ्रमण सम्वन्धी कार्यविधिको मस्यौदा तयार भएको ।
- राष्ट्रिय सुरक्षा परिषद्को सचिवालयको संगठनात्मक पुनःसंरचनासम्वन्धी प्रतिवेदन तयार भएको ।

विकास निर्माण (सडक)

- जाजरकोट-डोल्पा (दुनै) सडक आयोजनाको यस अवधिमा ०.७७ कि.मि. गरी हालसम्म ११५.४० कि.मि. ट्र्याक खोलिएको ।
- काली गण्डकी करिडोर (७६ कि.मि.) बाग्लुङ्ग जिल्लाको टाकुरेभिर पालुङ्गखोला खण्ड (२२ कि.मि.) को यस अवधिमा ६.६७ कि.मि. सडक स्तरोन्नतिको कार्य सम्पन्न भएको ।
- त्रिशुली - स्याफ्रुबेसी - रसुवागढी सडक (मैलुङ्ग खोला स्याफ्रुबेसी खण्ड) -१७ कि.मि. यस अवधिमा ३.०३ कि.मि. स्तरोन्नतिको कार्य सम्पन्न भई सो आयोजना हस्तान्तरण भएको छ ।
- कर्णाली करिडोर (खुलालु - लैफु - सिमिकोट खण्ड) सडक खण्डको कुल १४५ कि.मि. मध्ये १०.६० कि.मि. गरी हालसम्म ८३.४४ कि.मि. ट्र्याक खोल्ने कार्य सम्पन्न भएको।
- गोर्खा - आरुघाट- लार्के सडक (११८ कि.मि.) उक्त सडक ३.०४ कि.मि. गरी हालसम्म १२.९९ कि.मि. ट्र्याक खोलिएको

काठमाण्डौ-तराई/मधेश द्रुतमार्ग (७६.२ कि.मि.)

- ५ वटा क्याम्प निर्माणको कार्य ५५% सम्पन्न भएको ।
- रुख कटान कार्य ७५% सम्पन्न भएको ।
- क्याम्प तथा लग बेश निर्माणको लागि आवश्यक जग्गा अधिग्रहण गर्ने कार्य ५५% सम्पन्न भएको।

राष्ट्रिय सेवादलबाट तालिम प्रदान

- ६६ जिल्लाहरूका विद्यालयमा ५,८१७ जना क्याडेट छात्रछात्राहरू समावेश गरी राष्ट्रिय सेवादलको तालिम सम्पन्न भएको ।
- आगामी आ.व.का लागि ७७ वटै जिल्लाहरूमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने गरी विद्यालय छनौट र छात्रछात्रा छनौट गर्ने कार्य सम्पन्न भएको ।

प्राकृतिक प्रकोप, जनहित तथा उद्धार कार्यमा संलग्नता

आधारभूत स्वास्थ्य सेवाबाट बञ्चित नागरिकहरूको लागि निःशुल्क स्वास्थ्य सेवा, लघु खानेपानी आयोजना, स्थानीय सडक निर्माण जस्ता जनहितका कार्यहरूद्वारा नागरिक-सैनिक सम्बन्धलाई थप मजबुत बनाउने कार्यक्रम अन्तर्गत देहाय अनुसार जनहितको कार्यहरू भएको :-

- निःशुल्क स्वास्थ्य सेवा प्रदान - १२,९३० जना
- सरसफाइ - विभिन्न ६८ स्थानमा
- श्रमदान - २६२ स्थानमा १४,७६६ जना
- रक्तदान - ७२ जना सैनिक व्यक्तिहरूबाट
- प्राकृतिक प्रकोप उद्धार - हवाई उद्धार १३ जना र जमिनी उद्धार १३३ जना
- सर्पदंश उपचार सेवा - २५० जना

Quick Impact Project (QIP)

जनतालाई तुरुन्त राहत पुग्ने, थोरै श्रम र लगानीबाट धेरै जना लाभान्वित हुने, स्थानीय जनताको सहभागितामा असरदार योजनाहरू सञ्चालन गर्ने उद्देश्य बमोजिम नुवाकोट, रसुवा, चितवन, मकवानपुर, दोलखा, सिन्धुली, रामेछाप, धादिङ्ग र जुम्ला जिल्लामा **QIP** सञ्चालन गरिएको ।

विपद् व्यवस्थापन क्षमता अभिवृद्धि

त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल परिसर वा नेपालको अन्य भागमा विमान दुर्घटना भएमा तत्काल उद्धार तथा राहत कार्यको लागि नं.१४ बाहिनी हाता (एयरपोर्ट) मा २४ घण्टा रहने गरी २०७५ बैशाख २६ गतेबाट ४५ जनाको उद्धार टोली तैनाथ गरिएको ।

१४. वन तथा वातावरण मन्त्रालय

- वन तथा वातावरण क्षेत्रको वर्तमान अवस्थाको स्थिति पत्र तथा सुधार कार्ययोजना स्वीकृत भै कार्यान्वयनमा आएको।
- काठ, दाउरा र जडीबुटी लगायतका वन पैदावार बिक्री वितरणबाट करीब रु २५ करोड र संरक्षित क्षेत्रको पर्यापर्यटनबाट करीब १५ करोड गरी जम्मा रु ४० करोड राजश्व संकलन भएको।
- विभिन्न जिल्लाका भूकम्प पिडितलाई जिल्ला वन कार्यालय र टिम्बर कर्पोरेशन अफ नेपाल मार्फत करीव ४० हजार क्यू फिट काठ सहुलियत दरमा उपलब्ध गराएको।

- ३ वटा जलविद्युत आयोजना, २ वटा सडक आयोजना, १ वटा नेपाली सेना र २ वटा प्रशारण लाईन गरी जम्मा ८ वटा आयोजनालाई १५७.४२२ हेक्टर वन क्षेत्रको जग्गा प्रदान गरिएको।
- राष्ट्रिय हर्वेरियम तथा वनस्पति प्रयोगशाला गोदावरीमा पछिल्लो ३ महिनामा १५६० वटा हर्वेरियम नमूनाहरू सहित १६५००० हर्वेरियम नमुनाहरूको डिजिटाईजेशन कार्य सम्पन्न भएको।
- विभिन्न ४ वटा आयोजनाहरूको वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन प्रतिवेदन (EIA) र ४ वटा पूरक वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन प्रतिवेदन (SEIA) स्वीकृत गरिएको तथा अन्य ३ वटा आयोजनाहरूको वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन सम्बन्धी क्षेत्र निर्धारण र कार्यसूची (SCOPING /TOR) स्वीकृत गरिएको।
- वातावरण संरक्षण ऐन २०५३ तथा नियमावली २०५४ विपरीत वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन नगराई संचालनमा रहेका विभिन्न ५ वटा आयोजना र उद्योगहरूलाई वातावरण संरक्षण ऐन अनुसार कारवाही स्वरुप जरिवाना गरी वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कनको प्रक्रियामा ल्याइएको।
- उच्च मुल्यका रुख प्रजातिहरू मध्ये बोधिचित्तको खेति प्रणाली तथा बजारीकरण सम्बन्धी फिल्ड अध्ययन सम्पन्न भएको।
- पहाडी साना किसानका लागि अनुकुलन आयोजना मार्फत २३ वटा स्थानीय अनुकुलन कार्ययोजना तयार भएको।
- कोशीटप्पु वन्यजन्तु आरक्षमा अर्ना गणना कार्य सम्पन्न भएको। त्यस्तै बाघ पाइने संरक्षित क्षेत्रहरूमा राष्ट्रिय बाघ गणना २०१८ को फिल्ड कार्य सम्पन्न भएको।
- कोशीटप्पु वन्यजन्तु आरक्षमा मानव वन्यजन्तु द्वन्द्व न्यूनीकरणको लागि १८ कि.मि. सोलार फेन्सिङ निर्माण कार्य सम्पन्न भएको।
- २०७५।१।१ देखि ७ गते वन्यजन्तु सप्ताह र २०७५।१०।१९ सिमसार दिवस भव्यताका साथ सम्पन्न गरिएको छ।
- राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागले चीन सरकारलाई उपहार स्वरुप दिन लागेको दुई जोडी गैंडा चितवन राष्ट्रिय निकुञ्जबाट समाती बुमामा राख्ने कार्य सम्पन्न भएको।

१५. शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय

- शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधिको क्षेत्रमा अवलम्बन गरिने विकासको दृष्टिकोण निर्माणको प्रारम्भिक प्रस्तावको रुपमा ५ बर्षे मार्गचित्र (Roadmap) प्रस्तुत गरिएको ।

- संस्थागत विद्यालयले गैर कानुनी रुपमा बढाइएको शुल्क फिर्ता /समायोजन गर्ने, १० प्रतिशत छात्रवृत्ति पारदर्शी गरी सूचना पाटीमा टाँस्ने, विद्यालय हाताभित्र झोला, ड्रेस, पाठ्यपुस्तक बिक्रिबितरण तत्काल रोक्ने निर्णय भएको ।
- **" हामी सबैको इच्छा, अनिवार्य निःशुल्क शिक्षा "** भन्ने आदर्श वाक्यकाका साथै **" एक बच्चाको भर्ना मेरो सामाजिक दायित्व, पहुँचमा सुनिश्चितता र सिकाईमा स्थायित्व "** भन्ने वाक्यका साथ शैक्षिक सत्र २०७५ को विद्यार्थी भर्ना तथा स्वागत कार्यक्रम अभियानको रुपमा सञ्चालन गरिएको।
- नयाँ वर्षको पहिलो दिन सम्माननीय प्रधानमन्त्रीज्यूबाट कर्णाली प्रदेशको रारा तालमा विद्यार्थी भर्ना तथा पाठ्यपुस्तक वितरणको सुरुवात भएको।
- विद्यार्थी भर्ना अभियानमा ३५२ व्यक्ति/संस्थाबाट बालबालिका संख्याः ६६८ को अभिभावकत्व ग्रहण गरिएको ।
- नेपालको संविधानले तोकेका र ३ वटै तहको अधिकार सूचि र नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषदबाट स्वीकृत कार्यविस्तृतिकरणको आधारमा संघियताको कार्यान्वयन गर्ने क्रममा जिल्लामा शैक्षिक कार्यक्रमहरूको समन्वयका लागि जिल्ला शिक्षा कार्यालयहरूको सट्टा शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई ७७ वटै जिल्लाहरूमा गठन भएको ।
- NAST मार्फत "फर्क है वैज्ञानिक फर्क"को कार्यविधि तयार पारी कार्यान्वयनमा ल्याईएको ।
- विभिन्न विश्वविद्यालयहरूको सहकार्यमा Exhibition on Scientific Innovation कार्यक्रम सम्पन्न भएको ।
- सुनसरी, तेह्रथुम,तथा भोजपुर गरी थप ३ वटा जिल्ला साक्षर घोषणा गरिएको।
- स्थानीय तहमा अनौपचारिक शिक्षा सम्बन्धी योजना निर्माण गाइडलाइन विकास गरिएको ।
- अनौपचारिक शिक्षा व्यवस्था सम्बन्धमा स्थानीय सरकारलाई अभिलेख तथा संयन्त्र हस्तान्तरण दस्तावेज २०७५ तयार गरिएको।
- राजर्षि जनक विश्वविद्यालय स्थापना भई पदाधिकारी नियुक्ति गरी सकिएको तथा हाल विश्विद्यालय सञ्चालनको क्रममा रहेको।
- विश्वविद्यालय अनुदान आयोगबाट यस अवधिमा थप २ वटा गरी हालसम्म १९ वटा शैक्षिक संस्थालाई गुणस्तर सुनिश्चितता तथा प्रत्यायन प्रमाणपत्र प्रदान गरिएको ।
- नेपालका विश्वविद्यालयहरू निम्ति आयोगको नीतिको रुपमा " अनुसन्धान अनाचरण सम्बन्धमा नीति, २०७४ " र अनुसन्धान अनाचरण उजूर वा आयोगले सम्बोधन गर्नु पर्ने उजूर सम्बोधनको कार्यविधि " अनुसन्धान अनाचरण कार्यविधि , २०७४" स्वीकृत भएको ।

- राष्ट्रिय परीक्षा वोर्ड केन्द्रिय कार्यालय र वोर्डका सबै ११ वटा शाखा कार्यालयहरूमा Virtual Private Network स्थापना भएको ।
- गुनासो सुनुवाई कार्यविधि २०७४ स्वीकृत ।
- शैक्षिक प्रमाणपत्र धितो राखी ऋण उपलब्ध गराउने कार्यविधि तयार भएको ।
- सार्वजनिक तथा सामुदायिक पुस्तकालयहरूलाई स्वीकृत कार्यविधिका आधारमा अनुदान कार्यविधि तयार भएको।
- संस्थागत विद्यालय छात्रवृत्ति कार्यान्वयन कार्यविधि २०७४ स्वीकृत भएको।
- उच्च शिक्षामा लक्षित वर्गका लागि छात्रवृत्ति वितरण कार्यविधि तयार भएको ।
- नेपालमा पहिलो पटक विषयगत अध्यापन अनुमतिपत्रको अवधारणा अनुसार पाठ्यक्रम विकास गरिएको । बिषयगत अध्यापन अनुमतिपत्रको परीक्षा सञ्चालन प्रयोजनार्थ आधारभूत तह कक्षा १-५ को २ विषय, कक्षा ६-८ को ६ बिषय तथा माध्यमिक तह कक्षा ९-१२ को १६ बिषय गरी जम्मा २४ बिषयको पाठ्यक्रम निर्माण तथा परिमार्जन गरिएको ।
- प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषदको प्रदेश कार्यालय स्थापना गरिएको।

१६. श्रम, रोजगार, सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय

वैदेशिक रोजगार व्यवस्थापन

- वैदेशिक रोजगारीका लागि संयुक्त अरब इमिरेट्स मा जाने नेपाली कामदारहरूले नेपाल सरकारबाट एकपटक प्रमाणिकरण भईसकेको कागजातहरूलाई पुनः नेपालस्थित सयुंक्त अरब इमिरेट्स राजदूतावासबाट प्रमाणिकरण गर्नुपर्ने झन्झटिलो व्यवस्था विगतदेखि कायम रहेकोमा परराष्ट्र मन्त्रालयसँगको समन्वय तथा सम्बन्धित देशका राजदूतसँग समेत परामर्श र छलफल गरी उक्त व्यवस्था हटाई नेपाली श्रमिकहरूलाई सुविधा प्रदान गरिएको ।
- वैदेशिक रोजगार प्रवर्द्धन बोर्डबाट प्रवाह गरिने सेवा सुविधा र आर्थिक सहयतालाई स्थानीय तहसम्म विस्तार गर्नका लागि संभाव्यता अध्ययन र आवश्यक तयारी गर्न श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालयका सचिवको संयोजकत्वमा ८ सदस्यीय कार्यटोली गठन भई कार्य प्रारम्भ भएको ।
- विप्रेषणलाई औपचारिक माध्यमबाट भित्र्याउन एंव त्यसलाई उत्पादनमूलक क्षेत्रमा लगानी गर्ने उपयुक्त उपाय पहिचान गर्न श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालयका सचिवज्यूको संयोजकत्वमा नेपाल राष्ट्र बैङ्कका डेपुटी गभर्नर र नेपाल बैङ्कर्स एशोसियसनका प्रतिनिधि एवं बैंक तथा वित्तीय संस्थाका पदाधिकारी र विज्ञसहितको १३ सदस्यीय कार्यटोली गठन भई कार्य प्रारम्भ भएको ।

- विद्यमान श्रम सम्झौतामा सामयिक संसोधन एवं परिमार्जनको आवश्यकता, औचित्य र सान्दर्भिकता समेतको आधारमा नयाँ श्रम गन्तव्य पहिचान गरी श्रम सम्झौता गर्नुपर्ने मुलुकहरू पहिचान एवं सिफारिस गर्नका लागि वैदेशिक रोजगार क्षेत्रका विज्ञसहितको ७ सदस्यीय कार्यटोलीले सिफारिस गर्ने कार्य अन्तिम चरणमा पुगेको ।
- संस्थागत रुपमा वैदेशिक रोजगारीमा जानका लागि खुला गरिएका ११० मुलुक र व्यक्तिगत तवरबाट जान सकिने गरी खुला गरिएका मुलुकहरूको प्रवर्द्धन खर्चको निर्धारण पटके रुपमा हुने गरेकोले प्रत्येक पटक निर्णय गर्दा झन्झटिलो हुने र बढि समय लाग्ने गरेको देखिएकोले विभिन्न मुलुकको लागि लाग्ने प्रवर्द्धन खर्चको निर्धारणका लागि स्पष्ट मापदण्ड बनाई सोही आधारमा प्रवर्द्धन खर्च सिफारिस गर्न वैदेशिक रोजगार क्षेत्रका विज्ञसहित ७ सदस्यीय कार्यटोली गठन गरिएको ।
- वैदेशिक रोजगारीमा जान चाहने नेपालीले स्वास्थ्य परिक्षण गर्नुपर्दा व्यहोर्नु परेको हैरानी तथा केही गन्तव्य मुलुकहरूमा समेत कायम रहेको सिन्डिकेटको अभ्यास हटाउन स्वास्थ्य मन्त्रालयसँगको समन्वयमा स्वास्थ्य परीक्षणको अन्तराष्ट्रियस्तरको मापदण्ड निर्धारण गर्न, कोमामा रहेका श्रमिकलाई स्वदेशमा फिर्ता ल्याउन तथा सरकारी स्वास्थ्य संस्थाबाट समेत वैदेशिक रोजगारीमा जाने श्रमिकको स्वास्थ्य परीक्षण गर्ने व्यवस्थाका लागि सिफारिस गर्न विज्ञ सहितको समिति गठन गरिएको ।
- वैदेशिक रोजगारीको सिलसिलामा विदेशमा मृत्यु भएका नेपालीहरूको शव हवाईजहाजबाट सिधै आफन्तलाई बुझाउने विद्यमान पद्धतिले एयरपोर्टमा अनावश्यक भिड बढ्ने तथा खुल्ला स्थानमा मानवीय समवेदना प्रकट गर्ने अवस्था समेत नहुँदा आफन्तलाई थप पीडा हुने अवस्था रहेको छ । त्यसैले विदेशमा मृत्यु भएका नेपालीहरूको शव बुझ्ने व्यवस्थाका लागि त्रिभुवन अन्तराष्ट्रिय विमानस्थलमा शव बुझ्ने छुट्टै कक्षको स्थापना गरिएको ।
- वैदेशिक रोजगारीमा कामदार पठाउनु पूर्व स्वीकृतिको लागि पेश हुने माग पत्रको आधिकारिकताका विषयमा सम्बन्धित मुलुक हेर्ने नेपाली कूटनीतिक नियोगको सिफारिश समेतको आधारमा जाँचबुझ गरी वैदेशिक रोजगारलाई विश्वसनीय र व्यवस्थित बनाउन "वैदेशिक रोजगारी सम्बन्धी मागपत्र जाँचबुझ निर्देशिका, २०७५" लागु गरिएको ।
- वैदेशिक रोजगारीका क्षेत्रमा देखिएका ठगी र अनियमिततालाई नियन्त्रण गर्न र यसलाई प्रविधियुक्त बनाउन सूचना प्रणाली (Information Technology System) लाई स्तरोन्नती (Upgrade) गर्ने कार्य भईरहेको । वैदेशिक रोजगारीलाई सुरक्षित, व्यवस्थित र मर्यादित बनाउन अनलाइन सूचना प्रणालीलाई बढावा दिन र अन्य

निकायहरू (गृह मन्त्रालय, परराष्ट्र मन्त्रालय, कन्सुलर विभाग, अध्यागमन विभाग र राहदानी विभाग) सँग समेत सञ्जालीकरण र आबद्ध गर्ने प्रकिया अन्तिम चरणमा पुगेको ।

- वैदेशिक रोजगारीमा जानेहरूका लागि श्रम स्वीकृति लगायतका कार्य गर्ने सरकारी कार्यालयहरू केन्द्रमा मात्र रहँदा सेवाग्राहीले काठमाण्डौसम्म धाउनुपर्ने र लामो समयसम्म काठमाण्डौमा रहँदा उनीहरूको लागि खर्चिलो समेत हुने भएको अवस्थालाई दृष्टिगत गरी काठमाण्डौ बाहिर विभिन्न ६ स्थानमा श्रम तथा रोजगार कार्यालय खोल्ने प्रक्रिया प्रारम्भ गरिएको ।
- वैदेशिक रोजगारीको सिलसिलामा मलेसिया जाने नेपाली श्रमिकहरूका लागि तोकिएका ३९ वटा संस्थाहरूबाट मात्र Biometric गर्ने, One Stop Center (OSC), Immigration Security Clearance (ISC), Visa Processing, Biometric लगायत विभिन्न शिर्षकहरूमा विगतदेखि अनावश्यक र दोहोरो शुल्क लिईरहेको पाईएको सन्दर्भमा कानुनबमोजिम लिन पाउने बाहेक अन्य सबै किसिमका शुल्कहरू खारेज गर्नका लागि सम्बन्धित मुलुकसँग कुटनीतिक पहल गर्ने तथा नेपालभित्र त्यसरी कानुनले तोके भन्दा बढी शुल्क लिने कार्य गरेको पाईएमा कानुन बमोजिम कारवाही गर्ने निर्णय भएको ।

देहाय बमोजिमका कानुनको मस्यौदा तयार गरिएकोः-

- श्रम नियमावली, २०७५ ।
- वैदेशिक रोजगार ऐन, २०६४ को संशोधन विधेयक र नियमावली, २०६४ को संसोधन ।
- योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षा नियमावली, २०७५।
- रोजगार अनुमति प्रणाली (Employment Permit System) अन्तर्गत दक्षिण कोरिया जाने कामदारले तिर्नुपर्ने सेवा शुल्क विद्युतीय माध्यम (E-Banking) बाट भुक्तानि गर्ने प्रणाली स्थापना गरिएको ।
- EPS (Employment Permit System) प्रणाली अन्तर्गतको परीक्षा केन्द्र काठमाडौंमा मात्र रहेकोमा त्यस्तो परीक्षा पोखरामा पनि हुने व्यवस्था गरिएको ।
- वैदेशिक रोजगारका गन्तव्य मुलुकहरूमा कार्यरत नेपाली श्रमिकहरूले भोगिरहेका समस्याहरूको समाधान र उनीहरूको हित र कल्याणका कार्यहरूमा सहजिकरणको कार्य मन्त्रालयबाट प्रारम्भ गरिएको। यसका लागि आवश्यक पर्ने स्थानीय कर्मचारीको व्यवस्था, खर्चको व्यहोर्ने श्रोतसहितको प्रतिवेदन लिइ कार्ययोजना सहित सुधारका कार्य अगाडि बढाइएको ।

- वैदेशिक रोजगारको सिलसिलामा गम्भिर विरामी भई वा कुनै दुर्घटनाको कारण गम्भिर चोटपटक वा अंगभंग भई कोमामा रहेका नेपाली कामदारलाई स्वदेशमा ल्याई उपचार गराउने व्यवस्थाको लागि कार्यविधिको मस्यौदा तयार गरिएको ।

सामाजिक सुरक्षा तथा श्रमिक कल्याण

- सुमधुर श्रम सम्वन्धका लागि केन्द्रीय श्रम सल्लाहकार परिषद र न्यूनतम पारिश्रमिक निर्धारण समिति गठन भई कार्य प्रारम्भ गरेको ।
- सम्बद्ध क्षेत्रका विज्ञहरूसँग छलफल पछि बालश्रम निवारण गुरुयोजनाको मस्यौंदा तयार गरिएको ।
- नेपालभित्र श्रम स्वीकृति प्राप्त गरी काम गरिरहेका विदेशी श्रमिकहरूको तथ्यांक र अभिलेखलाई अद्यावधिक गरिएको ।

आन्तरिक रोजगारी प्रवर्द्धन

- आगामी आर्थिक वर्षदेखि सबै प्रकारका प्रतिष्ठान तथा संघ संस्थामा कार्यरत श्रमिक तथा कर्मचारीहरूको तलव, भत्ता तथा अन्य सुविधा बैंक खातामार्फत भूक्तानी गर्ने सम्बन्धमा प्रारम्भिक कार्य शुरु गरिएको ।
- श्रम तथा रोजगार क्षेत्रको आगामी १० वर्षको लक्ष्यसहितको नतिजामूलक सूचकहरू तयार गरिएको ।
- व्यवसायजन्य सुरक्षा तथा स्वास्थ्यसम्बन्धी राष्ट्रिय नीति तयार गरिएको।

१७. संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय

- मुलुकको एकमात्र अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलको रुपमा रहेको त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलमा बढ्दो Traffic Congestion समस्यालाई न्यूनिकरण गर्न मिति २०७५।०२।०७ देखि बिहान ६ बजेदेखि अर्को दिन बिहान तीन बजेसम्म विमानस्थल २१ घण्टा संचालनमा ल्याइएको। काभ्रेपलान्चोक जिल्लाको नागिडाँडामा आन्तरिक विमानस्थल निर्माण गर्न स्थान छनौट भएको।
- निजगढ अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल आयोजना निर्माणको सहजिकरणको लागि नेपाल सरकारको निर्णयानुसार माननीय संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रीको संयोजकत्वमा उच्चस्तरीय सहजिकरण समिति गठन भएको ।
- गौतमबुद्ध अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल तथा पोखरा क्षेत्रीय अन्तराष्ट्रिय विमानस्थल आयोजनाहरूको निर्माण कार्यले गति लिएको ।
- सम्माननीय राष्ट्रपति, सम्माननीय प्रधानमन्त्री, माननीय मन्त्रीहरू, प्रदेश सरकारका मुख्यमन्त्री एवं मन्त्रीहरूको उपस्थितिमा २५६२ औ बुद्ध जयन्ती एवं लुम्विनी दिवस मनाईएको ।सो अवसरमा ३००० मानिस अट्ने अस्थायी प्रकृतिको सभाहल निर्माण

भई सो हलमा २३ देशका बौद्ध विद्धानहरूबाट ३३ वटा कार्यपत्रहरू प्रस्तुत गर्दै अन्तर्राष्ट्रिय बौद्ध सम्मेलन सम्पन्न भएको।

- लुम्बीनीमा आगामी दुई वर्षभित्रै निर्माण सम्पन्न गर्ने लक्ष्यका साथ नेपालमै पहिलोपटक पाँच हजार मानिस अट्ने ध्यान एवं सभाहलको सम्माननीय राष्ट्रपतिबाट शिलान्यास भएको।
- काठमाडौंको मुटुमा रहेको रानीपोखरी, काष्ठमण्डप र धरहरा निर्माणमा देखिएको विवाद समाधान गरी रानीपोखरी र काष्ठमण्डपको निर्माण कार्य सुरु गरिएको । धरहरा निर्माणको प्रक्रिया अगाडि बढेको।
- सातवटै प्रदेशमा एकएक वटा नमूना पर्यटकीय गन्तव्यस्थल विकासको लागि प्रदेश नं. १ को सन्दकपुर (ईलाम), प्रदेश नं. २ धनुषाधाम (धनुषा), प्रदेश नं. ३ ईन्द्रसरोवर (मकवानपुर), प्रदेश नं. ४ पंचासे (कास्की), प्रदेश नं. ५ देवदह (रुपन्देही), कर्णाली प्रदेश रारा (मुगु) र प्रदेश नं. ७ को भादागाउँ (कैलाली) को विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन (DPR) तयार भएको।
- छिमेकी मुलुकहरू केन्द्रित पर्यटन प्रवर्द्धन अन्तर्गत चीनको बेईजिङ, सांघाई, सियाज्जेन तथा छेन्दु र भारतका सिलगुढी, जयगाउँ, गान्तोक, पूर्णियाँ, किसनगन्ज र कटिहारमा सेल्स मिसन कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको ।
- सन् १९५१ मा स्थापना भएको र विश्वका ९५ देश एवं पर्यटन बोर्ड सदस्य रहेको प्यासिफिक एशिया ट्राभल एशोसिएशन (पाटा) को सदस्यता लिएको तेत्तिस वर्षमा पहिलो पटक नेपाल डेस्टिनेशन/गभर्मेन्ट कमिटिको अध्यक्षमा निर्वाचित भएको ।
- नेपाल पर्यटन बोर्डको वेबसाइटलाई चिनियाँ भाषामा तयार गरी संचालन ल्याईएको ।
- सम्माननीय प्रधानमन्त्रीज्यूबाट रारा तालबाट कर्णाली पर्यटन वर्ष २०७५ को समुद्घाटन भएको ।
- धनगढी विमानस्थलमा Instrument Flight Rules (IFR) लागु गरी रात्रीकालीन उडान अवतरण र चन्द्रगढी विमानस्थलमा भिजिविलिटि कम भएको अवस्थामा समेत उडान अवतरण गर्न सकिने गरी स्तरोन्नति गरिएको। विगत लामो समयदेखि संचालनमा नआएको राजविराज विमानस्थलमा जेट साईजको विमान उडान अवतरण गर्न सक्ने गरी स्तरोन्नती सहित संचालनमा ल्याईएको ।
- विगत छब्बिस वर्षदेखि संचालन हुन नसकेको बागलुङ्गको बलेवा विमानस्थल र लामो समयदेखि बन्द रहेको सुर्खेत विमानस्थललाई संचालनमा ल्याईएको ।
- नेपाल वायुसेवा निगममा रहेका आन्तरिक उडानका लागि उपयुक्त वायूयानहरू अधिकतम् क्षमताका साथ उडान गर्न Optimum utilization plan तयार गरी २ वटा Twin Otter, १ वटा MA60 र ३ वटा Y12E संचालनमा ल्याइएको ।

१८. संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय

संघीयता कार्यान्वयन तथा स्थानीय तहको क्षमता विकास सम्बन्धी

- स्थानीय तहको अन्तरिम संगठन संरचना तथा दरवन्दी तेरिज स्वीकृत गरी स्थानीय तहमा ५७,७६६ कर्मचारी दरवन्दी कायम भई कर्मचारी खटाउने कार्य भईरहेको ।
- स्थानीय तहको लागि आवश्यक देहायका थप नमूना कानुन, कार्यविधि, मार्गदर्शन तयार गरी स्थानीय तहहरूलाई उपलब्ध गराईएको:
    - स्थानीय तहमा करारमा जनशक्ति व्यवस्थापन सम्बन्धि कार्यविधि, २०७४ ।
    - स्थानीय तहको उपभोक्ता समिति गठन, परिचालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धि कार्यविधि, २०७४ ।
    - स्थानीय तहको योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४ ।
    - न्यायिक समितिले उजुरीको कारवाही किनारा गर्दा अपनाउनुपर्ने कार्यविधि सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक, २०७४ ।
    - एकिकृत सम्पत्ति कर व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७४ ।
    - विपद् जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ ।
    - स्थानीय ऊर्जा विकास निर्देशिका, २०७५ ।
    - स्थानीय राजपत्रको नमुना ।
- स्थानीय तहमा सेवा प्रवाहलाई व्यवस्थित गर्न स्थानीय तहमा सेवा प्रवाह सम्बन्धि व्यवस्था, २०७४ तयार गरी लागु गरिएको ।
- ७५३ स्थानीय तह (नगर/गाउँपालिका) हरूको लागि website निर्माण तथा स्तरोन्नती, स्थानीय तह सम्बन्धी विभिन्न जानकारीमूलक मोबाईल एप्स Local Governance Apps तयारी तथा Interactive GIS नक्शा तयार गरी Website मा राखिएको ।
- स्थानीय तहको क्षमता विकासको लागि तालिम प्याकेज र निर्देशिका तयार गरिएको

कर्मचारी व्यवस्थापन तथा संगठन विकास सम्बन्धी

- कर्मचारी समायोजन नियमावली, २०७४ स्वीकृत भएको ।
- संघीय संरचना बमोजिम संघमा रहने २१ वटा मन्त्रालयहरूको संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण स्वीकृत भई कूल २६५२ दरबन्दी कायम भएको ।
- संघमा रहने ३४ विभागहरूको संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण स्वीकृत भई कूल २५९२ दरबन्दी कायम भएको, थप १९ वटा विभागहरूको संगठन

तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण गरी नेपाल सरकार (मन्त्रिपरिषद्) समक्ष पेश भएको ।

- स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय अन्तर्गतका केन्द्र र केन्द्रीय अस्पतालहरू, प्रधानमन्त्री तथा मं.प. कार्यालय, उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय र शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय अन्तर्गतका निकायहरूको संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भेक्षण गरी स्वीकृतिका लागि नेपाल सरकार (मन्त्रिपरिषद) समक्ष प्रस्ताव पेश गरिएको ।
- ७ वटै प्रदेशका प्रदेश मन्त्रालयहरूको अन्तरिम संगठन संरचना तथा दरबन्दी स्वीकृत गरी प्रदेश सचिवदेखि तल्लो स्तरसम्मका करिब १६०० जना कर्मचारी खटाइएको ।
- प्रदेश मुख्य मन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय लगायत ७ मन्त्रालय, प्रदेश प्रमुखको कार्यालय, प्रदेश सभा सचिवालय, मुख्य न्यायाधिवक्ताको कार्यालय र प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालयको संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण गरी नेपाल सरकार (मन्त्रिपरिषद्) समक्ष पेश भएको ।

पूर्वाधार विकास तर्फ

- ८७ कि.मि. ग्रामीण सडक आवधिक मर्मत संभार सम्पन्न भएको ।
- ५०० कि.मि. ग्रामीण सडक स्तरोन्नति/पुनर्स्थापना भएको ।
- सडक सञ्जाल नभएका साविकका गा.वि.स. केन्द्रहरू जोड्न १२.५ कि.मि. नयाँ ट्र्याक खोल्ने कार्य सम्पन्न भएको ।
- कुल ७५ वटा झोलुङ्गेपुल निर्माण सम्पन्न भएको ।
- ३ वटा तुईन विस्थापन सम्पन्न भएको ।
- साना सिंचाई योजना निर्माणतर्फ कुल ५१४ वटा योजना सम्पन्न भई १३,५५६ हेक्टर क्षेत्रमा थप सिंचाई सुविधा उपलब्ध भएको ।
- ग्रामीण खानेपानी योजना निर्माण तर्फ २८ वटा योजना सम्पन्न भएको ।
- Rural Connectivity Improvement Project (RCIP) आयोजनाबाट ३८८ कि.मि.ग्रामीण सडक स्तर उन्नति (कालोपत्रे) गर्नको लागि Asian Development Bank (ADB) र नेपाल सरकार बिच सम्झौता भएकोमा यस अवधिमा ७ वटा परियोजनाको contract award भई कार्यारम्भ भएको ।
- बन्चरेडाँडा दीर्घकालीन ल्यान्डफिल्ड साइट जाने बाटोको पुल निर्माण सम्पन्न भएको ।

सामाजिक सुरक्षा तथा व्यक्तिगत घटना दर्ता तर्फ

- सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण प्रणालीलाई व्यवस्थित बनाउन बिद्युतीय प्रणालीबाट सामाजिक सुरक्षा भत्ता भुक्तानी रणनीति, २०७४ स्वीकृत भएको।

- सामाजिक सुरक्षा विशेष बचत खाता संचालन सम्बन्धि निर्देशिका २०७४, सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम संचालन कार्यविधि २०७४, अनाथ तथा जोखिमयुक्त बालबालिकाका लागि सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम (संचालन कार्यविधि) ऐन २०७५ को मस्यौदा तयार भएको ।
- अनलाइन सुचना प्रणालीबाट व्यक्तिगत घटना दर्ता गर्ने स्थानीय तहका वडाहरूको संख्या १४२३ युनिटबाट बढाई १५३१ पुगेको ।

प्रशासन सुधार र जनशक्ति विकास सम्बन्धी

- उपत्यका नजिकको स्थानमा आवाशीय प्रशिक्षणको लागि भौतिक पूर्वाधार निर्माण गर्न काभ्रेको नमोबुद्ध नगरपालिकास्थित ७५८ रोपनी जमिन पहिचान भएको ।
- निजामती कर्मचारीलाई जनप्रशासन तर्फ स्नातकोत्तर तहमा अध्ययनको लागि छात्रवृत्ती उपलव्ध गराउने कार्यविधी २०७४ स्वीकृत भएको ।

विविध :

- सबै प्रकारको भेदभाव उन्मूलन सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय महासन्धी (ICERD) को नेपालले पेश गरेको सत्रौं देखि तेइसौं संयुक्त प्रतिवेदनमा CERD समितिले तयार गरेका List of Themes को जवाफ तयार गरी उक्त समितिसमक्ष नेपालको तर्फबाट अन्तरक्रियात्मक संवाद (Interactive Diologue) मा नेपालले भाग लिएको ।

१९. संचार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय

संघीयता कार्यान्वयन

- प्रदेश राजपत्र सम्बन्धी नमूना कार्यविधि, २०७५ स्वीकृत गरी सबै प्रदेशमा पठाइएको।

आमसञ्चार

- सूचना विभागद्वारा प्रेस प्रतिनिधि प्रमाणपत्र नयाँ २७५ जारी भएको तथा नवीकरण १२६ जनाको भएको, ४ जना विदेशी पत्रकारको प्रेस प्रतिनिधि प्रमाणपत्र जारी भएको र १ जनालाई स्वतन्त्र पत्रकारको परिचयपत्र दिइएको ।
- यस अवधिमा १०८ अनलाइन सञ्चारमाध्यम दर्ता भएको तथा ३१ वटा नवीकरण भएको ।
- प्रेस प्रतिनिधि प्रमाणपत्र र परिचयपत्र वितरणका लागि अनलाइन माध्यमबाट दरवन्दी विवरण लिने प्रयोजनका लागि विभागको वेवसाइट मार्फत अनलाईन सेवाको शुरुवात भएको ।
- पत्रकार दुर्घटना बीमा कार्यक्रम अन्तर्गत ३५९ जना पत्रकारको बीमा गरिएको।
- वि.सं. २०७५ सालको क्यालेन्डर तथा डायरी छपाई गरी वितरण गरिएको ।

- पत्रकार आधारभूत तालिम रौतहट, घुम्तीशिविर कार्यक्रम महोत्तरी, पत्रकार आवद्धता तालिम सर्लाही तथा अन्तर्क्रिया कार्यक्रम बाँके तथा कैलालीमा सञ्चालन भएको ।
- लोककल्याणकारी विज्ञापन प्रकाशन, प्रशारण र रकम भुक्तानी गर्ने कार्यविधि, २०७४ स्वीकृत भई लागू भएको ।
- २०७४/७५ को रेडियो, टेलिभिजन तथा विभिन्न आमसञ्चार माध्यमहरूवाट लोक कल्याणकारी विज्ञापन प्रशारण गरिएको ।
- राष्ट्रिय पत्रकारिता दिवस २०७५ विभिन्न कार्यक्रम गरी मनाइएको, सो अवसरमा सम्माननीय राष्ट्रपतिज्यूको समुपस्थितिमा २०७४ सालको राष्ट्रिय पत्रकारिता पुरस्कार २ जना र वरिष्ठ पत्रकारिता पुरस्कार ३ जनालाई प्रदान गरिएको ।
- राष्ट्रिय समाचार समितिले हरेक दिन बिहान ६:०० बजेदेखि राति ११:०० बजेसम्म विद्युतीय अनलाइन सेवामार्फत नेपाली र अङ्ग्रेजी भाषामा समाचार सम्प्रेषणको व्यवस्था गरेको ।
- रेडियो नेपालको टेपलाईब्रेरीमा रहेका पुराना गीत, गजल, भजन नाटक आदी मध्ये लगभग १७००० (सत्रहजार) श्रब्य सामग्रि डिजिटलाइजेशन गरी भण्डारण गरिएको।
- सम्माननीय प्रधानमन्त्रीज्यूबाट रारा तालबाट कर्णाली पर्यटन वर्ष २०७५ को समुद्घाटन भएको कार्यक्रम नेपाल टेलिभिजनबाट प्रत्यक्ष प्रसारण गरिएको ।
- २५६२ औं बुद्धजयन्तीको अवसरमा लुम्विनीवाट राष्ट्रपति एवं प्रधानमन्त्री सहभागी कार्यक्रमको नेपाल टेलिभिजनबाट प्रत्यक्ष प्रसारण गरिएको ।
- नेपाल टेलिभिजनको एनटीभी प्लस च्यालनवाट स्व.पासाङ्ग लामु शेर्पाको डकुमेन्ट्री उत्पादन तथा प्रसारण गरिएको ।
- Smart Gorkhapatra-2018 परियोजना तयार पारिएको ।

दूरसञ्चार

- दूरसञ्चार क्षेत्रको फिक्वेन्सी वितरण नियमावली, २०७४ प्रारम्भिक मस्यौदा तयार गरिएको ।
- नेपाल टेलिकम मार्फत भूकम्पबाट अति प्रभावित ४ जिल्ला (रसुवा, नुवाकोट, काभ्रेपलान्चोक र सिन्धुपाल्चोक) मा ब्रोडव्याण्ड सेवा १५० वटा Site मा जडान गरिएको ।

सूचना प्रविधि

- पहिलो पटक २०७५ बैशाख १५ गते राष्ट्रिय सूचना तथा सञ्चार प्रविधि दिवस मनाइयो ।
- २९ वटा विद्यालयमा डिजिटल क्लासका लागि बिद्यालयहरू छनौट भएको ।

- वाणिज्य विभाग, कम्पनी रजिष्टारको कार्यालय र गृह मन्त्रालयको IT System Audit सम्पन्न गरिएको ।
- साईवर सचेतना कार्यक्रम साईबर सेक्युरिटी तथा सेक्योर ईन्टरनेट युज सम्बन्धी २५० जना सहभागि सहित सचेतना कक्षा सञ्चालन भएको ।
- विद्युतीय हस्ताक्षर सम्बन्धी सचेतनामुलक कार्यक्रम - पोखरा र जनकपुरमा सम्पन्न गरिएको ।

मुद्रण

- गृह मन्त्रालय अन्तर्गतका नागरिकता, अध्यागमन विभाग अन्तर्गतका स्टिकर, श्रम तथा वैदेशिक रोजगार विभाग लगायतका माग भएका अन्य छपाईकार्यहरू समयमा सम्पन्न गरिएको ।

चलचित्र

- चलचित्रघरहरूमा बक्स अफिस सिस्टम लागू गर्ने निर्णय गरी Central Cinema Management System को Software तयार भएको ।
- १५८ जना चलचित्रकर्मीहरूको छायाङ्कन अवधि भरका लागि दुर्घटना बीमा गरिएको ।
- चलचित्रकर्मी कल्याणकोष मार्फत रु. ५०००।- का दरले ५ जनालाई मासिक वृत्ति प्रदान गरेको,
- चलचित्र विषय लिई स्नातक प्रथम बर्षमा अध्यनरत १० जना बिद्यार्थीहरूलाई प्रथम बर्षको छात्रवृत्ति रकम प्रदान गरिनुका साथै स्नातकोत्तर तहमा चलचित्र सम्बन्धि शोधकार्य गर्न २ जना बिद्यार्थीलाई सोध लेखन गरे वापत छात्रवृत्ति रकम उपलब्ध गराएको ।

२०. सहरी विकास मन्त्रालय

- काठमाडौं उपत्यकामा बाहिरी चक्रपथ निर्माणको लागि पहिलो चरण अन्तर्गत चोभार-सतुगंल (६.६ किमी) खण्डको विस्तृत योजना प्रतिवेदन स्वीकृत भएको छ । काठमाडौं उपत्यकाको विभिन्न भागमा १९.३५ कि.मि सडक चौडा गर्ने कार्य र धोवीखोला करिडोरमा ४.७ कि.मि सडक कालोपत्र गर्ने कार्य सम्पन्न भएको छ।
- विराटनगर-धरान, पोखरा-दमौली र बुटवल-भैरहवा-लुम्बिनी ३ वटा मेगा सिटीहरूको विकासको लागि परामर्शदाता छनौट भई अध्ययन कार्य अगाडि बढाइएको छ। काठमाडौं, ललितपुर र भक्तपुरका करीब १ लाख ३० हजार रोपनी क्षेत्रफलमा नयाँ शहर विकासको लागि परामर्शदाता छनौट भई डिपिआर बनाउने कार्य अगाडि बढेको छ । सघन सहरी आयोजना अन्तर्गत तराइको १८ वटा जिल्ला सदरमुकाममा ४०.९ कि.मि. सडक ड्रेन निर्माण, ४९.५

कि.मि. सडकको सबबेस निर्माण, ११.७५ कि.मि. सडक कालोपत्र गर्ने कार्यसम्पन्न भएको छ।

- यस अवधिमा १८३ वटा स्वास्थ्य भवन निर्माण सम्पन्न भएको छ। २१५ वटा स्वास्थ्य भवनको बोलपत्र मूल्याङ्कन भएको छ।
- यस अवधीमा ५५८ वटा जनता आवास इकाई निर्माण सम्पन्न भएका छन् ।
- संघीय संसद भवनको डिजाइन कार्य प्रारम्भ भएको छ ।

२१. स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय

- दक्षिण पूर्वि एशियामै खस्रे रोग (ट्रकोमा) निवारणमा नेपाल पहिलो राष्ट्र घोषणा भएको।

नीति, निर्देशिका तथा मापदण्डहरू निर्माण

- स्वास्थ्य सम्बन्धी हकको कार्यान्वयन गर्नका लागि जनस्वास्थ्य विधेयकको मस्यौदा तयार गरिएको ।
- कार्यान्वयनमा रहेका विभिन्न २२ वटा नीतिहरूलाई समयसामयिक संशोधन एवं परिमार्जन गर्ने कार्य गरिएको ।
- संविधानमा उल्लेखित आधारभूत स्वास्थ्य सेवाका लागि Basic Health Services Package को Draft तयार गरिएको ।
- राष्ट्रिय नर्सिङ तथा मिडर्वाइफ्री नीति तयार गरीएको ।
- जिल्ला अस्पताल तथा आठौं तह सम्मका स्वास्थ्यकर्मीहरूको कार्य विवरण तयार गरिएको ।
- घर घरमा स्वास्थ्य सेवा पु-याउने उद्देश्यमा आधारित स्वास्थ्य सेवा निर्देशिका तयार गरिएको ।
- स्कुलमा स्कुल नर्स राख्नको लागि कार्यविधि निर्माण गरिएको ।
- मेडिकोलिगल अभिमुखिकरण निर्देशिका तर्जुमा गरिएको।
- एण्टि माईक्रोवायल रेजिस्टेण्टको राष्ट्रिय कार्ययोजना तयार गरिएको ।
- जिल्ला अस्पातलहरूका न्यूनतम मापदण्ड संशोधन भईसकेको तथा Secondary र Tertiary अस्पतालहरूको न्यूनतम मापदण्डको मस्यौदा निर्माण गरिएको ।
- इ-हेल्थ रणनीति तयार गरी लागू गरिएको ।
- संघियतामा आधारित स्वास्थ्य सेवाको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन खाका तयार गरिएको।

स्वास्थ्य सेवा विस्तृतीकरण

- सिंहदरबारभित्रका कर्मचारीहरूको स्वास्थ्य परीक्षण गर्न हेल्थ डेस्क सुरु गरिएको। हाल सम्म १३२० जना विरामीको परिक्षण गरिएको ।

- राष्ट्रिय क्षयरोग नियन्त्रण कार्यक्रम अन्तर्गत छाति रोग अस्पताल निर्माण कार्य शुरु गरिएको ।
- विपद् व्यवस्थापन कार्यक्रम अन्तर्गत केन्द्र बाहेक प्रदेश नं. ४, कर्णाली प्रदेश र प्रदेश नं ७ मा नयाँ स्वास्थ्य आकस्मिक संचालन केन्द्र स्थापना गरी संचालन गरिएको ।
- Satellite Clinic मार्फत परोपकार प्रसुति तथा स्त्री रोग अस्पताल, थापाथलीले भैंसेपाटीस्थित आफ्नो Birthing Center सेवामा थप सम्पूर्ण बहिरंग सेवा विस्तार गरिएको ।
- सहिद गंगालाल हृदय रोग केन्दको नेपालगञ्ज र जनकपुरमा मुटुरोग सम्बन्धी सेवा विस्तार गरिएको
- चिकित्सा विज्ञान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान, वीर अस्पतालमा होल्मोनियम लेजरबाट युरो सर्जरी सेवा, इन्ट्रा अपरेटिभ सि.टि. तथा न्यूरो नाभिगेशन सिष्टमबाट न्यूरो सर्जरी सेवा, डबल लुमिन इन्टेरो स्कोप तथा इण्डोस्कोपिक अल्ट्रासाउण्डबाट ग्यास्ट्रोलोजि सेवा र इण्डोब्रोङकियल अल्ट्रासाउण्डबाट पल्मोनोलोजी सेवा विस्तार गरिएको ।
- चिकित्सा विज्ञान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान, वीर अस्पतालमा करकोषको अनुदानबाट पाठेघर, स्तन र मलाशयको क्यान्सरको नियमित Screening सेवा सुरु गरिएको
- कान नसुन्ने बालबालिकाहरूको लागि Cochlear Implant कार्यक्रम त्रिभुवन शिक्षण अस्पतालबाट शुरु गरिएको ।

बिमा कार्यक्रमः

- स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रम अन्तर्गत २५ वटा जिल्लामा लागू भएको स्वास्थ्य बिमा अन्तर्गत ८० हजार अति विपन्न परिवारको वीमा गरेको ।

संघीय संरचनामा स्वास्थ्य क्षेत्रलाई व्यवस्थित बनाउन गरिएका महत्वपूर्ण कार्यहरू

- स्थानीय तहहरूमा स्वास्थ्यलाई विकासको मूल मुद्दाको रुपमा स्थापित गर्न सबै स्थानीय तहमा स्वास्थ्य सेवाका कार्यक्रमहरू संचालनार्थ सहजीकरण होस भन्ने हेतुले प्रशिक्षण तथा सशक्तिकरणको कार्यक्रम सञ्चालन गरी नमूना मार्गदर्शन तयार गरिएको ।
- मन्त्रालय र यस अन्तर्गतका ३ वटा विभागहरूको संगठन संरचना पारित भएको तथा प्रदेश र स्थानीय तहमा रहने स्वास्थ्य संस्थाको संगठन संरचना पारित हुने क्रममा रहेको ।
- आगामी दिनमा स्वास्थ्य सेवा विस्तारका लागि पहिचान गरिएका २३१२ वडाहरूको विवरण तयार गरिएको ।

विशेष अभियान

- सिंहदरबार परिसर भित्र र स्वास्थ्य मन्त्रालयको हाताभित्र सूर्तीजन्य पदार्थ ल्याउने कार्यलाई निषेध गरिएको ।
- माननीय स्वास्थ्य राज्यमन्त्रीज्यूको अगुवाईमा वीर अस्पतालमा बिषेश सरसफाइ अभियान सुरु गरिएको ।
- स्वास्थ्य सेवा विभाग परिसरमा प्रत्येक शुक्रबार सरसफाइ अभियानको रुपमा सुरु गरिएको ।
- नेपाली महिलाहरूको स्वास्थ्यमा तत्काल सुधार ल्याउने उद्देश्यले मातातिर्थ औसीका दिन महिलाहरूको निःशुल्क स्वास्थ्य परीक्षण सहितको कार्यक्रम घोषणा सहित यसै वर्षदेखि अभियान सञ्चालन गरिएको ।

२२. राष्ट्रिय योजना आयोग

- राष्ट्रिय योजना आयोग, अर्थ मन्त्रालय र राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोगको सहकार्यमा तयार गरिएको "आगामी आर्थिक वर्षको स्रोतको आँकलन र विकास कार्यक्रम बाँडफाँटका आधार" नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद्बाट २०७४/१२/०७ मा स्वीकृत भएको ।
- आ.व. २०७५/७६ को वार्षिक विकास कार्यक्रम तथा आगामी तीन आर्थिक वर्षको मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमाको लागि खाका तयार गरी मन्त्रालय/निकायहरूलाई पठाइएको ।
- संघीय संरचना अनुकूल हुनेगरी तीनै तहका सरकारका योजना प्रक्रिया र तहगत योजनाहरूबीचको अन्तरसम्बन्धको स्वरुप निर्धारण हुने गरी राष्ट्रिय योजना आयोगको पुनर्संरचनाका लागि राष्ट्रिय योजना आयोग (गठन तथा कार्यसञ्चालन आदेश), २०७४ नेपाल सरकार, मन्त्रिपरिषद्बाट मिति २०७४/११/२८ मा स्वीकृत भएको ।
- २०७५ बैशाख १ गतेबाट नेपालमा पहिलोपटक “राष्ट्रिय आर्थिक गणना, २०७५” प्रारम्भ गरिएको ।
- बसाइसराई प्रभाव सर्वेक्षण (Migration Impact Survey) र नेपाल श्रमशक्ति सर्वेक्षण (तेस्रो) प्रारम्भ गरिएको ।
- राष्ट्रिय लेखा तथ्याङ्क २०७४/७५ को प्रकाशन गरिएको ।
- प्रादेशिक तथा स्थानीय स्तरमा स्थानीय तहका पदाधिकारीहरू एवम् सरकारी निकायका कर्मचारीहरूलाई स्याङ्जा, म्याग्दी, इलाम र धनगढी जिल्लाहरूमा सार्वजनिक निजी साझेदारी सम्बन्धी अभिमुखीकरण गोष्ठी सञ्चालन गरिएको ।

२३. राष्ट्रिय सतर्कता केन्द्र

- सार्वजनिक सेवा प्रवाह, विकास निर्माण, अनियमितता सम्बन्धी यस केन्द्रमा प्राप्त २८१ वटा उजुरीहरू छानविन गरी उजुरी फछ्र्यौट गरिएको ।

२४. सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालय

- विभिन्न सार्वजनिक निकायहरूलाई खरिद सम्बन्धी २३ वटा राय परामर्श प्रदान गरिएको ।
- विभिन्न ६ वटा कम्पनीहरूलाई कालोसूचीमा राखिएको ।

२५. राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरण

- लामो समयदेखि बस्न नसकेको राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरण परामर्श परिषदको तेस्रो बैठक मिति २०७४ चैत्र १८ गते सम्पन्न भयो ।
- २०७४ चैत्र २० गते राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणको निर्देशक समितिको बैठक बसी प्राधिकरणको संगठन संरचनामा परिवर्तन गरिएको छ । जसबाट केन्द्रीय आयोजना कार्यान्वयन ईकाईहरूको दोहोरो उत्तरदायित्व अन्त्य गरी उनीहरूलाई प्राधिकरणप्रति जिम्मेवार र उत्तरदायी बनाइएको छ ।

निजी आवास

- यस अवधिमा २८,७८३ जना थप लाभग्राहीहरूसँग अनुदान सम्झौता गरी थप २८,७३३ जना लाभग्राहीहरूको बैंक खातामा पहिलो किस्ता बापतको रकम जम्मा गरिएको छ । त्यसैगरी थप १,५१,१७२ जना लाभग्राहीहरूले आफ्नो निजी आवास पुनर्निर्माणको कार्य सुरु गरेका छन् भने थप ६३,७५१ निजी आवासको निर्माण सम्पन्न भएको हो ।
- यस अवधिमा दोस्रो तथा तेस्रो किस्ता वितरणमा उल्लेख्य वृद्धि भएको छ । यस अवधिमा थप १,७९,३६९ जना लाभग्राहीलाई दोस्रो किस्ता र ७७,८२६ जना लाभग्राहीलाई तेस्रो किस्ता बापतको रकम उनीहरूको बैंक खाता मार्फत वितरण गरिएको छ ।
- जोखिमयुक्त बस्तीमा रहेका लाभग्राहीहरूमध्ये हालसम्म ४८० जना लाभग्राहीहरूले रु. दुई लाख अनुदान लिई सुरक्षित स्थानमा जग्गा खरिद गरी निजी आवास पुनर्निर्माणको कार्य सुरु गरेका छन् जसमध्ये २७४ जना लाभग्राहीहरू यस अवधिमा थप भएको हो ।

पुरातात्विक सम्पदा पुनर्निर्माण

- भूकम्पबाट क्षतिग्रस्त ७५३ पुरातात्विक सम्पदाहरूमध्ये हालसम्म १०६ वटा पुरातात्विक सम्पदाहरूको पुनर्निर्माण कार्य सम्पन्न भएको छ भने ३३० वटा पुरातात्विक सम्पदाहरूको पुनर्निर्माण कार्य भैरहेको छ । यस अवधिमा मात्र थप २६ वटा पुरातात्विक सम्पदाहरूको पुनर्निर्माण सम्पन्न भएको हो ।
- धरहरा पुनर्निर्माण यसै आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को अन्तसम्म शिलन्यास गर्ने गरी बोलपत्र समेत आह्वान गरिएको छ ।
- २०७५ बैशाख ३१ गतेबाट काष्ठमाण्डपको पुनर्निर्माण कार्य सुरु भएको छ।

शैक्षिक संस्थाहरूको पुनर्निर्माण

- हालसम्म जम्मा ३,६३६ विद्यालयहरूको पुनर्निर्माण कार्य सम्पन्न भएकोमा यस अवधिमा मात्र ५३६ वटा विद्यालयको पुनर्निर्माण सम्पन्न भएको हो । त्यसैगरी १,७१९ वटा विद्यालयहरूको पुनर्निर्माण कार्य जारी रहेको छ ।
- १८० विद्यालयको पुनर्निर्माण र १६२ विद्यालयको प्रबलिकरण गर्ने उद्देश्यले एसियाली विकास बैंकबाट रु. अर्ब (२०० मिलियन अमेरिकी डलर) बराबरको स्रोतको सुनिश्चितता प्राप्त भएको छ ।

स्वास्थ्य क्षेत्र

- विगतमा स्वास्थ्य संस्था भवन निर्माण कार्यले गति लिन नसकेकोमा निर्देशक समितिको मिति २०७४/१२/२० को निर्णयबाट उक्त कार्य राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणको केन्द्रिय आयोजना कार्यान्वयन इकाई (भवन) बाट संचालन गर्ने निर्णय भएपछि हालसम्म पुनर्निर्माण सुरु हुन नसकेका कार्यक्रम, स्वास्थ्य संस्था/भवनहरूको पुनर्निर्माण प्रक्रिया एकैचोटी आरम्भ गर्ने कार्य अन्तिम चरणमा पुगेको छ ।
- क्षति भएका १,१९७ स्वास्थ्य संस्थामध्ये हाल सम्म ६४३ स्वास्थ्य संस्थाहरूको मर्मत संभार/प्रिफाब संरचना तयार पारी सेवा प्रवाह गरिएको छ। यस अवधिमा मात्र ६० वटा स्वास्थ्य संस्थाहरूको मर्मत संभार/प्रिफाब संरचना तयार पारिएको छ ।

सरकारी भवन

- यस अवधिमा १७ वटा सरकारी भवनको पुनर्निर्माण कार्य सम्पन्न भई हालसम्म २२० वटा सरकारी भवनहरूको पुनर्निर्माण सम्पन्न भएको छ ।

- त्यसैगरी सुरक्षा निकायतर्फ थप ३५ वटा भवनहरूको पुनर्निर्माण सम्पन्न भै हालसम्म ७९ वटा सुरक्षा निकायका भवनहरूको पुनर्निर्माण कार्य सम्पन्न भएको छ ।

उल्लिखित प्रगति देहायअनुसार तालिकामा दिइएको छ,-

क्र.सं.	विवरण	२०७४।११।०३ सम्म	२०७५।02।11 सम्म	बृद्धि संख्या
१	जम्मा लाभग्राही	767,705	767,710	5
२	अनुदान सम्झौता	689,125	717,908	28,783
३	प्रथम किस्ता भुक्तानी	679,859	708,592	28,733
४	निर्माण कार्य शुरु भएका घर संख्या	312,940	464,112	151,172
५	दोस्रो किस्ता प्रमाणिकरण	255,493	416,845	161,352
६	दोस्रो किस्ता भुक्तानी	203,501	382,870	179,369
७	तेस्रो किस्ता प्रमाणिकरण	62,413	153,939	91,526
८	तेस्रो किस्ता भुक्तानी	49,021	126,847	77,826
९	निर्माण सम्पन्न घर संख्या	97,813	161,564	63,751
१०	रु. २ लाख अनुदान लिई सुरक्षित स्थानमा जग्गा व्यवस्थापन गरिसकेका लाभग्राहीहरूको संख्या	206	480	274
११	सरकारी भवनहरूको पुनर्निर्माण सम्पन्न संख्या	203	220	17
१२	विद्यालय भवनहरूको पुनर्निर्माण सम्पन्न संख्या	3,100	3,636	536
१३	स्वास्थ्य संस्थाका भवनहरूको पुनर्निर्माण सम्पन्न संख्या	583	643	60
१४	पुरातात्विक सम्पदाहरूको पुनर्निर्माण सम्पन्न संख्या	80	106	26
१५	सुरक्षा निकायका भवनहरूको पुनर्निर्माण सम्पन्न संख्या	44	79	35

२६. निर्वाचन आयोग

आयोगले सम्पादन गरेका मुख्य मुख्य कार्यहरू

- राष्ट्रपति तथा उपराष्ट्रपतिको निर्वाचनसम्बन्धी नियमावली, २०७४ (मिति २०७४।११।०९) मा स्वीकृत र राष्ट्रपति तथा उपराष्ट्रपति निर्वाचन सम्बन्धी निर्देशिका, २०७४ (मिति २०७४।११।२०) मा स्वीकृत भएको ।
- सम्बत् २०७४ साल फागुन २९ गते राष्ट्रपतिको निर्वाचन सम्पन्न भएको ।
- सम्बत् २०७४ साल चैत्र ४ गते उपराष्ट्रपतिको निर्वाचन सम्पन्न भएको ।

- सम्बत् २०७५ साल बैशाख २ गतेदेखि ५ वटा क्षेत्रीय निर्वाचन कार्यालय तथा ७२ वटा जिल्ला निर्वाचन कार्यालयमा मतदाता नामावली दर्ता तथा अद्यावधिक कार्यक्रम प्रारम्भ गरिएको ।

२७. लोक सेवा आयोग

देहाय अनुसार विधेयकको मस्यौदा तयार गरिएको

- लोक सेवा आयोगको काम, कर्तब्य र अधिकार सम्बन्धी विधेयकको मस्यौदा
- प्रदेश लोक सेवा आयोगको आधार र मापदण्ड सम्बन्धी विधेयक
- प्रदेश लोक सेवा आयोगको काम, कर्तब्य र अधिकार सम्बन्धी नमूना कानुनको विधेयक
- निजामती सेवाका माथिल्लो तहका पदहरूमा कर्मचारी छनौट गर्दा विश्व परिवेशमा प्रयोगमा आइरहेका नवीनतम् एवं व्यवहारिक **(Competency Based)** विधिहरूको अवलम्बन गर्न **Assesssment Center Methodology (ACM)** लागू गर्ने विषयको प्रारम्भिक कार्य सम्पन्न भएको।